

PROJEKT

**STRATEGIA ROZWOJU
POWIATU SANDOMIERSKIEGO
NA LATA 2024-2030**

PROJEKT

Autor opracowania dziękuje wszystkim uczestnikom spotkań warsztatowych, Pracownikom Starostwa Powiatowego w Sandomierzu za poświęcony czas, odpowiedzialność w podejściu do spraw publicznych oraz merytoryczne zaangażowanie w procesie budowania Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2024 – 2030.

Autor opracowania:

Ośrodek Promowania i Wspierania Przedsiębiorczości Rolnej

pl. Ks. J. Poniatowskiego 2

27-600 Sandomierz

**Ośrodek Promowania
Przedsiębiorczości
Sandomierz**

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	5
WPROWADZENIE.....	6
I. GŁÓWNE POTENCJAŁY I PROBLEMY ROZWOJOWE POWIATU SANDOMIERSKIEGO.....	8
I.1 Obszar społeczny.....	8
I.2 Obszar gospodarczy	17
I.3 Obszar przestrzenny.....	20
II. ANALIZA SWOT	23
III. CELE ROZWOJU POWIATU SANDOMIERSKIEGO W PERSPEKTYWIE DO 2030 r.....	29
IV. UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH	38
IV.1 Uwarunkowania przestrzenne.....	38
IV. 1.1 Warunki geograficzne powiatu.....	38
IV. 1. 2. Główne korytarze i elementy sieci transportowych	38
VI.1.3 Elementy infrastruktury technicznej i społecznej	43
IV.1.4. Obszar terenu Powiatu Sandomierskiego w ujęciu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.	45
IV.2. Uwarunkowania przyrodnicze.....	47
IV.2.1 Formy ochrony przyrody na terenie Powiatu Sandomierskiego.	47
IV.2.2. Cieki wodne na terenie Powiatu Sandomierskiego	48
V. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	79
VI. MECHANIZM WDRAŻANIA I INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII	82
VI.1. Odpowiedzialność za realizację strategii	82
VI.2. Mechanizm wdrażania i instrumenty realizacji strategii.....	82
VI.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii	84
VII. RAMY FINANSOWE REALIZACJI CELÓW STRATEGII	91
VIII. KORELACJA ZAŁOŻEŃ STARETEGII Z KLUCZOWYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI	92
Spisy 96	
Spis tabel	96
Spis map	96
Spis wykresów	97

WYKAZ SKRÓTÓW

DPS - Domach Pomocy Społecznej w Sandomierzu

GUS - Główny Urząd Statystyczny

BWA - Biuro Wystaw Artystycznych w Sandomierzu

Szpital - Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu

PFRON - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PUP - Powiatowy Urząd Pracy

Starostwo - Starostwo Powiatowe w Sandomierzu

Powiat - Powiat Sandomierski

I Liceum - I Liceum Ogólnokształcące Collegium Gostomianum

II Liceum - II Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki

WPROWADZENIE

Prace nad Strategią Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2024-2030, rozpoczęto od przygotowania szeroko zakrojonej diagnozy sytuacji powiatu. Jest ona punktem wyjścia do sporządzenia strategii rozwoju, określającej plan działań na kolejne lata. Diagnoza sporządzona została we wszystkich dziedzinach dotyczących działań powiatu. Skoncentrowano się na trzech wymiarach funkcjonowania samorządu: społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Wymiar społeczny dotyczył analizy sytuacji mieszkańców zarówno w zakresie procesów demograficznych jak i dostępności usług, infrastruktury społecznej, oświaty, ochrony zdrowia. Wymiar gospodarczy przedstawia stan lokalnej gospodarki, rolnictwo oraz sytuację na rynku pracy. Analizie poddano również kwestie finansów gminy i podejmowanych inwestycji. Natomiast w sferze przestrzennej, skupiono się na zagadnieniach związanych z warunkami zamieszkiwania gminy takich jak transport, infrastruktura, mieszkalnictwo, stan środowiska.

Dane statystyczne ujęte w diagnozie pochodzą z ogólnodostępnych baz danych takich jak Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego oraz informacji udostępnionych przez Starostwo Powiatowe w Sandomierzu. Od 2018 r. lokalne władze, mają obowiązek opracowywać raporty o stanie samorządu. Dokument ten przedstawia roczne informacje o dynamice zmian i zrealizowanych inwestycjach. Opracowując diagnozę strategiczną wskazanych wyżej wymiarów, oparto się również na informacjach zawartych w raportach o stanie powiatu sandomierskiego. W okresie realizacji niniejszej strategii, raporty posłużą do monitorowania postępów realizacji wytyczonych celów zawartych w strategii rozwoju gminy.

Strategia została opracowana zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej określonymi w publikacji „Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik praktyczny”. Proces prac nad strategią obejmował etap analizy danych zwartych w ww. źródłach, sporządzenie diagnozy sytuacji wyjściowej, a także element partycypacyjny. Przeprowadzono warsztaty z mieszkańcami powiatu (19.08.2024 r.), pracownikami Starostwa Powiatowego (16.12.2024 r.), badanie opinii mieszkańców przy pomocy badania ankietowego.

Celem warsztatów było w szczególności:

- wprowadzenie do procesu planowania strategicznego,
- wskazanie mocnych i słabych stron powiatu wynikających z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej,
- wypracowanie kierunków działań na najbliższe lata.

W warsztatach uczestniczyli mieszkańcy powiatu sandomierskiego reprezentujący różne środowiska.

Opracowana Strategia stanowić będzie punkt odniesienia dla dokumentów wykonawczych i podejmowanych przedsięwzięć przez Starostwo Powiatowe w Sandomierzu do roku 2030.

Niniejsza Strategia winna być dokumentem „żywym”, tzn. reagującym na zmieniające się potrzeby społeczne i problemy mieszkańców. Dokument ma wymiar praktyczny, zawiera kilkadziesiąt określonych kierunków działań wraz z określeniem metodologii weryfikacji postępu ich realizacji. Zakreślony plan realizacji celów strategicznych jest realny biorąc pod uwagę możliwości pozyskania

PROJEKT

finansowych środków zewnętrznych w nowym okresie programowania funduszy europejskich. Jednakże ich realizacja, tak jak ich planowanie, wymaga zaangażowania, współdziałania różnych podmiotów życia społecznego. Zarówno na etapie jej planowania, jak i realizacji niezbędne jest zastosowanie metody partycypacji społecznej.

I. GŁÓWNE POTENCJAŁY I PROBLEMY ROZWOJOWE POWIATU SANDOMIERSKIEGO

Główne potencjały i problemy rozwojowe powiatu opracowano na podstawie przygotowanej Diagnozy stanu zastanego Powiatu Sandomierskiego (Załącznik nr. 1 do Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2024 – 2030). Badanie stanu powiatu opracowano w oparciu o dane statystyczne na rok 2023 i lata wcześniejsze. Badaniem objęto kluczowe dla rozwoju lokalnego obszary:

- obszar społeczny, w tym - demografia, edukacja i wychowanie, kultura, sport i rekreacja, zdrowie, polityka społeczna, kapitał społeczny
- obszar gospodarczy, w tym – gospodarka, rynek pracy, turystyka, finanse Starostwa Powiatowego w Sandomierzu
- obszar sytuacji przestrzennej, w tym – zasoby naturalne, infrastrukturę komunalną, bezpieczeństwo publiczne.

Diagnozę opracowano w oparciu o dane statystyczne dostępne w bazie danych Głównego Urzędu Statystycznego, dane pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Sandomierzu, inne ogólnodostępne źródła. Poniżej przedstawiono dane obrazujące stan powiatu wraz z informacją na temat dominujących trendów w poszczególnych obszarach.

1.1 Obszar społeczny

Demografia

- **Demografia i przyrost naturalny:** W 2023 roku liczba mieszkańców powiatu wynosiła 71 824 osób, co oznacza spadek o 7,65% w porównaniu do 2018 roku. Współczynnik feminizacji wyniósł 106 kobiet na 100 mężczyzn. Liczba urodzeń spadła z 638 w 2018 roku do 417 w 2023 roku, natomiast liczba zgonów zmniejszyła się z 1 065 w 2020 roku do 961 w 2023 roku. Przyrost naturalny w 2023 roku był negatywny (-544 osób).
- **Liczba ludności i gęstość zaludnienia:** Powiat odnotował spadek liczby ludności w wszystkich gminach, z największymi spadkami w Sandomierzu i Zawichoście. Najniższy spadek liczby ludności odnotowano w gminach Łoniów i Obrazów. Gęstość zaludnienia wynosiła 106 osób na km² w 2023 roku, co stanowiło spadek w porównaniu do wcześniejszych lat.
- **Migracje ludności:** Powiat wykazuje odpływ ludności, z saldem migracji wewnętrznych wynoszącym -242 osoby w 2023 roku. Migracje zagraniczne wykazały niewielki wzrost (+3 osoby). Największy odpływ odnotowano w Sandomierzu i Samborcu.
- **Struktura ludności:** W 2023 roku 57,8% mieszkańców powiatu było w wieku produkcyjnym, 15,8% w wieku przedprodukcyjnym, a 26,5% w wieku poprodukcyjnym. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym sukcesywnie w skali ostatnich pięciu lat rośnie.
- **Mieszkalnictwo:** W 2023 roku zasoby mieszkaniowe wyniosły 26 443 nieruchomości, a liczba mieszkań oddanych do użytku wzrosła do 216. Powiat wciąż ma mniejszą liczbę mieszkań na 1000 mieszkańców w porównaniu do średniej województwa i Polski.

PROJEKT

- **Prognoza demograficzna:** Prognozy wskazują na dalszy spadek liczby ludności w powiecie o 34,35% do 2060 roku, z równoczesnym wzrostem liczby osób starszych (65+) o 8,77%. Spadek liczby urodzeń i wzrost liczby zgonów będą miały duży wpływ na strukturę demograficzną powiatu.

Powyżej przedstawiony obraz Powiatu Sandomierskiego w obszarze demografii prezentuje m.in. poniższe zestawienia danych.

Tabela 1. Dane demograficzne dla Powiatu Sandomierskiego w latach 2018/2020/2023

Dane demograficzne	2018	2020	2023
Ludność ogółem [os.]	77 773	74 270	71 824
Kobiety [os.]	39 879	38 182	36 940
Współczynnik feminizacji[os.]	105	106	106
Urodzenia żywe [os.]	638	593	417
Urodzenia żywe na 1000 ludności [os.]	8,17	7,94	5,77
Zgony [os.]	998	1 065	961
Zgony na 1000 ludności [os.]	12,78	14,26	13,31
Przyrost naturalny [os.]	-360	-472	-544
Przyrost naturalny na 1000 ludności [os.]	-4,61	-6,32	-7,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 2. Stan liczby ludności w Powiecie Sandomierskim w podziale na gminy w latach (2018/2020/2023)[os.]

Obszar	2018	2020	2023	zmiana %
Powiat Sandomierski	77 773	74 270	71 824	-7,65%
Sandomierz	23 644	22 282	21 273	-10,03%
Koprzywnica	6 690	6 368	6 218	-7,06%
Zawichost	4 455	4 185	4 006	-10,08%
Klimontów	8 060	7 703	7465	-7,38%
Dwikozy	8 778	8 386	8 159	-7,05%
Łonów	7 504	7 291	7 140	-4,85%

PROJEKT

Obrazów	6 404	6 258	6 086	-4,97%
Samborzec	8 523	8 243	8 047	-5,58%
Wilczyce	3 715	3 554	3 430	-7,67%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Statystyczne Vademecum Samorządowca

Tabela 3. Saldo migracji ogółem na 1000 ludności w województwie i w Powiecie Sandomierskim w latach 2018/2020/2023

Obszar	2018	2020	2023
ŚWIĘTOKRZYSKIE	-2,0	-1,7	-2,3
Powiat Sandomierski	-3,4	-3,0	-3,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 4. Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w województwie oraz w Powiecie Sandomierskim w latach 2018/2020/2023

Obszar	w wieku przedprodukcyjnym [%]			w wieku produkcyjnym [%]			w wieku poprodukcyjnym [%]		
	2018	2020	2023	2018	2020	2023	2018	2020	2023
ŚWIĘTOKRZYSKIE	16,6	17,0	16,7	60,5	58,4	57,2	23,0	24,6	26,1
Powiat Sandomierski	16,1	16,4	15,8	60,6	58,7	57,8	23,2	24,9	26,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wnioski z przeprowadzonej analizy

Na podstawie przedstawionych danych dostrzec można następujące trendy w obszarze demografii Powiatu Sandomierskiego: **depopulacja powiatu, starzenie się społeczeństwa, znaczny wzrost zasobów mieszkaniowych**. Spadek liczby ludności, w latach 2018-2023 wyniósł aż 7,65%. Prognozy na przyszłość wskazują na dalszą depopulację powiatu, z przewidywaną utratą 34,35% ludności do 2060 roku. W 2023 roku 26,5% mieszkańców powiatu stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym, a odsetek ten ma wzrosnąć do 37,88% w 2060 roku.

Wzrost liczby zgonów, a jednocześnie spadek liczby urodzeń, powodują, że zmniejsza się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, co w połączeniu ze starzejącą się populacją stanowi wyzwanie dla rozwoju, gospodarki powiatu. Rosnąca liczba osób starszych oznacza, iż będą one wymagały coraz większego wsparcia ze strony systemu opieki zdrowotnej, społecznej oraz usług dla seniorów. Zmniejszający się odsetek osób w wieku produkcyjnym (57,8% w 2023 roku) wpłynie na rynek pracy, powodując wzrost zapotrzebowania na usługi/zawody opiekuńcze i medyczne, a także

zmniejszenie dostępnych zasobów ludzkich w przedsiębiorstwach, obciążenie zasobów socjalnych. Ponadto zjawisko to wymusi działania w sferze przestrzeni powiatu, infrastruktury, np. dostępność budynków, transport. W ciągu ostatnich lat zauważalny jest także spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co jest szczególnie widoczne w grupach dzieci i młodzieży. To zjawisko w przyszłości może wpłynąć na rynek edukacyjny i spadek liczby uczniów, co w konsekwencji może prowadzić do zmniejszenia liczby oddziałów szkolnych, placówek edukacyjnych. Pomimo negatywnych tendencji demograficznych, w Powiecie Sandomierskim odnotowano wzrost liczby mieszkań oddanych do użytku. W 2023 roku oddano do użytku 216 mieszkań, co wskazuje na rosnące potrzeby mieszkaniowe, zwłaszcza w kontekście poprawy warunków życia. Jest to szczególnie ważne, biorąc pod uwagę stosunkowo niską liczbę mieszkań na 1000 mieszkańców w powiecie w porównaniu do średniej krajowej i wojewódzkiej. Rozwój budownictwa mieszkalnego, szczególnie mieszkań jednorodzinnych, może wspierać poprawę jakości życia, a także przyciągać nowych mieszkańców lub inwestorów, mimo trudności związanych z depopulacją.

W odpowiedzi wykazane powyżej trendy kluczowym dla działań samorządu lokalnego będzie dostosowanie polityki lokalnej do zmieniającej się struktury demograficznej. Potrzebne będą inwestycje w infrastrukturę społeczną, rozwój usług dla seniorów, dostosowanie systemu opieki zdrowotnej i edukacyjnej, a także wsparcie dla osób młodszych, aby zatrzymać ich w regionie. Ponadto niezbędne jest zwiększenie atrakcyjności powiatu poprzez rozwój gospodarki, szczególnie w sektorze turystyki i nowych inwestycji.

Edukacja i wychowanie

- **Struktura i liczba placówek:** Powiat Sandomierski jest organem prowadzącym dla 2 liceów ogólnokształcące, 3 zespołów szkół zawodowych. W zakresie kompetencji powiatu jest także prowadzenie młodzieżowego ośrodka wychowawczego, bursy szkolnej i poradni psychologiczno-pedagogicznej. W sumie w 2023 roku w szkołach i placówkach powiatu kształciło się 2 376 uczniów.
- **Demografia i trendy edukacyjne:** W związku z malejącą liczbą absolwentów szkół podstawowych, szkoły średnie w powiecie doświadczają spadku liczby uczniów, co szczególnie dotyczy technikum w Klimontowie, które nie przeprowadziło naboru w 2020 roku. W kolejnych latach przewiduje się dalszy spadek liczby uczniów.
- **Projekty edukacyjne:** Szkoły realizują projekty dofinansowane z funduszy zewnętrznych, w tym programy rozwoju kompetencji zawodowych, poprawy jakości kształcenia oraz współpracy z uczelniami wyższymi i przedsiębiorstwami.
- **Szkoły ogólnokształcące:** I Liceum Ogólnokształcące Collegium Gostomianum i II Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki w Sandomierzu oferują szeroką gamę klas profilowanych, takich jak politechniczne, ekonomiczne, medyczne, humanistyczno-prawnicze i dwujęzyczne. Obie szkoły mają dobrze wyposażone pracownie i współpracują z uczelniami wyższymi.
- **Szkoły zawodowe:** Zespół Szkół Ekonomicznych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Sandomierzu oferuje kierunki takie jak technik ekonomista, informatyk, programista, grafik cyfrowy oraz logistyk. Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich im. Komisji Edukacji Narodowej kształci w zawodach gastronomicznych i hotelarskich, zaś Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. prof. Zbigniewa Strzeleckiego prowadzi kierunki związane z mechaniką, informatyką, budownictwem oraz fryzjerstwem.

PROJEKT

- **Innowacje i rozwój:** Szkoły zawodowe wprowadzają nowe kierunki, np. związane z IT i elektromobilnością, oraz innowacje pedagogiczne, takie jak klasy wojskowe i policyjne. Dodatkowo, planowane są nowe formy wsparcia uczniów, w tym klasy integracyjne dla uczniów z niepełnosprawnościami.
- **Wyniki matur:** Wskaźniki zdawalności matur w powiecie są wysokie, szczególnie w I i II Liceum Ogólnokształcącym (ok. 95-100%). W szkołach zawodowych wskaźnik zdawalności jest niższy, zwłaszcza w Zespole Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich, ale wciąż osiąga wartości powyżej 50%.
- **Poradnia psychologiczno-pedagogiczna:** Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sandomierzu w 2023 roku przeprowadziła 1738 diagnoz psychologicznych i wydała liczne orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, o 542 więcej niż w roku 2018. Więcej także wydano orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego w roku 2018 166, zaś w 2023 o 24 więcej.
- **W obszarze kultury:** Kluczową rolę w strukturze Starostwa Powiatowego w Sandomierzu w obszarze kultury odgrywa Biuro Wystaw Artystycznych. Współpracuje ono z instytucjami i placówkami kultury w zakresie organizacji wystaw oraz edukacji dzieci i młodzieży. Na przestrzeni ostatnich 5 lat zwiększyła się liczba turystów odwiedzających Galerię Biura Wystaw Artystycznych z 4446 do 5800, zwiększyła się liczba organizowanych wystaw o 5 wydarzeń.

Powyżej przedstawiony obraz Powiatu Sandomierskiego w obszarze edukacji i wychowania prezentuje m.in. poniższe zestawienia danych.

Tabela 5. Liczba uczniów/wychowanków w szkołach i placówkach w Powiecie Sandomierskim

Placówka	rok 2018/2019	rok 2019/2020	rok 2020/2021	rok 2023/2024
Liczba uczniów w szkołach średnich Powiatu Sandomierskiego	1 890	2 283	2 095	2 376
Liczba wychowanków w Bursie Szkolnej	120	120	112	180

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów o stanie Powiatu Sandomierskiego 2018-2023 r.

Tabela 6. Zdawalność egzaminu maturalnego w Powiecie Sandomierskim na tle województwa świętokrzyskiego w latach 2018-2023

Placówka	Zdawalność matur %					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
I Liceum Ogólnokształcące Collegium Gostomianum w Sandomierzu	99,9	99,4	98,20	99,21	97	95,15
II Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Sandomierzu	91,3	100	93,97	95,19	100	100
Zespół Szkół Ekonomicznych im. E. Kwiatkowskiego w Sandomierzu	70,7	76,7	84,37	81,97	81,44	72,29

P R O J E K T

Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich im. KEN w Sandomierzu	42,6	70,0	28,07	58,00	58	55,56
Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. prof. Z. Strzeleckiego w Sandomierzu	50,0	56,25	53,84	60,98	60,98	75,0
Technikum im. św. Urszuli Ledóchowskiej w Klimontowie (od września 2019r)	-	68,75	11,10	0	-	-
Ogółem	67,8	78,52	61,59	90,73	84,00	84,89
Województwo świętokrzyskie	80	79,9	73,4	74,5	77,9	93,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Powiatu Sandomierskiego 2018-2023

Wnioski z przeprowadzonej analizy

Na podstawie przedstawionych danych na terenie Powiatu Sandomierskiego dostrzec można następujące trendy w obszarze edukacja i wychowanie: demografia i zmniejszenie liczby uczniów, konkurencja szkół średnich z terenu powiatu sandomierskiego z innymi szkołami w regionie, poszukiwanie nowych kierunków kształcenia, dobra jakość szkół średnich zwłaszcza liceów – dobra zdawalność matur. W 2023 roku Powiat Sandomierski prowadził 2 licea ogólnokształcące, 3 zespoły szkół zawodowych, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, bursę szkolną oraz poradnię psychologiczno-pedagogiczną. W szkołach średnich obserwuje się trend spadkowy liczby absolwentów, co jest efektem demografii i konkurencji ze szkół z większych miast. W roku szkolnym 2022 i 2023 odnotowano chwilowy wzrost liczby uczniów spowodowany przyjęciem przed laty do szkół podstawowych półtora rocznika dzieci. W wyniku pandemii COVID-19 zauważono wzrost liczby uczniów wymagających pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sandomierzu odnotowała wzrost liczby przeprowadzonych diagnoz. Świadczy to o potrzebie kształcenia specjalistycznego i pomocy psychologicznej na poziomie szkół ponadpodstawowych. Szkoły średnie oferują szeroki wachlarz kierunków ogólnokształcących i zawodowych, w tym klasy sprofilowane oraz technika kształcące w zawodach takich jak technik informatyk, technik żywienia czy technik mechanik.

W odpowiedzi wykazane powyżej trendy kluczowym dla działań samorządu lokalnego będzie uruchamianie przez szkoły średnie kierunków kształcenia, dostosowanych do zmieniającego się rynku pracy, zmian technologicznych, realizacja działań, projektów finansowanych ze środków zewnętrznych pozwalających młodzieży rozwijać kompetencje, umiejętności, modernizowanie infrastruktury szkół w zakresie lokalowym jak i sprzętowym, zapewnienie wsparcia młodzieży nie radzącej sobie z edukacją, wyzwaniami.

Polityka społeczna

- **Oferta placówek wsparcia:** Powiat Sandomierski oferuje różnorodne placówki wspierające mieszkańców, zarówno publiczne, jak i niepubliczne. Pomoc społeczna realizowana jest przez powiatowe jednostki, gminy oraz organizacje pozarządowe, z częścią działań podejmowanych we współpracy z podmiotami spoza powiatu. Współpraca ta umożliwi szersze dotarcie do osób potrzebujących wsparcia.
- **Zwiększające się zapotrzebowanie na usługi pomocy społecznej:** Dane statystyczne wskazują na rosnące zapotrzebowanie na usługi w zakresie pomocy społecznej, szczególnie w kontekście wzrostu liczby osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej od 145 w 2018 r. do 150 w 2023r., oraz wydanych decyzji administracyjnych związanych z umieszczaniem w tych placówkach. Obserwuje się maksymalny poziom wykorzystania miejsc w DPS. W 2023 roku zaobserwowano pełne wykorzystanie miejsc w DPS w Sandomierzu, a liczba osób przebywających w obu placówkach powiatu zwiększyła się. Wskazuje to na dużą rolę DPS w systemie pomocy społecznej i potencjalne wyzwania związane z potrzebą rozbudowy infrastruktury w przyszłości.
- **Zmniejszenie liczby dzieci w rodzinach zastępczych:** Zauważalne jest zmniejszenie liczby dzieci w rodzinach zastępczych w powiecie, z 89 dzieci w 2018 roku do 62 w 2023 roku. Utrzymuje się także trend zmniejszającej się liczby rodzin zastępczych (z 70 w 2018 roku do 51 w 2023 roku). Spadki ilościowe może wskazywać na konieczność dalszego wsparcia dla rodzin zastępczych oraz rozwijania alternatywnych form opieki.
- **Zmniejszenie skali przemocy domowej:** Statystyki dotyczące przemocy domowej wykazują spadek liczby zgłoszeń i interwencji w latach 2021-2022, co uzasadnia się faktem wcześniejszych wzrostów w trakcie pandemii COVID 19. Niemniej jednak, przemoc psychiczna nadal pozostaje najczęściej występującą formą przemocy, a kobiety pozostają głównymi ofiarami. Wymaga to dalszej uwagi oraz rozwoju programów prewencyjnych i interwencyjnych.
- **Opieka zdrowotna:** System opieki zdrowotnej w Powiecie Sandomierskim jest rozwinięty (w 2023 r. funkcjonowały 42 przychodnie, wzrost o 4 w porównaniu do 2020 r. i o 2 w stosunku do 2018 r.). Liczba placówek podstawowej opieki zdrowotnej w przeliczeniu na mieszkańców, odpowiada średniej krajowej i wojewódzkiej. Liczba udzielonych porad lekarskich 530 921 w 2023 wykazuje znaczący wzrost o 15,67% w stosunku do 2020 r. i o 1,25 % do 2018 r. Dane te mogą świadczyć o rosnącym zapotrzebowaniu na usługi medyczne, szczególnie w zakresie opieki ambulatoryjnej.
- **Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego:** Szpital Specjalistyczny Ducha Świętego w Sandomierzu odgrywa kluczową rolę w systemie opieki zdrowotnej powiatu, zapewniając hospitalizację i leczenie stacjonarne. W 2023 roku liczba hospitalizacji wzrosła z 19 238 w 2018 r. do 20 316 w 2023 r. Placówka ma istotne znaczenie w kontekście zarządzania kryzysowego, szczególnie w przypadku pandemii lub innych zagrożeń zdrowotnych, kryzysowych. Szpital posiada trzeci stopień referencyjny. W Szpitalu według informacji zawartych na stronie internetowej placówki działa ok. 31 poradni specjalistycznych. Według danych zawartych w Raporcie o stanie Powiatu Sandomierskiego 2023 w roku 2023 udzielono 105 068 porad lekarskich. W roku 2023 szacuje się, iż było ok. 250 dni pracujących. Przyjmując powyższe dane można przyjąć iż, w ciągu 1 dnia udzielono 420 porad lekarskich, dla ok. 14 osób w każdej poradni. Niektóre poradnie pracują 5 godzin dziennie, niektóre 3 godziny, niektóre 7, niektóre tylko trzy razy w tygodniu, niektóre cały tydzień, niektóre są bardzo oblegane, inne nie. Przyjmując, iż średnio każda poradnia pracuje 7 godzin dziennie i codziennie przyjmuje w niej jeden lekarz to średni czas poświęcony jednemu pacjentowi wynosi ok. 30 minut. Narodowy Fundusz Zdrowia zdefiniował, iż czas wizyty pacjenta u specjalisty powinien wynosić 15 – 20 minut. Przyjęte założenie operuje dużym

poziomem ogólności, aczkolwiek wynika z niego, iż dostępność usługi w zakresie leczenia specjalistycznego w Szpitalu określić można na poziomie średnim. Dostępny średnioroczny czas pracy przechodni specjalistycznych jest w pełni zagospodarowany. Z powyższych kalkulacji wynika, iż w przypadku zgłaszającej się średniorocznie większej liczby pacjentów przychodnie specjalistyczne nie są w stanie zapewnić im dostępności usługi. Na podstawie danych obrazujących przyczyny zgonów określić można potrzeby Szpitala w zakresie dostawania zasobów kadrowych i technicznych do potrzeb lokalnej społeczności. Najwięcej zgonów odnotowano z przyczyn onkologicznych, kardiologicznych, neurologicznych, nefrologicznych. Wymienione obszary analogicznie na terenie woj. świętokrzyskiego stanowią główne przyczyny zgonów. Według „ Diagnozy dostępności oraz zapotrzebowania na wybrane usługi społeczne i zdrowotne adresowane do osób starszych w Województwie Świętokrzyskim” w woj. świętokrzyskim dominującą przyczyną hospitalizacji osób starszych była niewydolność serca, zaćma, choroba niedokrwienna serca, zawał mózgu, zawał serca. W roku 2022 w woj. świętokrzyskim zatrudnionych było w podmiotach wykonujących działalność leczniczą 5 lekarzy specjalistów w dziedzinie geriatry, przy czym na przestrzeni ostatnich 5 lat liczba lekarzy geriatrów utrzymuje się na stałym poziomie.

- **Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami:** Powiat Sandomierski realizuje istotne zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami, oferując wsparcie w postaci warsztatów terapii zajęciowej i dofinansowań z PFRON. Wzrost liczby złożonych wniosków o dofinansowanie 264 w 2018 r do 503 w 2023 r. wskazuje na rosnącą świadomość osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w zakresie dostępnych form wsparcia. Dane dot. liczby osób, które otrzymały dofinansowanie w porównaniu do złożonych wniosków (2018 r. liczba wniosków złożonych 264, liczba osób, które otrzymały dofinansowanie 263, 2023 r. liczba wniosków złożonych 503, liczba osób, które otrzymały dofinansowanie 327) wskazują, iż zwiększa się liczba osób potrzebujących wsparcia i jednocześnie budżet przeznaczony dla osób z niepełnosprawnościami jest mocno niedoszacowany.

Powyżej przedstawiony obraz Powiatu Sandomierskiego w obszarze polityki społecznej prezentuje m.in. poniższe zestawienia danych.

Tabela 7. Dofinansowanie z PFRON z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2018/2023

	2018	2020	2023
Liczba złożonych wniosków	264	284	503
Liczba osób które otrzymały dofinansowanie	263	269	327

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Powiatu Sandomierskiego 2018/2023

Tabela 8. Lecznictwo szpitalne i ambulatoryjne w Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu w latach 2018/2020/2023

Wskaźnik	2018	2020	2023
Liczba hospitalizacji	19 238	16 306	20 316
Liczba hospitalizacji na oddziale dziennym	290	268	323
Liczba łóżek na oddziałach stacjonarnych	489 (w tym 6 inkubatorów)	489 (w tym 6 inkubatorów)	489 (w tym 6 inkubatorów)

PROJEKT

Liczba łóżek na oddziałach dziennych	52	52	59
Lecznictwo ambulatoryjne			
Liczba porad lekarskich w poradniach specjalistycznych	88 497 w tym 14 271 porad zabiegowych	73 955 w tym 5 778 porad zabiegowych	105 068 w tym 9 674 porad zabiegowych
Liczba porad ambulatoryjnych udzielonych na SOR	20 757	8 231	11 645
Liczba udzielonych porad w ramach Nocnej i Świątecznej Opieki Zdrowotnej	14 788	5 932	10 307

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportów o stanie Powiatu Sandomierskiego 2018/2023

Tabela 9. Najczęściej występujące rozpoznania medyczne wg ICD – 10 będące przyczyną zgonów w 2023 w Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu

ICD - 10	Opis rozpoznania	Ilość zgonów
<i>C00-D69</i>	<i>Nowotwory złośliwe</i>	<i>206</i>
<i>I20-I51</i>	<i>Choroby serca</i>	<i>164</i>
<i>I60-I69</i>	<i>Choroby naczyń mózgowych</i>	<i>61</i>
<i>J12-J96</i>	<i>Choroby płuc, niewydolność oddechowa</i>	<i>61</i>
<i>N04-N40</i>	<i>Choroby nerek</i>	<i>49</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie Powiatu Sandomierskiego 2023

Wnioski z przeprowadzonej analizy

Na podstawie przedstawionych danych dostrzec można następujące trendy w obszarze polityki społecznej w Powiecie Sandomierskim: zwiększanie się zapotrzebowania na usługi w zakresie pomocy społecznej, rosnące zapotrzebowanie na miejsca w Domach Pomocy Społecznej, rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na usługi zdrowotne, na wsparcie w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Obserwowane jest ponadto zmniejszenie liczby dzieci przebywających z rodzinami zastępczymi, zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej, co wynikać może z faktu zakończenia okresu pandemii.

Wobec powyższego należy monitorować rosnące zapotrzebowanie na miejsca w Domach Pomocy Społecznej i podejmować działania w kierunku rozwoju tej infrastruktury, by sprostać rosnącym potrzebom opieki długoterminowej. Ważne jest dalsze wsparcie rodzin zastępczych oraz rozwój alternatywnych form opieki nad dziećmi, szczególnie w kontekście zmniejszającej się liczby rodzin zastępczych. Konieczne jest kontynuowanie działań prewencyjnych i interwencyjnych w zakresie przemocy domowej, z uwzględnieniem rosnącej liczby zgłoszeń dotyczących przemocy psychicznej.

W zakresie opieki zdrowotnej, warto kontynuować inwestycje w infrastrukturę medyczną, kadry medyczne, opiekuńcze aby sprostać rosnącym potrzebom zdrowotnym mieszkańców, a także utrzymać i rozwijać usługi rehabilitacyjne, asystenckie dla osób z niepełnosprawnościami i rozwijać nowoczesne, specjalistyczne usługi medyczne np. w obszarze specjalistycznego leczenia onkologicznego, neurologicznego, kardiologicznego, rozszerzenia dostępności leczenia paliatywnego.

Kapitał społeczny

- **Organizacje pozarządowe:** Program Współpracy Powiatu Sandomierskiego z organizacjami pozarządowymi reguluje zasady współpracy między powiatem a organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. W 2023 roku, w powiecie sandomierskim odnotowano wzrost liczby organizacji pozarządowych, które wzrosły o 27 w porównaniu do 2020 roku, osiągając 372 organizacje. Wzrost aktywności organizacji wyniósł 23,63% w powiecie, 27,97% w województwie świętokrzyskim i 23,91% w kraju. Największy wzrost liczby organizacji pozarządowych zauważono w gminach: Zawichost (45,96%), Sandomierz (37,83%) i Klimontów (35,01%), a jedyną gminą, gdzie liczba organizacji spadła, była Gmina Obrazów (-,29%). Powiat aktywnie wspiera działania organizacji m.in. grantami, rzeczowo, organizacyjnie.

1.2 Obszar gospodarczy

Gospodarka, rynek pracy

- **Przedsiębiorstwa.** W 2023 roku w Powiecie Sandomierskim w rejestrze REGON zarejestrowanych było 7 147 podmiotów gospodarczych, z czego 5 314 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W ciągu roku zarejestrowano 401 nowych podmiotów, a 274 zostały wyrejestrowane. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych średniorocznie od 2020 r. utrzymuje się na podobnym poziomie (2020 r - 409, 2023 r. – 401), podczas gdy zwiększa się liczba podmiotów wyrejestrowywanych (2020 r.- 196, 2023 r.-274). Wśród podmiotów z osobowością prawną dominowały spółki cywilne (466), a następnie spółki handlowe (370). W latach 2018–2023 liczba podmiotów w rejestrze REGON wzrosła o 18,88%, przy czym Powiat Sandomierski miał niższy wzrost niż średnia dla województwa świętokrzyskiego (20,74%) i kraju (20,42%). Największy wzrost wskaźnika liczby podmiotów na 10 tys. mieszkańców wystąpił w gminach Wilczyce (39,46%) i Zawichost (33,71%). Pod względem struktury działalności, 79% podmiotów w Powiecie Sandomierskim zajmowało się działalnością pozostałą, 19,6% przemysłem i budownictwem, a 1,4% rolnictwem. Największy odsetek osób prowadzących działalność gospodarczą zajmował się handlem oraz budownictwem. W zakresie rolnictwa, Powiat Sandomierski ma sprzyjające warunki klimatyczno-glebowe, szczególnie dla sadownictwa. Uprawiane są jabłka, gruszki oraz owoce ciepłolubne np. brzoskwinie, winogrona, nektarynki. Dobrze rozwijająca się od jakiegoś czasu gałęzią rolnictwa jest winiarstwo. Powiat ma 8 359 gospodarstw rolnych, z czego 5 502 ma powierzchnię od 1 do 5 ha. W regionie działa 34 gospodarstwa agroturystyczne. Powiat Sandomierski charakteryzuje się niskim stopniem uprzemysłowienia, z największymi zakładami/ pracodawcami: m.in. Pilkington Polska Sp. z o.o, Pilkington Automotive Poland Sp. z o. o., Kopalnie Dolomitu S. A. w Sandomierzu, Zakłady Przemysłu Owocowo-Warzywnego S.A. „Dwikozy, Zakłady Przetwórcze Surowców Chemicznych i Mineralnych „Piotrowice” Sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Robót Drogowych „Drokom-Piaseczno”, Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw „Sambor”, Drescher Polska Sp. z o.o. Zgodnie z Regionalną Strategią Innowacji, dla Powiatu Sandomierskiego kluczowe będą inteligentne specjalizacje w dziedzinach: nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz branży targowo-kongresowej, co odpowiada rolniczemu charakterowi powiatu i rosnącej funkcji turystycznej.
- **Struktura osób zatrudnionych:** Na koniec 2023 r. w Powiecie Sandomierskim pracowało 27 205 osób, z czego 12 631 stanowiły kobiety, a 14 574 mężczyźni. Średnia wieku osób pracujących wynosiła 44,1

PROJEKT

lat dla mężczyzn i 44,3 lat dla kobiet. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Powiecie Sandomierskim wynosiło 6 781,04 zł, co było wyższe od średniej dla województwa świętokrzyskiego (6 585,16 zł) i stanowiło 89,3% średniej krajowej.

- **Stopy bezrobocia:** W 2023 r. stopa bezrobocia w Powiecie Sandomierskim wyniosła 7,8%, co stanowi wzrost w porównaniu do 2020 r. (7,4%) i 2018 r. (6,9%). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 2 147 osób, co oznacza spadek o 510 osób w porównaniu do 2020 r. oraz o 324 osoby względem 2018 r. W strukturze bezrobotnych dominowały kobiety, a liczba długotrwale bezrobotnych wynosiła 1 173 osoby. W 2023 r. zarejestrowano również 106 osób z niepełnosprawnościami. Bezrobotni do 30. roku życia stanowią 32,5% wszystkich bezrobotnych, a osoby powyżej 50. roku życia – 21,7%.

Powyżej przedstawiony obraz Powiatu Sandomierskiego w obszarze gospodarki, rynku pracy prezentuje m.in. poniższe zestawienia danych.

Tabela 10. Podmioty w rejestrze REGON w Powiecie Sandomierskim w latach 2018/2020/2023

	Podmioty wpisane do rejestru REGON	Osoby fizyczne prowadzące dział. gosp.	Podmioty wykreślone z rejestru REGON	Podmioty nowo zarejestrowane w REGON
2018	6 512	4 841	388	502
2020	6 737	5 013	196	409
2023	7 147	5 314	274	401

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 11. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu na dzień

Bezrobotni	2018	2020	2023
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	2 471	2 657	2 147
w tym kobiety	1 327	1 384	1 074
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy:	2 142	2 273	1 830
w tym kobiety	1 188	1 222	929
Długotrwale bezrobotne	1 332	1 522	1 173
w tym kobiety	798	869	630
Osoby z niepełnosprawnością	134	118	106
w tym kobiety	67	55	48
Bezrobotni wg. wieku			
Do 30 roku życia	871	878	696
w tym kobiety	508	479	350
Powyżej 50 roku życia	520	557	466
w tym kobiety	171	199	187

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP Sandomierz

Wnioski z przeprowadzonej analizy

Na podstawie przedstawionych danych dostrzec można następujące trendy w obszarze gospodarki, rynku pracy w Powiecie Sandomierskim: **Powiat Sandomierski charakteryzuje się stosunkowo dobrymi przeciętnymi wynagrodzeniami kształtującymi się powyżej średniej dla województwa.** Przeciętne wynagrodzenia są jednak niższe niż średnia dla kraju o 10,7 %. **Stopa bezrobocia w 2023 roku była na poziomie zbliżonym do lat 2018 i 2020. Niepokojącym zjawiskiem może być stabilizacja stopy bezrobocia, a nawet jej niewielki wzrost w stosunku do tendencji ogólnopolskich,** wskazujących na spadek bezrobocia. Struktura osób bezrobotnych wskazuje duży udział osób długotrwale bezrobotnych który wynosi 54,6% ogółu bezrobotnych. Ze względu na specyfikę tej grupy może to oznaczać dużą liczbę osób nie poszukujących lub nie będących w stanie podjąć pracy. **W grupie osób bezrobotnych wysoki jest udział osób do 30 roku życia (32,4%) oraz osób po 50 roku życia (21,7).** Obszar Powiatu Sandomierskiego charakteryzuje niski stopień uprzemysłowienia, dominują głównie firmy mikro, małe. **Dominują małe gospodarstwa niskotowarowe do 5 ha.** Pozytywny jest widoczny w 2023 r. trend znacznie większej liczby firm zarejestrowanych niż wyrejestrowanych.

Wobec powyższego konieczne jest tworzenie przez samorząd przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości m.in. poprzez system ulg, tworzenie stref inwestycyjnych, budowanie zachęt do napływu osób z terenu poza powiatu z kapitałem tzw. wolnych zawodów, wsparcie rolników, przetwórców.

Turystyka

- **Atrakcyjność turystyczna Powiatu Sandomierskiego:** Powiat Sandomierski znajduje się na Wyżynie Sandomierskiej. Jego unikalny klimat i przyroda czynią go atrakcyjnym turystycznie. Krajobraz powiatu charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, licznymi wąwozami oraz obecnością Wisły i innych rzek, co sprzyja aktywnościom. Region ma również bogatą ofertę agroturystyczną.

Do najważniejszych atrakcji turystycznych należy m.in. Sandomierski Szlak Jabłkowy, Szlak Winiarski, Szlak apetyczny, Szlak aktywny, szlak artystyczny. Sandomierz leżący na terenie Powiatu Sandomierskiego to jedno z najstarszych i najpiękniejszych miast w Polsce. W pobliżu znajdują się Góry Pieprzowe, uznawane za najstarsze góry w Europie. Pozostałe gminy powiatu oferują możliwość zwiedzania dworków, ruin starych budowli.

- **Ruch turystyczny i dostępność usług turystycznych:** W 2023 roku Powiat Sandomierski odwiedziło 46 505 turystów korzystających z bazy noclegowej, co oznacza wzrost o 12 684 osoby w porównaniu do 2020 roku. Mimo tego, wskaźnik miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców (11,19) wciąż był niższy od średniej wojewódzkiej (15,15). Jednakże wskaźnik turystów korzystających z noclegów na 1000 ludności (643,87) był wyższy niż średnia wojewódzka, co świadczy o dużym zainteresowaniu regionem. W Powiecie Sandomierskim dostępne są następujące szlaki rowerowe, takie jak m.in. Wschodni Szlak Rowerowy Green Velo, Szlak Sandomierz – Ujazd, Trasa Nice little road – Klimontów - Rynek (początek: Sulisławice), Trasa Marina–Beach Jez. Tarnobrzeskie (początek: Łoniów-Kolonia), Szlak rowerowy „Miejsca mocy”.

PROJEKT

Wyzwaniem w obszarze turystyki jest wykreowanie nowej, interesującej turystę oferty spędzania wolnego czasu, pozwalającej mu odpocząć dłużej niż dwa dni.

Wnioski z przeprowadzonej analizy

Powiat Sandomierski jest obszarem atrakcyjnym pod kątem turystycznym i krajoznawczym. W ciągu ostatnich lat został skutecznie wypromowany głównie w oparciu o potencjał Starego Miasta w Sandomierzu i emisję serialu „Ojciec Mateusz” w TVP. Ważną rolę w obszarze rozwijania turystycznej gałęzi lokalnej gospodarki odgrywać zaczyna enoturystyka, a także inne atrakcje np. spływy kajakowe, rejsy rzeką Wisłą, nocne zwiedzanie Sandomierza, organizacja imprez (np. Święto Młodego Wina, Jarmark Jagielloński, Festiwal Filmów Niezwykłych). Ruch turystyczny na terenie Powiatu Sandomierskiego w oparciu o liczbę turystów korzystających z noclegów na 100 ludności wykazuje większą intensywność niż średnia wojewódzka. Ilość miejsc noclegowych na 1000 ludności jest nadal na poziomie niższym niż średnia wojewódzka.

Wyzwaniem w obszarze turystyki jest wykreowanie nowej, interesującej turystę oferty spędzania wolnego czasu, pozwalającej mu odpocząć tu dłużej niż dwa dni.

Finanse samorządu terytorialnego

Dochody własne Starostwa Powiatowego w Sandomierzu w 2023 r. ogółem wyniosły 141 612 743,45 zł, co stanowi znaczący wzrost w porównaniu do lat wcześniejszych. Dochody własne powiatu w 2023 roku wyniosły 34 188 578,58 zł, co jest porównywalne z rokiem 2020 i wyższe niż w 2018 r. Dochody ogółem budżetu powiatu na 1 mieszkańca również wzrosły w 2023 r. Wydatki w 2023 r. ogółem budżetu powiatu wyniosły 142 890 106,66 zł, co stanowi wyższy. Wydatki na 1 mieszkańca w 2023 r. wyniosły 1 978,35 zł. Wzrost dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2023 roku wskazuje na poprawę sytuacji finansowej powiatu. **Powiat Sandomierski charakteryzuje się wzrastającym poziomie dochodów i wydatków budżetowych. W strukturze wydatków powiatu dominują od lat wydatki bieżące. Udział wydatków inwestycyjnych waha się od ok. 6 % (lata 2018 i 2020) do 24, 6 % (rok 2023). Struktura ta wynika ze specyfiki powiatu i konieczności utrzymania placówek realizujących zadania własne powiatu.**

1.3 Obszar przestrzenny

- **Środowisko przyrodnicze:** Powiat Sandomierski zajmuje głównie wschodnią część lessowej Wyżyny Sandomierskiej, która porożcinana jest systemami dolinnymi rzek lewobrzeżnych dopływów Wisły. Są to: Koprzywianka z dopływami: Kacanką i Gorzycanką, niewielkiej rzeki Broźnia, Czyżowka, Opatówka i Prypeć. Wyżynę Sandomierską, o wysokościach do 300 m n.p.m. ogranicza od wschodu krawędź doliny Wisły. Wąski obszar pomiędzy zboczem wyżyny a korytem Wisły, wchodzi w skład mikroregionów Niziny Nadwiślańskiej oraz Małopolskiego Przełomu Wisły. Na terenie Powiatu Sandomierskiego znajdują się liczne tereny objęte ochroną przyrody.
- **Klimat, gleby, wody:** Klimat Powiatu Sandomierskiego ma charakter przejściowy z wpływami klimatu oceanicznego zimą i kontynentalnego latem. Jest to obszar stosunkowo ciepły, o dobrym klimacie dla rozwoju rolnictwa. Wyróżnikiem Powiatu Sandomierskiego jest bardzo dobra jakość gleb: czarnoziemy

powstałe na warstwie głębokiego lessu oraz mady w dolinie Wisły, co przy sprzyjających warunkach klimatycznych (długi okres bezprzymrozkowy oraz równomierne usłonecznienie i rozłożenie opadów) umożliwiło powstanie dobrze rozwiniętego ogrodnictwa i warzywnictwa. Powiat Sandomierski ma bogatą powierzchniową sieć wodną, opartą o Wisłę i jej lewobrzeżne dopływy.

- **Surowce naturalne:** Na terenie Powiatu Sandomierskiego udokumentowanych jest 10 złóż kopalin nie objętych własnością górnictw, z czego eksploatowane są 4 złoża. Ich wydobywanie nie odbywa się na dużą skalę.

Infrastruktura komunalna

- **Gospodarka wodno-ściekowa:** W 2022 roku Powiat Sandomierski posiadał 306,4 km sieci kanalizacyjnej i 1 268,3 km sieci wodociągowej. Sieć kanalizacyjna wzrosła o 1,3 km w porównaniu do 2020 roku, a długość sieci wodociągowej zwiększyła się o 56,2 km. Mimo wzrostu infrastruktury, liczba osób korzystających z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zmniejszyła się, co jest związane ze spadkiem liczby ludności w regionie. W 2022 roku 87,9% budynków mieszkalnych było podłączonych do sieci wodociągowej, a tylko 27,8% do kanalizacji. Sandomierz ma najlepszą sytuację w dostępie do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, podczas gdy gminy wiejskie, jak Dwikozy i Obrazów, mają bardzo ograniczony dostęp do kanalizacji.

Tabela 12. Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w % ogółu ludności w Powiecie Sandomierskim w latach 2018/2020/2023[%]

Obszar	Sieć wodociągowa			Sieć kanalizacyjna		
	2018	2020	2023	2018	2020	2023
ŚWIĘTOKRZYSKIE	91,4	91,6	91,9	59,0	59,7	60,8
Powiat Sandomierski	87,6	87,9	88,4	37,6	39,0	39,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

- **Gospodarka odpadami:** W 2023 roku w Powiecie Sandomierskim wytworzono 18,29 tys. ton odpadów komunalnych, co stanowiło 253 kg na mieszkańca. Udział odpadów zbieranych selektywnie wyniósł 32,7%, co jest na poziomie średniej województwa świętokrzyskiego (35%). Największy udział selektywnie zbieranych odpadów wystąpił w gminach Sandomierz (37,4%) i Wilczyce (35,5%), podczas gdy w innych gminach poziom segregacji wahał się w granicach 20-30%.

Tabela 13. Odpady komunalne i zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w Powiecie Sandomierskim w latach 2018/2020/2023

Obszar	Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku w tys. ton			Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów %		
	2018	2020	2023	2018	2020	2023
ŚWIĘTOKRZYSKIE	250,08	315,00	325,34	27,9	31,1	35,0
Powiat Sandomierski	16,68	17,55	18,29	24,1	26,2	32,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

- **System zaopatrzenia w gaz ziemny:** Długość sieci gazowej w Powiecie Sandomierskim w 2022 roku wyniosła 840,2 km, a liczba gospodarstw korzystających z gazu wzrosła do 15 831, co oznacza wzrost o 1488 gospodarstw w porównaniu do 2018 roku. Największy odsetek gospodarstw korzystających z gazu występuje w Sandomierzu (92,9%), a najniższy w gminie Wilczyce (39,2%). W Powiecie Sandomierskim 64,5% ludności korzysta z gazu, co jest wyższym wynikiem niż średnia w województwie (43%). Powiat Sandomierski wykazuje wzrost w zakresie infrastruktury wodociągowej i gazowej, ale napotyka wyzwania związane z dostępem do kanalizacji, szczególnie na terenach wiejskich. Chociaż poziom segregacji odpadów wzrósł, wciąż pozostaje poniżej średniej krajowej.

Bezpieczeństwo publiczne

- **Przestępczość:** W Powiecie Sandomierskim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w 2023 roku wyniosła 1126, co stanowi wzrost o 256 przypadków w porównaniu do 2020 roku. Mimo tego, wskaźnik przestępczości na 1000 mieszkańców w Powiecie Sandomierskim wynosi 15,59, co jest poniżej średniej wojewódzkiej (17,21). Zwiększyła się również wykrywalność sprawców przestępstw, osiągając 86,4%, co jest wyższe od średniej województwa świętokrzyskiego (75,8%).
- **Bezpieczeństwo w ruchu drogowym:** W 2023 roku na drogach Powiatu Sandomierskiego odnotowano 629 zdarzeń drogowych, w tym 53 wypadki, w wyniku których zginęło 5 osób, a 62 osoby zostały ranne. Liczba wypadków wzrosła w porównaniu do poprzednich lat, osiągając najwyższy poziom od 2019 roku (65 wypadków). Mimo wzrostu liczby wypadków, liczba kolizji drogowych spadła do 576 w 2023 roku, co stanowi spadek o 37 w porównaniu do 2022 roku. Liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców spadła do 230 osób w 2023 roku, co stanowi spadek o 54 osoby w porównaniu do 2022 roku.

Tabela 14. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w Powiecie Sandomierskim w latach 2018/2020/2023

Przestępstwa	2018	2020	2023
Ogółem	943	870	1126
Kryminalne	573	551	450
Gospodarcze	200	178	520
Przeciwko mieniu	295	326	499
Drogowe	118	103	111
Przeciwko życiu i zdrowiu	29	31	22
Wskaźnik wykrywalności sprawców ogółem [%]	83,9	82	86,4

➤ Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Wnioski z przeprowadzonej analizy

Powiat Sandomierski stoi przed wyzwaniami związanymi z przestępczością, bezpieczeństwem drogowym i zagrożeniami naturalnymi. Chociaż **liczba przestępstw wzrosła, wskaźniki przestępczości i wykrywalności pozostają korzystne w porównaniu do średnich wojewódzkich. W zakresie bezpieczeństwa drogowego, powiat boryka się z wysoką liczbą wypadków, choć zauważalny jest spadek liczby kolizji.**

Zagrożenia naturalne, takie jak powodzie i osuwiska, wymagają dalszych inwestycji w infrastrukturę i ochronę środowiska, aby zminimalizować ryzyko i poprawić bezpieczeństwo mieszkańców.

II. ANALIZA SWOT

Przeprowadzenie poniższej analizy ułatwia prawidłową ocenę aktualnej sytuacji jednostki samorządu terytorialnego. Nazwa techniki ANALIZA SWOT zaczerpnięta jest od pierwszych liter angielskich słów: [zasoby gminy] Strengths - silne strony, atuty, Weaknesses - wady, słabe strony, Opportunities - okazje, możliwości, szanse, Threats - trudności, zagrożenia. Technika badawcza oparta jest na podziale wszystkich czynników wpływających na obecną i przyszłą pozycję podmiotu, na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, negatywnie i pozytywnie oddziałujące na rozwój polityki w jednostce samorządu terytorialnego. Ze skrzyżowania tych podziałów powstają cztery kategorie: mocne i słabe strony wewnętrzne oraz szanse i zagrożenia zewnętrzne. Analiza SWOT jest podstawą do określenia priorytetów rozwoju.

Prezentowana Analiza SWOT Powiatu Sandomierskiego stanowi wynik prac z przeprowadzonych warsztatów strategicznych z udziałem mieszkańców oraz przeprowadzonych rozmów z kierownikami Starostwa Powiatowego i podległych mu jednostek.

Tabela 15. Analiza SWOT

WYMIAR SPOŁECZNY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wysoki odsetek osób w wieku produkcyjnym ➤ Porównywalna na tle województwa liczba nowo oddanych mieszkań do użytku. ➤ Wysoki poziom nauczania w szkołach średnich. ➤ Wysoki na tle województwa wskaźnik procentowy zdawalności egzaminu maturalnego. ➤ Szeroka oferta zajęć pozalekcyjnych wspieranych funduszami zewnętrznymi, mająca na celu wzbogacenie istniejących zajęć i praktycznej nauki zawodu, zgodnie z potrzebami uczniów. ➤ Różnorodna oferta instytucji kultury, w tym wydarzeń kulturalnych, promujących region, tradycje kulturalne i lokalne produkty turystyczne, mających wpływ na liczbę ich uczestników. ➤ Duża aktywność organizacji pozarządowych oparta na współpracy z samorządem lokalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stale zmniejszająca się liczba mieszkańców powiatu. ➤ Bardzo niekorzystna prognoza demograficzna do 2060 r., mająca istotny wpływ na wymiar gospodarczy powiatu. ➤ Wyraźne zmiany w strukturze wiekowej ludności. Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrost w wieku poprodukcyjnym. ➤ Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi, zbliżony do wskaźnika dla województwa i wyższy niż dla Polski. ➤ Odptyw młodych ludzi do większych aglomeracji. ➤ Zwiększające się migracje z terenu powiatu (ujemne saldo migracji). ➤ Spadek liczby uczniów. ➤ Trend wyboru szkoły średniej przez młodzież w większych aglomeracjach. ➤ Brak komunikacji, połączeń, dróg szybkiego ruchu co powoduje, że młodzież wybiera szkoły w innych miastach.

PROJEKT

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stolica powiatu – Sandomierz, siedziba władz administracyjnych, miejscem koncentracji działalności gospodarczej, usług społecznych i kulturalnych. ➤ Rosnąca świadomość mieszkańców dotycząca zgłaszania przemocy w rodzinie. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niedostosowanie kierunków nauczania w szkołach technicznych, brak kierunków przyszłościowych, spełniających wymagania rynku pracy ➤ Wzrost wydawanych orzeczeń pedagogiczno-psychologicznych. ➤ Niewystarczająca oferta sportowo-rekreacyjna dla różnych grup wiekowych. ➤ Obiekty sportowe i rekreacyjne wymagają remontów. ➤ Zwiększająca się liczba osób przebywających w Domach Pomocy Społecznej. ➤ Niewystarczająca liczba miejsc dziennego pobytu dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów. ➤ Małe środki na programy aktywizacyjne. ➤ Niewystarczająca liczba imprez kulturalnych dla seniorów, miejsc gdzie mogliby się spotkać i skorzystać ze wsparcia moderatora, wsparcia psychologicznego. ➤ Brak punktu informacyjnego w szczególności dla seniorów, osób z niepełnosprawnościami dot. informacji gdzie i z jakiego wsparcia można skorzystać, pomoc w zakresie składania dokumentów. ➤ Niski zakres obowiązków PCPR w zakresie udzielania informacji o formach wsparcia i pomocy w przygotowaniu dokumentacji . ➤ Brak publicznych przychodni. ➤ Brak lekarzy w szczególności internistów, pediatrów, ograniczony dostęp do lekarzy. ➤ Niska jakość leczenia. Lekarze w dużej mierze to osoby 70+.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Promowanie powiatu jako dobrego miejsca do życia i pracy. ➤ Budowa połączeń komunikacyjnych z większymi aglomeracjami, budowa dróg ekspresowych. ➤ Wykorzystanie transportu kolejowego umożliwiającego połączenie z innymi częściami kraju. ➤ Wzmocnienie współpracy z różnymi sektorami (gminy, organizacje 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny ➤ Działania wojenne na Ukrainie. ➤ Rosnące koszty pobytu w Domach Opieki Społecznej.

PROJEKT

<p>pozarządowe) w zakresie opieki społecznej, senioralnej.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dostosowanie kierunków kształcenia do wymagań rynku pracy. ➤ Dostępność programów współfinansujących wsparcie dla seniorów i osób niesamodzielnym, zwiększające dostępność usług społecznych i zdrowotnych. 	
WYMIAR GOSPODARCZY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrastający wskaźnik podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. ➤ Wysoki odsetek osób w wieku produkcyjnym. ➤ Spadek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP, w tym także osób długotrwale bezrobotnych. ➤ Atrakcyjne położenie geograficzne powiatu. Dużo terenów atrakcyjnych turystycznie do wykorzystania. ➤ Atrakcyjność turystyczna regionu sprzyjająca rozwojowi branży okołoturystycznej. ➤ Dobrze rozwinięta infrastruktura hotelowo-gastronomiczna. ➤ Wskaźnik turystów korzystających z noclegów, wyższy od wskaźnika dla województwa. ➤ Bardzo dobrze rozwinięte sadownictwo. ➤ Atrakcyjne szlaki turystyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Niskie wynagrodzenie w stosunku do wymagań pracodawców. ➤ Mało dużych firm, w tym wysokich technologii. ➤ Brak terenów inwestycyjnych dla firm IT. ➤ Brak opracowanych planów zagospodarowania przestrzennego. ➤ Spadek liczby obiektów noclegowych. ➤ Sezonowość firm związanych z turystyką. ➤ Problem z pozyskaniem pracowników przez lokalne firmy. ➤ Brak wspólnego produktu promującego powiat. ➤ Niewystarczająca współpraca gmin w zakresie turystyki. ➤ Wysokie ceny w obiektach turystycznych w stolicy powiatu. ➤ Niewykorzystany turystycznie potencjał Wisły i innych miejsc np. Wilczyce pod kątem archeologicznym. ➤ Brak ciągów pieszo-rowerowych w każdej gminie, ułatwiających dostęp do atrakcyjnych terenów np. Góry Pieprzowe. ➤ Niskie dochody własne powiatu na zleczone zadania. ➤ Małe środki na zadania publiczne. ➤ Ograniczenia prawne związane z lokowaniem terenów inwestycyjnych.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozszerzenie terenów inwestycyjnych: gmina z gminą. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Coraz wyższe koszty przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą i zatrudniających pracowników.

PROJEKT

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmiana przepisów zobowiązująca gminy do opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego. ➤ Rozszerzenie oferty turystycznej regionu o dodatkowe produkty turystyczne. ➤ Trasa Blue Valley która połączy pięć województw. ➤ Pozyskiwanie środków z funduszy europejskich na realizację zadań publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost bezrobocia i odpływ ludzi młodych i wykształconych do większych aglomeracji. ➤ Oddziaływanie blisko znajdującej się granicy z Ukrainą i trwającą tam wojną na branżę turystyczną.
WYMIAR PRZESTRZENNY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Bardzo dobra jakość gleb oraz mikroklimat, sprzyjają uprawom winorośli i drzew owocowych. ➤ Stale rosnąca długość sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej. ➤ Zwiększający się wskaźnik odpadów zebranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów. ➤ Wysoki poziom bezpieczeństwa mieszkańców. ➤ Bardzo dobry system monitorowania miasta Sandomierz. ➤ Duże środki finansowe przeznaczane są na obszar przeciwpowodziowy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Brak obwodnicy miasta ➤ Brak właściwego skomunikowania powiatu z Kielcami i większymi aglomeracjami. ➤ Brak ogólnodostępnej informacji o sieci komunikacyjnej na terenie powiatu <ul style="list-style-type: none"> ○ (wewnętrznej, zewnętrznej). ➤ Ograniczony transport publiczny na terenach gmin. ➤ Infrastruktura kolejowa wymaga modernizacji. Brak połączeń kolejowych z większymi miastami. ➤ Brak ciągów pieszo rowerowych/ścieżek rowerowych na terenach gmin, umożliwiających mieszkańcom aktywność fizyczną. ➤ Niewystarczająca długość sieci dróg powiatowych. ➤ Brak kanalizacji na terenach gmin. ➤ Rosnący problem rozpowszechniania narkotyków w szkołach i poza nimi. ➤ Odcinkowe zagrożenia wodami w zbiornikach: Piaseczna, Łoniów, Koprzywnica. ➤ Niewłaściwe odwodnienie dróg. Brak właściwego odprowadzania wód opadowych powoduje, że wody z drogi spływają na tereny prywatne. ➤ Brak miejsca pełniącego funkcję schronu w sytuacji zagrożenia wojną.
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Współpraca z gminami w zakresie budowania i dostępu do kanalizacji na terenach wiejskich. ➤ Pozyskanie środków na budowę ronda przy szpitalu w Sandomierzu, zwiększy bezpieczeństwo, zmniejszy korki i usprawni ruch. ➤ Zmiany w prawie w zakresie budowania schronów inną metodą, co zwiększy możliwości ich budowania. ➤ Zakwalifikowanie stacji PKP w Sandomierzu do rządowego Programu Inwestycji Dworcowych w nowej perspektywie finansowej na lata 2024-2030. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmiany klimatu, zagrożenie powodzią i podtopieniami. ➤ Brak dostatecznej kontroli w zakresie utrzymania wałów przez Wody Polskie ➤ Działania wojenne.
--	---

Źródło: Opracowanie własne

W wyniku przeprowadzonej analizy SWOT, informacji pozyskanych od mieszkańców jawi się następujący obraz Powiatu Sandomierskiego w następujących obszarach:

- w obszarze społecznym

Powiat ma silne strony, takie jak wysoki odsetek osób w wieku produkcyjnym, dobre wyniki edukacyjne oraz bogatą ofertę kulturalną i społeczną. Stolicą powiatu jest Sandomierz, pełniący ważną rolę administracyjną i gospodarczą. Z drugiej strony, powiat zmaga się z problemami demograficznymi, odpływem młodych ludzi oraz niedostosowaniem infrastruktury i edukacji do rynku pracy. Istnieje także niedobór miejsc opieki dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Szanse dla powiatu obejmują promocję regionu jako dobrego miejsca do życia i rozwój infrastruktury komunikacyjnej, a także dostosowanie edukacji do potrzeb rynku pracy. Zagrożeniem jest utrzymujący się ujemny przyrost naturalny oraz rosnące koszty opieki społecznej.

- w obszarze gospodarczym

Powiat ma silne strony, takie jak rosnąca liczba firm – głównie mikro, duży potencjał turystyczny, rozwinięta infrastruktura hotelowa oraz dobrze rozwinięte sadownictwo. Jednocześnie boryka się z problemami, takimi jak niskie wynagrodzenia, brak dużych firm i terenów inwestycyjnych, a także sezonowość turystyki. Istnieją szanse na rozwój, m.in. poprzez rozszerzenie terenów inwestycyjnych, zmiany w przepisach oraz pozyskiwanie funduszy unijnych. Zagrożeniem są rosnące koszty działalności gospodarczej, odpływ młodych ludzi i wpływ wojny na branżę turystyczną.

- w obszarze przestrzennym

Powiat ma silne strony, takie jak dobry mikroklimat sprzyjający uprawom, rozwijająca się infrastruktura oraz wysoki poziom bezpieczeństwa. Wyzwania to brak obwodnicy, niewystarczające połączenia komunikacyjne, brak infrastruktury rowerowej i kanalizacji w gminach, oraz rosnący problem narkotyków. Szansą jest współpraca w zakresie kanalizacji, budowa ronda w Sandomierzu

PROJEKT

i modernizacja stacji PKP. Zagrożeniami są zmiany klimatyczne, zagrożenie powodziowe oraz potencjalne działania wojenne.

III. CELE ROZWOJU POWIATU SANDOMIERSKIEGO W PERSPEKTYWIE DO 2030 r.

Cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego do roku 2030 zostały wypracowane w oparciu o wyniki analizy danych zastanych, dane statystyczne oraz w oparciu o wyniki spotkań warsztatowych z mieszkańcami powiatu.

Cele i kierunki działań Strategii są prezentowane odrębnie w trzech obszarach: gospodarczym, społecznym i infrastrukturalnym. Poniższy graf przedstawia strukturę logiczną określania celów strategii rozwoju.

Źródło: opracowanie własne

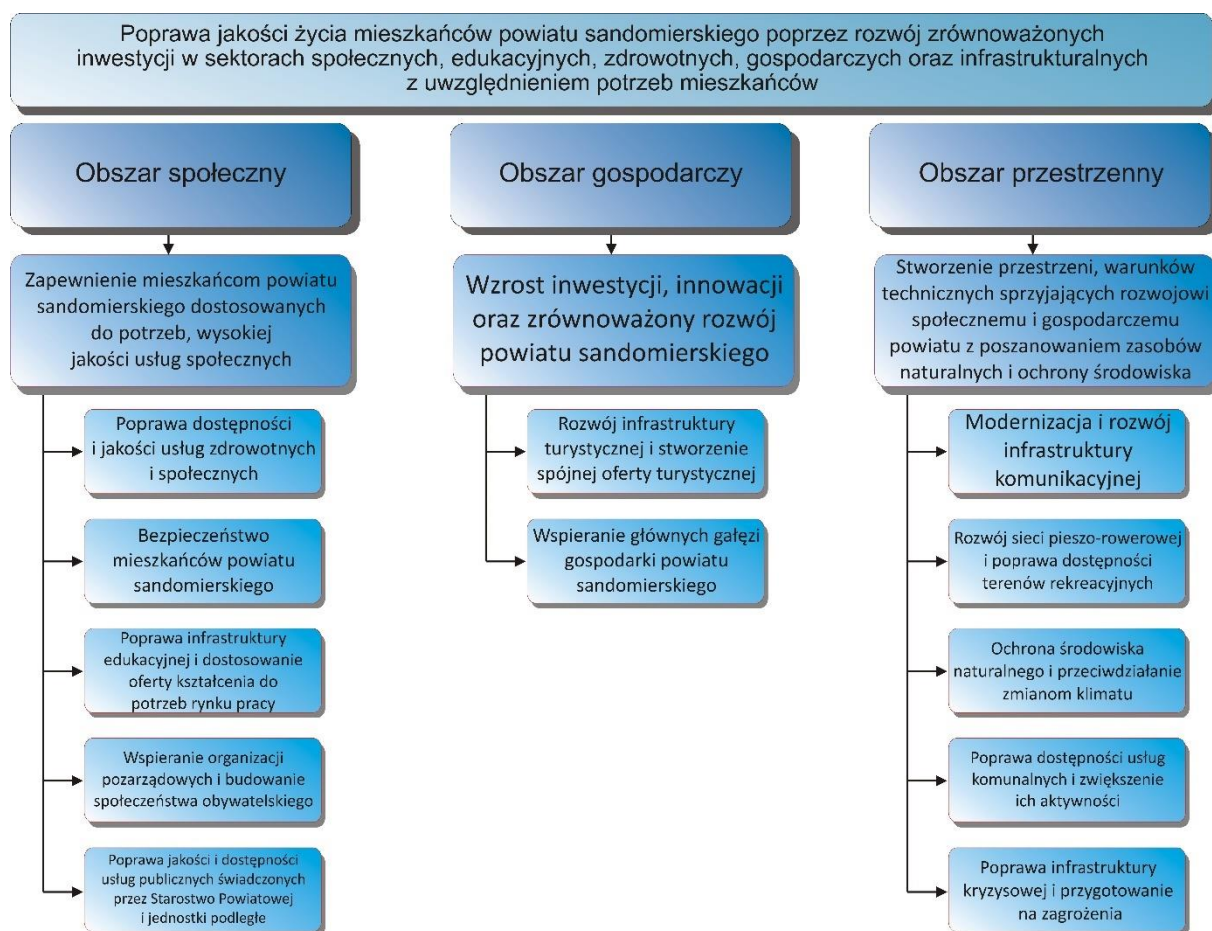
Dla każdego z trzech obszarów zostały opracowane cele strategiczne. Cele strategiczne są dalej uszczegółowione przez cele szczegółowe oraz kierunki działań. W każdym z trzech obszarów wskazane zostały również kluczowe projekty.

Powiat Sandomierski dąży do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego, który zapewni mieszkańcom wysoką jakość życia oraz stworzy atrakcyjne warunki dla inwestycji i przedsiębiorczości.

Celem głównym działań Powiatu Sandomierskiego do 2030 r. jest

Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu sandomierskiego poprzez rozwój zrównoważonych inwestycji w sektorach społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych, gospodarczych oraz infrastrukturalnych z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców.

PROJEKT

Wymiar społeczny koncentruje się na potrzebach i problemach mieszkańców Powiatu Sandomierskiego. Obejmuje kwestie związane z demografią i polityką społeczną, edukacją, ofertą czasu wolnego oraz aktywnością obywatelską angażowaniem się mieszkańców w życie społeczne.

Tabela 16. Układ celów i kierunków działań realizacji strategii w obszarze społecznym

Cel strategiczny: Zapewnienie mieszkańcom powiatu sandomierskiego dostosowanych do potrzeb, wysokiej jakości usług społecznych	
<p>Cel szczegółowy 1 Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych i społecznych</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Utworzenie punktów informacyjnych dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, które pomogą im w nawigacji w zakresie dostępnych form wsparcia. 2. Zwiększenie liczby miejsc dziennego pobytu dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami. 3. Utworzenie Zakładu Opiekuńczo Leczniczego na terenie powiatu. 4. Stworzenie centrów wsparcia dziennego dla seniorów, oferujących różnorodne zajęcia rekreacyjne, edukacyjne społeczne z uwzględnieniem wsparcia psychologicznego. 5. Współpraca z innymi samorządami w celu poprawy dostępu do specjalistycznych usług medycznych, takich jak geriatryka czy pediatria, onkologia, rehabilitacja.

PROJEKT

6. Wspieranie utworzenia i funkcjonowania wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego dla osób z niepełnosprawnościami.
7. Wdrożenie programów wsparcia dla rodzin, w tym poradnictwa rodzinnego, wsparcia psychologicznego oraz warsztatów dla rodziców.
8. Usprawnienie systemu zgłaszania i pomocy w przypadkach przemocy domowej oraz wsparcie ofiar przemocy w zakresie wsparcia psychicznego, zapewnienia zamieszkania w okresie kryzysu.
9. Wzbogacenie oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, w tym organizacja wydarzeń dla seniorów oraz rozwój i remont obiektów sportowych.
10. Organizacja regularnych wydarzeń i warsztatów dedykowanych seniorom.
11. Realizacja projektów, działań wspierających rodziny borykające się z ciężką chorobą członka rodziny (m.in. w zakresie opieki wytchnieniowej, asysty, wyposażenia).
12. Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w oparciu ośrodki PEFRON w zakresie turnusów rehabilitacyjnych, zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, dofinansowania do likwidacji barier funkcjonalnych, sportu, kultury, turystyki i rekreacji w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami.
13. Zapewnienie dzieciom sprawnie działającego, adekwatnego do potrzeb systemu pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.
14. Promocja rodzicielstwa zastępczego.
15. Tworzenie i wspieranie placówek rodzinnych na terenie Powiatu oraz pozyskiwanie nowych kandydatów na rodziców zastępczych.
16. Poprawa dostępności do lekarzy, zwłaszcza internistów i specjalistów.
17. Modernizacja szpitala i przychodni przy nich działających.
18. Stworzenie systemu ułatwiającego płynną rejestrację do przychodni specjalistycznych.
19. Rozwój szpitala poprzez uruchomienie przychodni/ oddziałów z nowymi specjalizacjami.
20. Dostosowywanie szpitala do zmieniających się przepisów w obszarze polityki zdrowotnej.
21. Zwiększanie poziomu referencyjności szpitala.
22. Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych (skrócenie czasu oczekiwania).
23. Wspieranie współpracy partnerów publicznych i społecznych w przygotowaniu i realizacji programów edukacji zdrowotnej.
24. Wprowadzenie programów stypendialnych, zapewnienie wysokiej jakości sprzętu medycznego jako zachęty dla młodych lekarzy, aby rozpoczęli pracę w regionie.
25. Stworzenie mechanizmów zabezpieczających odpowiedni stan kadr medycznych w placówkach ochrony zdrowia (zapewnienie kadr ilościowe i jakościowe i rodzajowo) we współpracy z uczelniami wyższymi.

PROJEKT

	<p>26. Podnoszenie kwalifikacji pracowników w podmiotach leczniczych.</p> <p>27. Profilaktyka i zwiększanie świadomości mieszkańców (we wszystkich grupach wiekowych) powiatu sandomierskiego w zakresie ochrony zdrowia i zdrowego stylu życia.</p> <p>28. Budowa i modernizacja obiektów sportowych oraz stref rekreacyjnych (ścieżki rowerowe, place zabaw, siłownie plenerowe).</p> <p>29. Współpraca z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i artystami przy organizacji wydarzeń promujących kulturę lokalną.</p>
<p>Cel szczegółowy 2 Bezpieczeństwo mieszkańców powiatu sandomierskiego</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Szkolenie kadr służb publicznych i ochotniczych – m.in. Państwowa Straż Pożarna, Komenda Policji, ochotniczych straży pożarnych działających na terenie powiatu. 2. Doskonalenie działających na terenie powiatu systemów bezpieczeństwa. 3. Dosprzętowanie jednostek działających na terenie powiatu na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom. 4. Inwestycje w systemy monitoringu: rozszerzenie monitoringu w miejscach o dużym natężeniu ruchu i w kluczowych przestrzeniach publicznych, aby zwiększyć bezpieczeństwo mieszkańców i turystów. 5. Promocja działań służących przeciwdziałaniu przestępstwom (wyłudzeniom, kradzieżom, oszustwom) szczególnie wśród seniorów. 6. Wsparcie i realizacja działań na rzecz zwiększania cyberbezpieczeństwa. 7. Podjęcie działań na rzecz właściwego bezpieczeństwa użytkowników dróg poprzez właściwe oznakowanie dróg, w szczególności miejsc niebezpiecznych. 8. Zapobieganie ogniskom lub likwidacja ognisk chorób zakaźnych zwierząt.
<p>Cel szczegółowy 3 Poprawa infrastruktury edukacyjnej i dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uruchomienie nowych, przyszłościowych kierunków w szkołach technicznych i zawodowych, które odpowiadają na potrzeby rynku pracy (np. w obszarze IT, energii odnawialnej). 2. Współpraca z lokalnymi firmami i instytucjami w celu zapewnienia praktycznej nauki zawodu. 3. Realizacja programów edukacyjnych i kursów dostosowanych do potrzeb osób dorosłych, aby umożliwić im dostosowanie kompetencji do rynku pracy. 4. Realizacja przez szkoły projektów edukacyjnych rozwijających umiejętności i kwalifikacje młodzieży wchodzącej na rynek pracy. 5. Modernizacja, rozbudowa, dostosowanie infrastruktury szkół średnich działających na terenie powiatu sandomierskiego do zmieniających się standardów.

PROJEKT

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Wyposażenie szkół w pomoce dydaktyczne adekwatnie do wymagań rynku pracy w zakresie umiejętności stawianych absolwentom. 7. Dbłość o podnoszenie kompetencji nauczycieli. 8. Stałe badanie potrzeb uczniów i nauczycieli oraz rynku pracy. 9. Nawiązywanie współpracy z wyższymi uczelniami i pracodawcami na rzecz rozwoju kształcenia dualnego. 10. Opieka diagnostyczno-terapeutyczna nad dziećmi, młodzieżą i dorosłymi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (wprowadzanie nowoczesnych narzędzi diagnostycznych i form pomocy psychologiczno-terapeutycznej zgodnych z potrzebami klientów). 11. Tworzenie warunków organizacyjnych sprzyjających podejmowaniu przez szkoły ponadpodstawowe. 12. Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami - rozwijanie systemu staży i praktyk zawodowych.
<p>Cel szczegółowy 4 Wspieranie organizacji pozarządowych i budowanie społeczeństwa obywatelskiego</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie środków na dofinansowanie działań organizacji pozarządowych. 2. Utworzenie lokalnych centrów spotkań i aktywności, gdzie organizacje pozarządowe i mieszkańcy mogą prowadzić działalność na rzecz społeczności. 3. Organizacja szkoleń i warsztatów dla przedstawicieli organizacji pozarządowych w zakresie zarządzania projektami i pozyskiwania funduszy i innych. 4. Rozwijanie kapitału społecznego poprzez wspólne przedsięwzięcia z organizacjami pozarządowymi, sektorem prywatnym oraz w formule Partnerstwa Publiczno-Prywatnego; 5. Współrealizacja z gminami programów wsparcia dla seniorów, w tym programów edukacyjnych.
<p>Cel szczegółowy 5 Poprawa jakości i dostępności usług publicznych świadczonych przez Starostwo Powiatowe i jednostki podległe</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadry urzędu starostwa i jednostek podległych. 2. Poprawa i rozwój usług publicznych (poprawa jakości i sprawności obsługi klientów w urzędzie poprzez wdrożenie nowoczesnych usług teleinformatycznych). 3. Poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej w zakresie dostępności (ustawa o dostępności).

Wymiar gospodarczy skupia się wokół lokalnego rynku pracy i przedsiębiorczości. Strategia rozwoju powiatu w wymiarze gospodarczym obejmuje zagadnienia związane ze wspieraniem rozwoju i pobudzaniem lokalnej gospodarki oraz budowaniem klimatu inwestycyjnego.

Tabela 17. Układ celów i kierunków działań realizacji strategii w obszarze gospodarczym

Cel strategiczny: Wzrost inwestycji, innowacji oraz zrównoważony rozwój powiatu sandomierskiego	
Cel szczegółowy 1 Rozwój infrastruktury turystycznej i stworzenie spójnej oferty turystycznej	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie i rozwój ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych oraz tras turystycznych, które połączą atrakcje regionu i ułatwią turystom dostęp do kluczowych miejsc. 2. Współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami w celu stworzenia wspólnego produktu turystycznego, który będzie promować powiat na arenie ogólnopolskiej i międzynarodowej. 3. Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z terenu powiatu sandomierskiego celem wypracowania nowych produktów turystycznych. 4. Wypracowanie marki powiatu jako ośrodka konferencyjnego w sytuacji słabnięcia marki „Ojca Mateusza”. 5. Rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej, szczególnie w małych miejscowościach o wysokim potencjale turystycznym.
Cel szczegółowy 2 Wspieranie głównych gałęzi gospodarki powiatu sandomierskiego	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <p>Wsparcie przedsiębiorstw, zwłaszcza w sektorach rolniczym i turystycznym, poprzez programy doradcze, szkolenia oraz promocję lokalnych produktów.</p> <p>Współpraca z lokalnymi firmami w celu zwiększenia konkurencyjności wynagrodzeń oraz polepszenia warunków pracy, aby ograniczyć migrację młodych ludzi do większych aglomeracji.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z dużymi firmami działającymi na terenie powiatu sandomierskiego w zakresie wypracowania warunków do ich rozwoju i zabezpieczenia miejsc pracy. 2. Utworzenie terenów inwestycyjnych. 3. Stworzenie marki powiatu sandomierskiego jako miejsca przyjaznego do życia dla rodzin posiadających możliwość pracy zdalnej w oddali od wielkomiejskiego zgiełku. <p>Tworzenie zachęt podatkowych dla firm zatrudniających młodych ludzi oraz osób powracających do powiatu po ukończeniu studiów.</p> <p>Wsparcie sadowników i producentów winorośli w promocji i sprzedaży produktów na rynkach krajowych i zagranicznych, poprzez organizację targów i misji gospodarczych.</p> <p>Utworzenie znaku jakości dla produktów pochodzących z powiatu, aby zwiększyć ich rozpoznawalność i zaufanie konsumentów.</p> <p>Rozwój programów wsparcia dla rolników, które umożliwią inwestowanie w innowacje rolnicze, przetwórstwo lokalne oraz sprzedaż bezpośrednią.</p> <p>Organizacja festiwali, targów oraz wydarzeń kulturalnych i sportowych w okresach niskiego ruchu turystycznego, aby przyciągnąć odwiedzających przez cały rok.</p>

PROJEKT

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Zwiększenie współpracy z właścicielami obiektów turystycznych w celu promocji regionu i tworzenia pakietów atrakcji. 5. Wspieranie inicjatyw klastrowych na terenie powiatu. 6. Promowanie powiatu sandomierskiego jako miejsca atrakcyjnego i bezpiecznego do życia i pracy.
--	--

Wymiar przestrzenny obejmuje zagadnienia dotyczące zasobów naturalnych, infrastruktury komunalnej i komunikacyjnej.

Tabela 18. Układ celów i kierunków działań realizacji strategii w obszarze przestrzennym

Cel strategiczny: Stworzenie przestrzeni, warunków technicznych sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu powiatu z poszanowaniem zasobów naturalnych i ochrony środowiska	
Cel szczegółowy 1 Modernizacja i rozwój infrastruktury komunikacyjnej	<i>Kierunki działań:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa połączeń drogowych: budowa i modernizacja dróg powiatowych i gminnych, szczególnie tych prowadzących do głównych miejsc pracy i atrakcji turystycznych. 2. Budowa obwodnicy Sandomierza: inwestycja w obwodnicę miasta w celu zmniejszenia ruchu tranzytowego przez centrum, co wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i redukcję zanieczyszczeń. 3. Rozwój transportu publicznego: rozszerzenie siatki połączeń autobusowych między gminami aby zwiększyć dostępność transportu dla mieszkańców terenów wiejskich. 4. Modernizacja infrastruktury kolejowej: poprawa istniejących linii kolejowych oraz przywrócenie połączeń z większymi aglomeracjami, szczególnie do Kielc, Warszawy, Rzeszowa i innych ważnych ośrodków gospodarczych regionu. 5. Porządkowanie ewidencji dróg (uporządkowanie stanu prawnego nieruchomości pod drogami) oraz poszerzanie pasów drogowych do parametrów wymaganych przepisami. 6. Weryfikacja poprawności i czytelności oznakowania w pasie drogowym ułatwiającego korzystanie z dróg i zwiększającego bezpieczeństwo uczestników ruchu na drogach powiatowych.
Cel szczegółowy 2 Rozwój sieci pieszo-rowerowej i poprawa dostępności terenów rekreacyjnych	<i>Kierunki działań:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie ciągów pieszo-rowerowych: budowa ścieżek rowerowych i tras pieszych, łączących kluczowe punkty turystyczne, takie jak Góry Pieprzowe, brzegi Wisły, oraz miejsca zamieszkania z ośrodkami usługowymi. 2. Rozbudowa infrastruktury przy trasach rekreacyjnych: stworzenie miejsc odpoczynku, punktów informacyjnych

PROJEKT

	<p>i parkingów przy najważniejszych trasach turystycznych, aby ułatwić dostęp do atrakcji regionu.</p>
<p>Cel szczegółowy 3 Ochrona środowiska naturalnego i przeciwdziałanie zmianom klimatu</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja systemu odprowadzania wód opadowych: rozwiązanie problemu zalegającej wody na drogach i w prywatnych posesjach poprzez budowę nowoczesnych systemów odwodnienia, co zmniejszy ryzyko lokalnych podtopień. 2. Dbłość o bezpieczeństwo powodziowe: realizacja inwestycji w obszarach zagrożonych powodzią oraz modernizacja wałów przeciwpowodziowych wzdłuż Wisły, innych zbiorników wodnych. 3. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym: rozwój infrastruktury retencyjnej i wspieranie inicjatyw ekologicznych w celu zwiększenia odporności powiatu na zmiany klimatu oraz zmniejszenia ryzyka związanego z suszami i intensywnymi opadami. 4. Realizacja projektów inwestycyjnych w zakresie odnawialnych źródeł energii. 5. Realizacja projektów z zakresu edukacji ekologicznej. 6. Prowadzenie działań na rzecz utrzymania wysokiej lesistości i kultury leśnej powiatu. 7. Współpraca z kołami łowieckimi w zakresie utrzymanie odpowiedniego stanu ilościowego zwierzyny leśnej. 8. Monitoring osuwisk i terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi. 9. Współpraca z gminami w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest. 10. Wymiana źródeł energii ciepła w jednostkach powiatowych na ekologiczne urządzenia grzewcze.
<p>Cel szczegółowy 4 Poprawa dostępności usług komunalnych i zwiększenie ich efektywności</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa efektywności energetycznej budynków publicznych: termomodernizacja szkół, urzędów i innych obiektów publicznych, aby obniżyć koszty eksploatacji i zmniejszyć emisję gazów cieplarnianych. 2. Wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia w obiektach publicznych: wymiana starych lamp na energooszczędne źródła światła, zapewniające lepszą dostępność dla osób z niepełnosprawnościami.

PROJEKT

	<p>3. Dostosowywanie obiektów i terenów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz ograniczonych możliwościach ruchowych.</p>
<p>Cel szczegółowy 5 Poprawa infrastruktury kryzysowej i przygotowanie na zagrożenia</p>	<p><i>Kierunki działań:</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Budowa schronu oraz punktów ewakuacyjnych: utworzenie bezpiecznych miejsc, które będą mogły pełnić funkcję schronu w sytuacjach kryzysowych, z możliwością realizacji na terenie powiatu.2. Utworzenie systemu informacyjnego o zagrożeniach: instalacja tablic informacyjnych oraz rozbudowa systemu ostrzegania, aby mieszkańcy byli lepiej przygotowani na potencjalne sytuacje kryzysowe.3. Szkolenia i kampanie informacyjne dotyczące sytuacji kryzysowych: organizowanie szkoleń i ćwiczeń dla mieszkańców, aby zwiększyć świadomość na temat działań w sytuacjach zagrożeń (np. powódź, pożar, działania wojenne).

IV. UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH

IV.1 Uwarunkowania przestrzenne

IV. 1.1 Warunki geograficzne powiatu

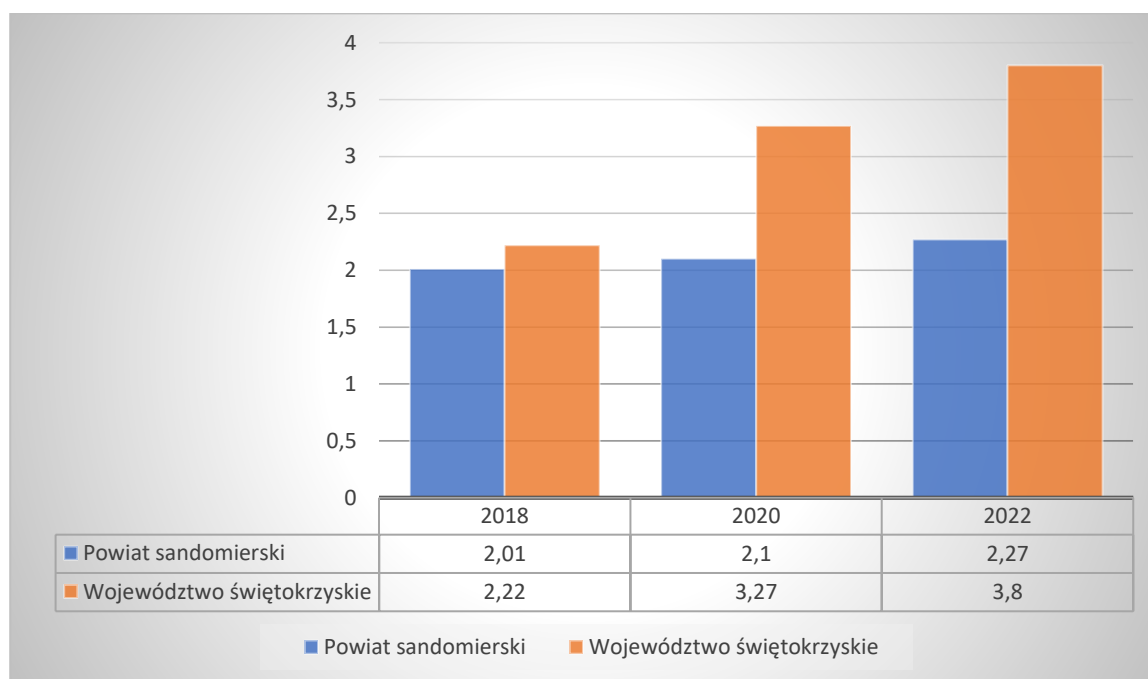
Powiat Sandomierski zajmuje głównie wschodnią część lessowej Wyżyny Sandomierskiej, która porozcinana jest systemami dolinnymi rzek lewobrzeżnych dopływów Wisły. Są to: Koprzywianka z dopływami: Kacanką i Gorzyczanką, niewielkiej rzeki Brożnia, Czyżówka, Opatówka i Prypeć. Wyżynę Sandomierską, o wysokościach do 300 m n.p.m. ogranicza od wschodu krawędź doliny Wisły. Wąski obszar pomiędzy zboczem wyżyny a korytem Wisły, wchodzi w skład mikroregionów Niziny Nadwiślańskiej oraz Małopolskiego Przełomu Wisły.

IV. 1. 2. Główne korytarze i elementy sieci transportowych

Drogi dla rowerów

Drogi dla rowerów pełnią coraz większą rolę jako źródło komunikacji, oraz sposób na aktywne zwiedzanie zakątków powiatu. Wg najnowszych danych GUS w okresie 2018-2022 nastąpił niewielki wzrost długości ścieżek rowerowych(dróg dla rowerów) z 15,6 km do 16,5 km. W przeliczeniu na 10 tys. ludności wartość dla powiatu (2,27 km) jest znacznie mniejsza niż dla województwa (3,8 km), gdzie również odnotowano wzrost na przestrzeni tych samych lat.

Wykres 1. Drogi dla rowerów w Powiecie Sandomierskim na 10 tys. ludności w latach 2018/2020/2022[km]

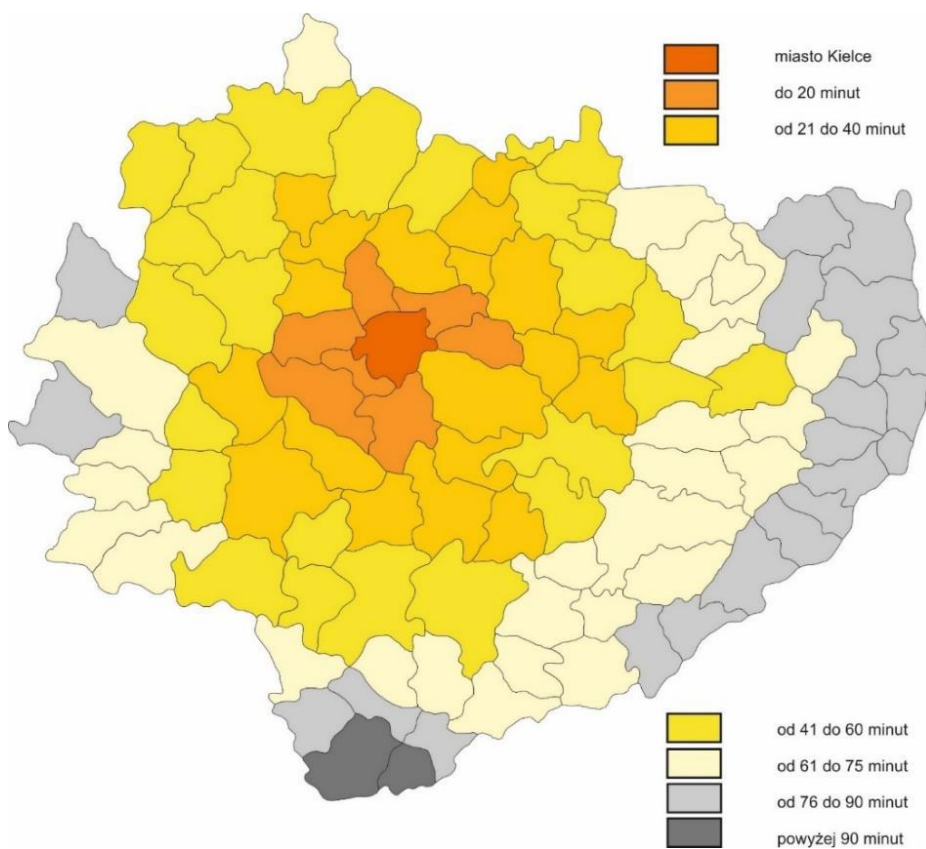

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Infrastruktura drogowa

Zgodnie z Regionalnym Plan transportowy Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030, teren Powiatu Sandomierskiego charakteryzuje się gorszą dostępnością do stolicy regionu. Dla większości gmin powiatu czas dojazdu do Kielc kształtuje się w przedziale 76 do 90 minut. Peryferyjne położenie powiatu w stosunku do centrum regionu powoduje negatywne konsekwencje w dostępności komunikacyjnej. Czas dojazdu do centrum województwa w przypadku np. miasta Sandomierza zbliżony jest z do czasu niezbędnego na dojazd do stolic sąsiednich regionów Rzeszowa i Lublina i wynosi ok. 90 minut.

Mapa 1. Czasy dojazdu do Kielc siecią dróg krajowych i wojewódzkich

Źródło: Regionalny Plan transportowy Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030

Mapa 2. Układ komunikacyjny Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Załącznik 1 do Uchwały XLVII/88/14

Zgodnie z Regionalnym Planem Transportowym Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021-2030, przez Powiat Sandomierski przebiegają dwa ważne węzły komunikacyjne o znaczeniu regionalnym, jeden w Sandomierzu, drugi w Łoniewie.

Przez teren powiatu przebiegają odcinki następujących dróg krajowych:

- Nr 9 Radom- Barwinek
- Nr 79 Warszawa- Sandomierz-Kraków
- Nr 77 Lipnik- Sandomierz-Jarosław

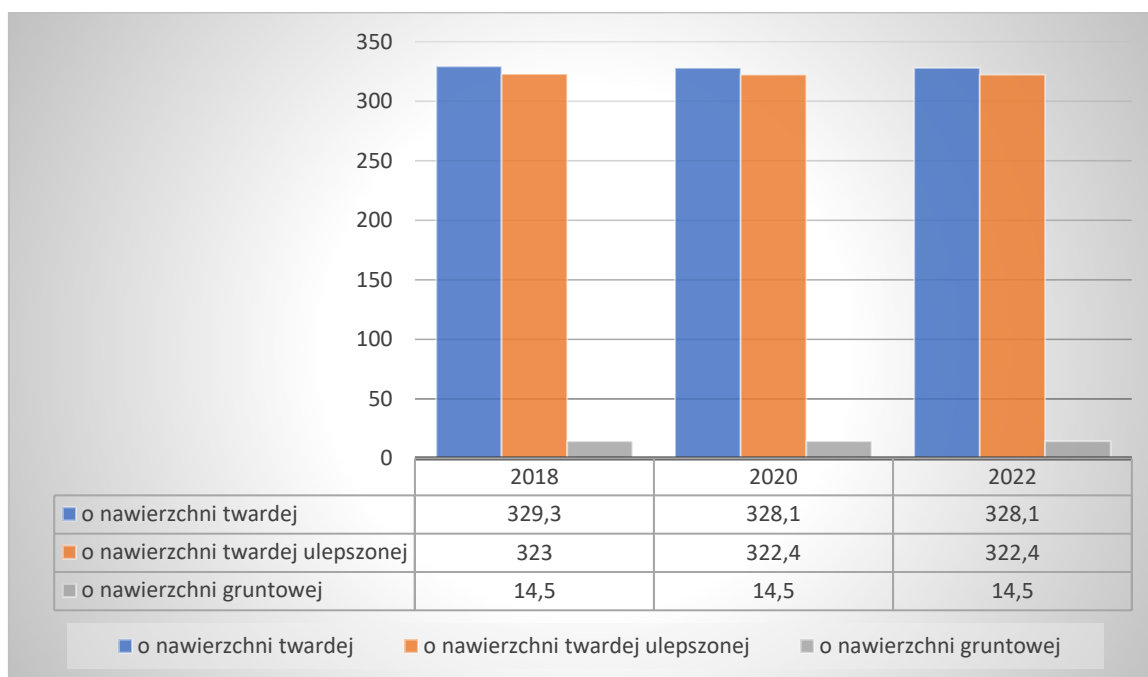
Strukturę dróg wojewódzkich tworzą następujące drogi:

PROJEKT

- Nr 723 Sandomierz (droga nr 77) - Tarnobrzeg 74
- Nr 755 Ostrowiec –Ożarów –Zawichost -rz. Wisła
- Nr 758 Iwaniska –Koprzywnica –Ciszycza -rz. Wisła -Tarnobrzeg
- Nr 759 (Droga 777)-Piotrowice -rz. Wisła -Zabełcze-Opoka Duża(854)
- Nr 777 Sandomierz-Droga 74 (Annopol)
- Nr 872 (Droga 9)-Łoniów –Świniary -rz. Wisła -Baranów Sandomierski.

Ponadto powiatowy układ dróg stanowią drogi powiatowe, gminne.

Wykres 2. Drogi powiatowe wg typu nawierzchni w latach 2018/2020/2022 [km]

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Długość dróg powiatowych w 2023 roku wyniosła łącznie 328,10 km dróg o nawierzchni twardej i 14,5 km o nawierzchni gruntowej. Długość dróg gminnych na terenie powiatu wynosi 811,4 km dróg o nawierzchni twardej i 151,2 km dróg o nawierzchni gruntowej. Za utrzymanie sieci dróg powiatowych odpowiada Zarząd Dróg Powiatowych. Za utrzymanie dróg krajowych odpowiada Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, za utrzymanie dróg wojewódzkich Zarząd Województwa.

Mapa 3. Układ komunikacyjny dróg powiatowych w nawiązaniu do układu komunikacyjnego powiatu prezentuje poniższa mapa

PROJEKT

Wg najnowszych danych GUS z 2022 r. długość sieci dróg powiatowych nie uległa zmianie od 2020 roku bez względu na rodzaj nawierzchni. Jak wynika z raportu o stanie Powiatu Sandomierskiego w 2023 r. przebudowano lub wyremontowano 16,097 km dróg powiatowych oraz wybudowano lub przebudowano 2,908 km chodników. Na terenie Powiatu Sandomierskiego w 2022 r. znajdowało się ogółem 816 przystanków autobusowych. Aktualnie realizowane są prace zmierzające do ustalenia przebiegu planowanej drogi ekspresowej S74 na odcinku Opatów – Sandomierz – Stalowa Wola – Nisko. Trasa skomunikuje województwa łódzkie, świętokrzyskie i podkarpackie. Będzie stanowić także połączenie pomiędzy węzłami autostrad A1 i A2 a realizowaną trasą S19 Via Carpatia. Realizacja inwestycji zmieni układ komunikacyjny na terenie powiatu i zwiększy dostępność komunikacyjną.

Planowana równocześnie przebudowa odcinka drogi krajowej nr 9 na terenie województwa podkarpackiego i połączenie jej z węzłem budowanej drogi S74 może spowodować zmianę znaczenia drogi krajowej nr 9 przebiegającej przez gminy Łoniów i Klimontów.

Na układ komunikacyjny powiatu wpłynie także rozbudowa istniejącego mostu przez rzekę Wisłę w Sandomierzu w ciągu drogi krajowej nr 77. Inwestycja pozwoli na zwiększenie przepustowości kluczowej dla powiatu przeprawy mostowej oraz lepsze skomunikowanie miasta Sandomierz.

Infrastruktura kolejowa

Przez teren powiatu przebiega linia kolejowa nr 25 łącząca Łódź Fabryczną z Dębicą oraz linia kolejowa nr 78 Sandomierz – Grębów. Dodatkowo przez teren powiatu przebiega Linia kolejowa nr 70 Włoszczowice – Chmielów. Na terenie powiatu nie funkcjonują przystanki na tej linii.

Na terenie powiatu zlokalizowana jest jedna większa stacja kolejowa, Stacja Sandomierz. Znajduje się ona ok. 3 km od centrum miasta. Stacja oprócz funkcji pasażerskiej pełni również funkcje towarową. Rozpoczyna się na niej bocznica do Huty Szkła Pilkington Polska.

W chwili opracowania Strategii trwa realizacja projektu „Prace na linii kolejowej nr 25 na odcinku Skarżysko Kamienna – Sandomierz” finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Polska Wschodnia. Realizacja projektu planowana jest do 2025 roku. Zakładanym rezultatem projektu będzie możliwość przywrócenia regularnych połączeń komunikacyjnych na trasie Skarżysko Kamienna – Sandomierz z szacunkowym czasem przejazdu 1h 30 minut. Planowane jest dalsza modernizacja powiązanych z linią 25 linii kolejowych na terenie Województwa Podkarpackiego.

VI.1.3 Elementy infrastruktury technicznej i społecznej

Zdecydowana większość elementów infrastruktury technicznej i społecznej zlokalizowana jest na terenie głównych ośrodków powiatu w tym szczególnie na terenie Miasta Sandomierz.

Na terenie miasta Sandomierza zlokalizowane są min. szpital, siedziba władz powiatowych oraz gminnych, szkoły wyższe i ponadpodstawowe, jednostki wojskowe (Wojskowe Centrum Rekrutacji, 3 Batalion Radiotechniczny), infrastruktura kulturalna, turystyczna, port rzeczny, kluczowe zakłady przemysłowe.

Istotne znaczenie dla powiatu oraz całego kraju mają przeprawy mostowe przez Wisłę zlokalizowane:

PROJEKT

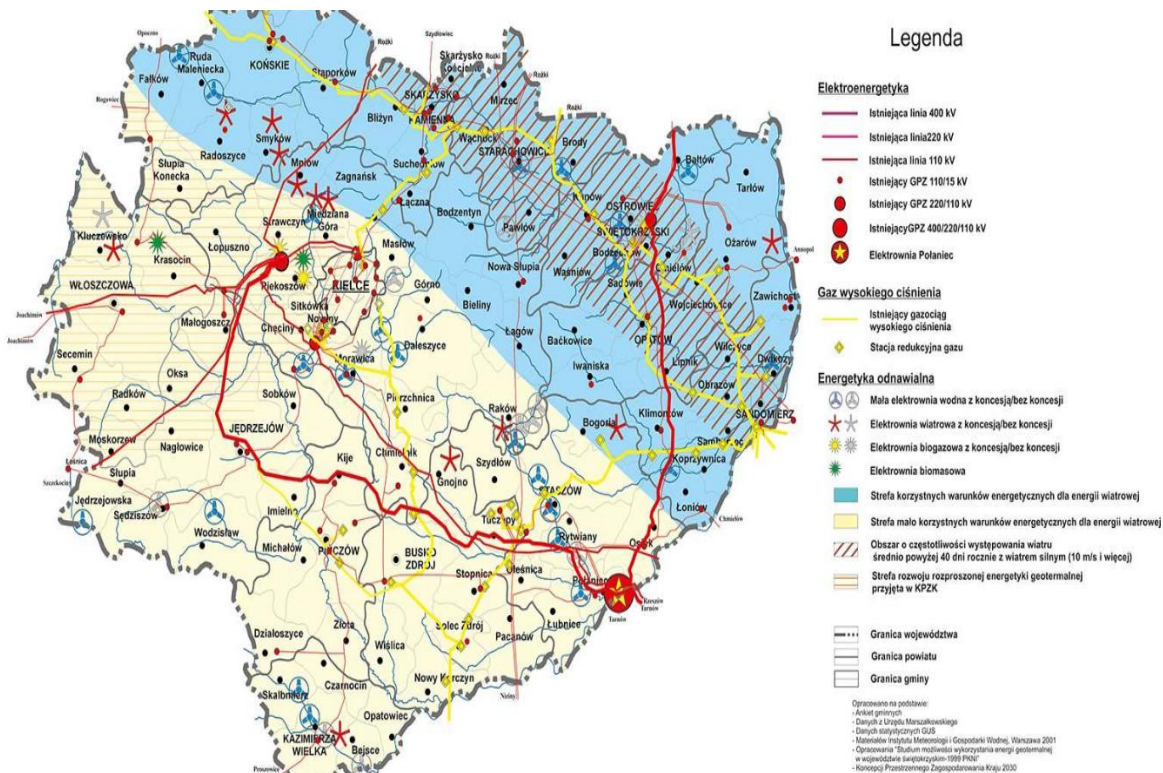
- na terenie miasta Sandomierza most drogowy w ciągu drogi krajowej 77 oraz most kolejowy na linii kolejowej nr 25,
- w Tarnobrzegu – Nagnajowie: most drogowy w ciągu drogi krajowej nr 9 oraz most kolejowy na linii kolejowej nr 70.

Ponadto obszar Powiatu Sandomierskiego stanowi ważny punkt na województwa świętokrzyskiego w obszarze energetyki, bezpieczeństwa energetycznego.

Analizując uwarunkowania rozwoju powiatu należy stwierdzić, iż teren całego powiatu znajduje się w strefie korzystnych warunków energetycznych dla energii wiatrowej, zaś kilka gmin (Samborzec, Sandomierz, Dwikozy, Obrazów, Wilczyce, Zawichost) dodatkowo znajduje się w strefie korzystnych warunków energetycznych dla energii wiatrowej, w strefie obszaru o częstotliwości występowania wiatru średnio powyżej 40 dni rocznie z wiatrem silnym (10m/s i więcej).

Przez teren powiatu ponadto przebiegają odcinki sieci gazowniczej z punktami dystrybucyjnymi w Sandomierzu, Samborcu, Koprzywnicy i Szymanowicach. Przez gminy Klimontów, Koprzywnica i Łonów przebiega linia elektroenergetyczna 110 kV. Na terenie powiatu ulokowanych jest kilka małych elektrowni wodnych 1 w gminie Koprzywnica, 1 w gminie Dwikozy.

Mapa 4. Uwarunkowania głównych elementów rozwoju energetyki na terenie Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Załącznik 1 do Uchwały XLVII/88/14

W roku 2022 na Powiat Sandomierski stanął na czele porozumienia cywilnoprawnego - Klaster Energii. Jest to porozumienie ośmiu gmin i sześciu przedsiębiorców, którego celem jest najkrócej mówiąc zapewnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. W przygotowanej przez Klaster

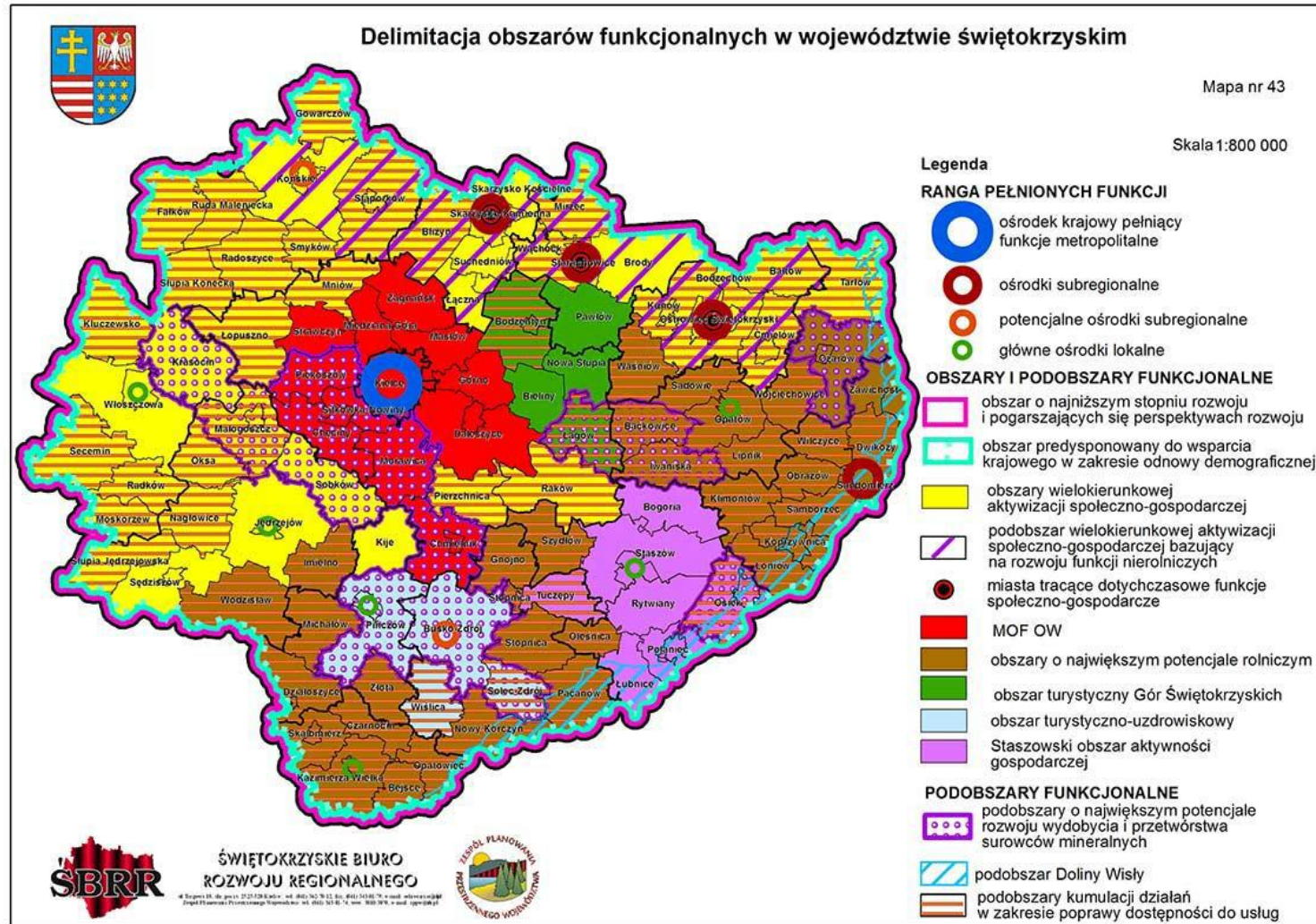
diagnozy wynika, iż na jego terenie funkcjonuje już znaczna sieć instalacji fotowoltaicznych. Na budynkach użyteczności publicznej kolejno usytuowana jest następująca liczba instalacji: w Gminie Dwikozy 3 instalacje, w Gminie Wilczyce 5 instalacji, w Gminie Klimontów 6 instalacji, w Gminie Łoniów 10, w Gminie Samborzec 4, w Gminie Zawichost 3, w Mieście Sandomierz 2. W sumie na całym ww. obszarze występuje 33 instalacje fotowoltaiczne na budynkach użyteczności publicznej i 855 punktów z zainstalowanymi panelami fotowoltaicznymi.

IV.1.4. Obszar terenu Powiatu Sandomierskiego w ujęciu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.

Teren Powiatu Sandomierskiego objęty jest „Planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego” - dokument planistyczny o zasięgu regionalnym. Plan wskazuje cele gospodarowania przestrzenią województwa i zasady jej kształtowania oraz określa kierunki polityki przestrzennej w długiej perspektywie i stanowi podstawę do konstruowania programów operacyjnych rozwoju regionu. Plan nie stanowi prawa miejscowego, ale jest aktem kierownictwa wewnętrznego i wiąże władze województwa, a także inne podmioty administracji publicznej w zakresie respektowania priorytetów rozwojowych i prowadzenia polityki przestrzennej zgodnie z ustalonymi kierunkami.

W ramach przyjętych kierunków rozwoju Województwa Świętokrzyskiego obszar Powiatu Sandomierskiego w sposób szczególny uwzględniony został w wielu obszarach. Powiat Sandomierski wskazano w głównych obszarach funkcjonalnych – kierunkach rozwoju. Został on w całości zaliczony do obszarów o największym potencjale rolniczym głównie ze względu na jakość gleb. Miasto Sandomierz, leżące w obszarze Powiatu Sandomierskiego zostało uznane jako jeden z czterech ośrodków subregionalnych. Tereny gmin położonych bezpośrednio nad Wisłą (Łoniów, Koprzywnica, Samborzec, Sandomierz, Dwikozy i Zawichost), a także pozostałych należących do obszaru Powiatu Sandomierskiego, a także sam Powiat Sandomierski zostały objęte podobszarem funkcjonalnym Dolina Wisły. Cały teren powiatu z wyjątkiem gminy Zawichost zaliczony został do podobszaru kumulacji działań w zakresie poprawy dostępności do usług. Siedziby gmin Wilczyce, Obrazów, Łoniów i Samborzec zostały określone jako ośrodki wielofunkcyjnej aktywizacji gospodarczej o przewadze funkcji rolniczej, zaś siedziby gmin Koprzywnica, Klimontów, Dwikozy i Zawichost zostały określone jako ośrodki wielofunkcyjnej aktywizacji gospodarczej o funkcji rolniczej oraz obsługi ruchu turystycznego. Miasto Sandomierz określono jako istotny ośrodek turystyczny województwa oraz punkt przecięcia dwóch korytarzy turystycznych o standardzie krajowym. W Planie Zagospodarowania Przestrzennego zdecydowana większość powiatu została zaliczona do obszaru problemowego w zakresie środowiska przyrodniczego ze względu na zwiększoną koncentrację osuwisk oraz obszarów predysponowanych do występowania ruchów masowych (PIG) oraz istniejące osuwiska. Jako obszar problemowy wskazano także tereny posiarkowe z niezakończoną rekultywacją odkrywkowej kopalni siarki na terenie gmin Łoniów i Koprzywnica. Gminny powiatu z wyjątkiem gmin Wilczyce i Obrazów zostały uznane za zagrożone powodzią. Duża część terenu powiatu objęta jest też zagrożeniami związanymi z erozją gleb. Ponadto funkcjonujący oraz planowany układ komunikacyjny powiatu ma istotny wpływ na całość województwa świętokrzyskiego szczególnie w zakresie zapewnienia komunikacji zarówno samochodowej jak i kolejowej na trasie Kielce – Rzeszów. Znaczenie to zwiększy się w związku z realizowaną budową drogi ekspresowej nr 74 w relacji Opatów – Nisko.

Mapa 5. Delimitacja obszarów funkcjonalnych w Województwie Świętokrzyskim

Źródło: Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego, Załącznik 1 do Uchwały XLVII/88/14

IV.2. Uwarunkowania przyrodnicze

IV.2.1 Formy ochrony przyrody na terenie Powiatu Sandomierskiego.

Teren Powiatu Sandomierskiego to obszar ciekawy, bogaty pod względem przyrodniczym.

Na terenie Powiatu Sandomierskiego znajdują się następujące tereny objęte ochroną przyrody:

- **rezerваты przyrody:** Góry Pieprzowe, Zielonka, Wisła pod Zawichostem
- **Obszar Chronionego Krajobrazu** Staszowsko-Jeleniowski (teren gmin Klimontów i Łoniów)
- **pomniki przyrody:** Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody Pomniki przyrody stanowią pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie. Na terenach niezabudowanych, jeżeli nie stanowi to zagrożenia dla ludzi lub mienia, drzewa stanowiące pomniki przyrody podlegają ochronie aż do ich samoistnego, całkowitego rozpadu.

Minister właściwy do spraw środowiska określa, w drodze rozporządzenia, kryteria uznawania tworów przyrody żywej i nieożywionej za pomniki przyrody, kierując się potrzebą ochrony drzew i krzewów ze względu na ich wielkość, wiek, pokrój i znaczenie historyczne, krajobrazowe.

Na terenie powiatu zlokalizowanych jest 69 pomników przyrody ulokowanych w poszczególnych gminach w następujący sposób: Sandomierz – 13 szt., Koprzywnica – 6 szt., Zawichost – 9 szt., Dwikozy – 1 szt., Klimontów – 14 szt., Łoniów – 5 szt., Obrazów – 8 szt., Samborzec – 9 szt., Wilczyce – 4 szt. Najciekawszym i najbardziej znanym z nich jest Wąwóz Świętej Królowej Jadwigi w Sandomierzu. Pozostałe pomniki to głównie pojedyncze drzewa lub dawne aleje.

- **użytki ekologiczne:** Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Powiatu Sandomierskiego zlokalizowane są 3 użytki ekologiczne, 1 na terenie gminy Sandomierz, 2 na terenie gminy Dwikozy:
 - 1) „Kamień Plebański” - Stanowisko muraw kserotermicznych o charakterze stepu ostnicowego
 - 2) „Panieńska Góra” - stanowisko murawy kserotermicznej o charakterze stepu ostnicowego
 - 3) Użytek ekologiczny na terenie miejscowości Góry Wyższe - stanowisko muraw kserotermicznych i wąwóz z odsłonięciem profilu geologicznego
- **Zespół przyrodniczo-krajobrazowy** Dębina nad Zimną Wodą (gmina Łoniów)
- **korytarze ekologiczne:** Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody korytarze ekologiczne to tereny leśne, zakrzaczone i podmokłe, z naturalną roślinnością o przebiegu liniowym, położone między płatami obszarów siedliskowych. Korytarze zapewniają zwierzętom odpowiednie warunki do przemieszczania się – dają możliwość schronienia i dostęp do pokarmu. Umożliwiają one przemieszczanie się organizmów oraz ich wzajemne kontakty. Przez obszar

PROJEKT

Powiatu Sandomierskiego przebiega korytarz ekologiczny Dolina Górnej Wisły. Ponadto na terenie części gminy Zawichost przebiega korytarz Lasy Skierzyńskie – Dolina Wisły, a na terenie gmin Koprzywnica, Łoniów i Klimontów przebiega korytarz ekologiczny łączący Góry Świętokrzyskie z Doliną Wisły. Korytarze ekologiczne zlokalizowane na terenach gmin Koprzywnica, Łoniów, Klimontów istotne pod kątem migracji zwierząt na kierunku Góry Świętokrzyskie – Dolina Wisły. Zdecydowana większość obszarów chronionych położona jest wzdłuż rzeki Wisły lub w jej pobliżu stanowiącej główny korytarz ekologiczny. Rzeka i jej otoczenie stanowi kluczowy obszar przyrodniczy ze względu na znaczenie jako obszar siedliskowy i migracyjny

- **obszar NATURA 2000:** Obszar określany mianem Natura 2000 to program sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Głównym zadaniem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Na obszarze Powiatu Sandomierskiego występują następujące obszary wpisane w program Natura 2000:

- 1) Góry Pieprzowe – Specjalny obszar ochrony siedlisk PLH260022
- 2) Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk - Tarnobrzaska Dolina Wisły PLH180049
- 3) Małopolski Przełom Wisły PLB140006
- 4) Ostoja Żyżnów PLH260036

Z wyjątkiem Ostoi Żyżnów większość powierzchni obszarów Natura 2000 położona jest w pobliżu rzeki Wisły.

IV.2.2. Ciekі wodne na terenie Powiatu Sandomierskiego

Obszar Powiatu Sandomierskiego należy w całości do obszaru dorzecza Wisły. Obszar powiatu znajduje się w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły, a mniejsza w regionie wodnym Górnej-Wschodniej Wisły. Obszary wymienionych regionów wodnych znajdują się w administrowaniu różnych jednostek Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie – w większości części powiatu jest to Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie. Na terenie powiatu funkcjonuje Zarząd Zlewni w Sandomierzu.

Główną rzeką przecinającą powiat jest Wisła, czyli najdłuższa rzeka Polski. Ponadto przez teren powiatu przepływają lewobrzeżne dopływy Wisły Koprzywnianka, Opatówka oraz prawobrzeżny dopływ Trześniówka.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie dla wód na terenie Polski prowadzi tzw. Kraty Charakterystyk obrazujące stan wód na danym terenie. W nomenklaturze PGWWP wyróżnia się Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) i Jednolite Części Wód Podziemnych.

Powiat Sandomierski zlokalizowany jest w granicach 4 zlewni jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych. JCWP rzecznych wraz z charakterystyką w obrębie powiatu przedstawiono poniżej.

PROJEKT

Tabela 19. Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) na terenie Powiatu Sandomierskiego

Kod i nazwa JCP	Status JCWP	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe
RW2000122319 Wista od Wisłoki do Sanny	NAT naturalna część wód	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: (IFPL, MMI, EFI+PL/ IBI_PLj; pozostałe wskaźniki II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wisła w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Wisła w obrębie JCWP (dla troci wędrowniej); stan chemiczny dla złagodzonych wskaźników, poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
RW200011219499 Koprzywianka od Modlibórki do ujścia	NAT naturalna część wód	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: CEFI+PL/ IBI PIJ; pozostałe wskaźniki II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników, poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników stan dobry
Trześniówka od Karolówki do ujścia RW200011219699	SZCW - silnie	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki - II

PROJEKT

	zmieniona część wód			klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złączonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Ramię boczne Wisły RW200009219949	PN - Potok lub strumień nizinny	zły stan wód	zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złączone wskaźniki: [azot ogólny, azot amonowy, fosfor ogólny, fosforany, BZT5,, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny
Kacanka RW200006219469	NAT naturalna część wód	zły stan wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych
Łacha II RW20000623169	NAT naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
Wiśła od Sanny do Wieprza RW2000122399	NAT naturalna część wód	zły stan wód	Zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Wiśły w obrębie JCWP (dla jesiotra); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu

PROJEKT

				gospodarczym na odcinku ciekłu głównego Wisła w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)
Kozinka RW200006219449	NAT naturalna część wód	zły stan wód	Zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO, MMI]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności ciekłu według wymagań gatunków chronionych
Gorzyczanka RW200006219489	NAT naturalna część wód	zły stan wód	Zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
Opatówka RW200006231499	NAT naturalna część wód	zły stan wód	Zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [OWO, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
Dopływ z jez. Czarnego RW2000102334	SZCW - silnie zmieniona część wód	Brak danych	Zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności ciekłu według wymagań gatunków chronionych
Dopływ spod Linowa RW2000102332	SZCW - silnie zmieniona część wód	zły stan wód	Zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności ciekłu według wymagań gatunków chronionych
Kujawka RW2000062194349	NAT naturalna część wód	Brak danych	Niezagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności ciekłu dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D

PROJEKT

Polanówka RW2000062194929	NAT naturalna część wód	zły stan wód	Zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot ogólny, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
Smugi RW200006231542	NAT naturalna część wód	zły stan wód	Zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
Gorzyczanka RW2000092194969	NAT naturalna część wód	Brak danych	Zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
Zawidzianka RW200006219169	NAT naturalna część wód	Brak danych	Zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych
Pokrzywianka RW2000062194369	NAT naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych

Źródło danych: www.apqw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWP

PROJEKT

Większość wód płynących zlokalizowanych na terenie powiatu charakteryzuje się znacznym stopniem zanieczyszczeń. Stan ogólny JCWP jest oceniany na zły. Jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych są zanieczyszczenia zawarte w ściekach odprowadzanych bez oczyszczania z gospodarstw indywidualnych oraz odpływ wód opadowych. Stosowanie nadmiernych ilości nawozów sztucznych i chemicznych ochrony roślin może również przyczyniać się do zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Wśród procesów determinujących stan wód można zaliczyć również presję hydromorfologiczną: prostowanie koryta, budowle piętrzące, obiekty gospodarki wodnej (zbiorniki, stawy rybne) oraz budowle regulacyjne.

Jednolite Części Wód Podziemnych na terenie Powiatu Sandomierskiego przedstawiają się w następujący sposób.

W północnej części Powiatu Sandomierskiego znajduje się Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 422, czyli struktura geologiczna zasobna w wodę, które stanowi lub może stanowić w przyszłości strategiczne zasoby wód podziemnych do wykorzystania dla zaopatrzenia ludności i podstawowych gałęzi gospodarki wymagających wody wysokiej jakości. GZWP stanowią najcenniejsze fragmenty jednostek hydrostrukturalnych i systemów wodonośnych. Wymagają one szczególnej ochrony w zakresie stanu chemicznego i ilościowego wód podziemnych oraz kontroli zarządzania zasobami, z zachowaniem priorytetu dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia i zaspokojenia niezbędnych potrzeb gospodarczych. Przy granicy miasta Sandomierz znajduje się GZWP Dębica–Stalowa Wola–Rzeszów nr 425.

Powiat Sandomierski zlokalizowana jest w zasięgu trzech Jednolitych Części Wód Podziemnych: nr 116, nr 117, nr 104 i nr 135.

Tabela 20. Jednolite Części Wód Podziemnych

Kod i nazwa JCWPD	Status JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe
GW2000116	dobry	niezagrożona	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
GW2000117	dobry	niezagrożona	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy
GW2000135	słaby	zagrożona chemicznie	dobry stan chemiczny z wyłączeniem przekroczeń wartości progowej dobrego stanu w przypadku wskaźników: F, Fe, Mn, As, ph, Al, SO ₄ , TOC, dobry stan ilościowy
GW2000104	dobry	niezagrożona	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy

Źródło danych: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWP

Jednolita Część Wód Podziemnych GW2000135 obejmują niewielką część Powiatu Sandomierskiego tj. prawobrzeżną część miasta Sandomierz. Ze względu na położenie tej części jakość wód na obszarze determinowana jest przez czynniki środowiskowe występujące w północnej części Województwa Podkarpackiego, takie jak: rozwinięty przemysł, rekultywacja terenów posiarkowych, funkcjonowanie obszarów zurbanizowanych oraz braki w zakresie infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

IV.2.3. Zagrożenie powodziowe

Zgodnie z wymogami Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim Prezes Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie przygotowuje mapy zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP). Na mapach przedstawiane są obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat (Q 0,2%);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q 1%);
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q 10%).

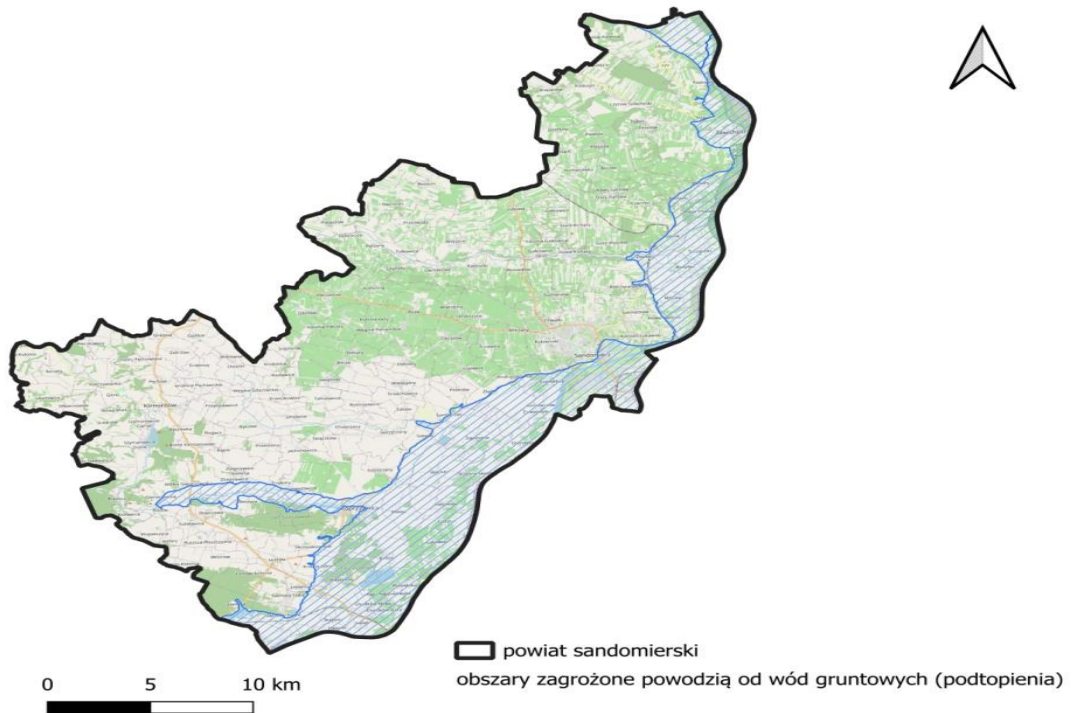
W przypadku MZP wskazuje się także obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:

- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego;
- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztorowego (budowli ochronnych pasa technicznego - według ustawy Prawo wodne, obowiązującej przed 12 lipca 2014 r.).

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową na terenie Powiatu Sandomierskiego odpowiada Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Krakowie. Do jego obowiązków należy m.in. przygotowanie planu ochrony przeciwpowodziowej. Na terenie Powiatu Sandomierskiego zostały wyznaczone obszary szczególnego zagrożenia powodziowego w ramach obowiązujących od 2020 r. map zagrożenia powodziowego. Na terenie powiatu największe zagrożenie wywołuje rzeka Wista oraz jej dopływy: Opatówka oraz Koprzywianka. Szczególnie niebezpieczne są cofnięcia się fali powodziowej z Wisty do jej dopływów. Ze względu na znaczną wysokość wałów przeciwpowodziowych na Wiśle przy dużym stanie wody w miejscowościach położonych w niewielkiej odległości od rzeki występują podtopienia związane z przybojem wód gruntowych. Najbardziej zagrożone miejscowości to: Sandomierz, Dwikozy i Zawichost. Na poniższej rycinie zostały przedstawione najbliższe położone obszary z zagrożeniem wystąpienia powodzi. Miasto Sandomierz wyposażone jest w szereg rozwiązań chroniących przez powodzią, w tym wały przeciwpowodziowe i przepompownie.

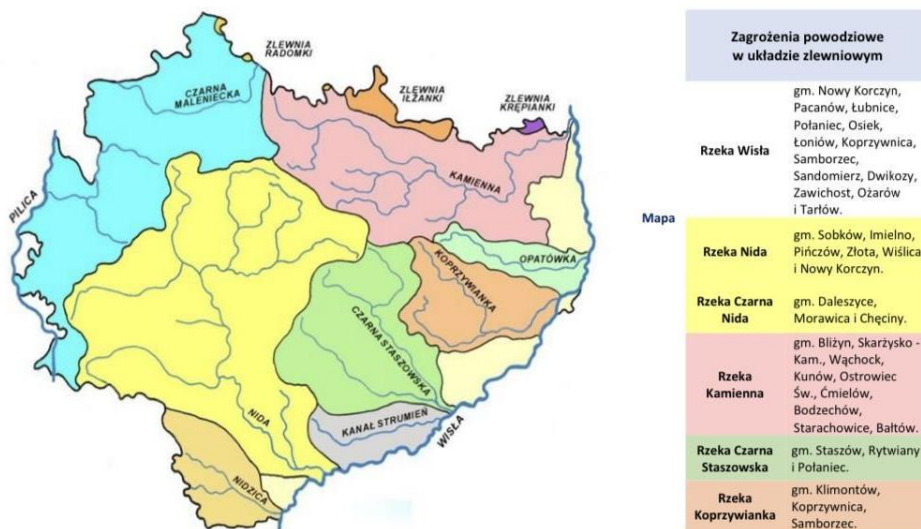
PROJEKT

Mapa 6. Mapa zagrożenia powodziowego dla Powiatu Sandomierskiego

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 7. Mapa zagrożenia powodziowego dla Powiatu Sandomierskiego

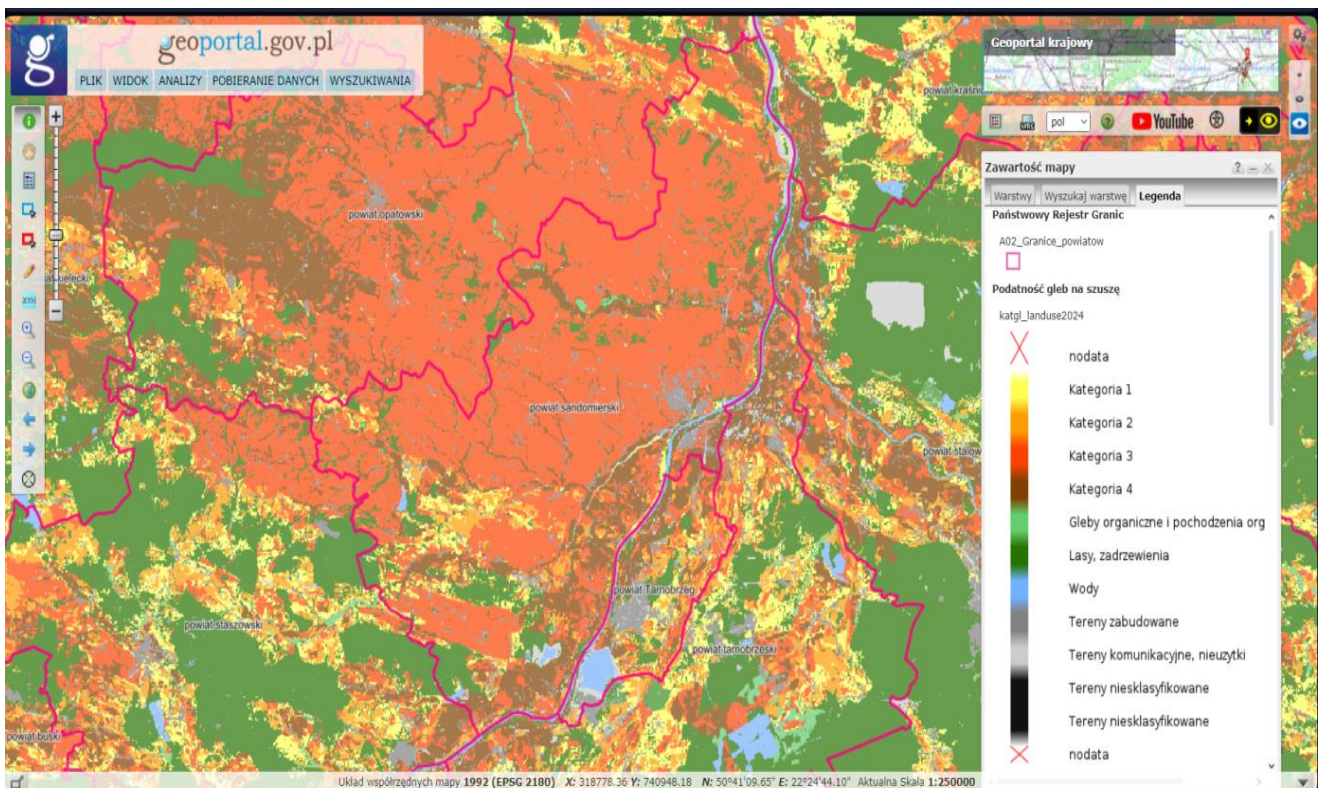

IV.2.4 Zagrożenie suszą

Susze spowodowane są długotrwałym ograniczeniem opadów mogą wystąpić na całym obszarze województwa. Trudno określić dokładnie w procesie planowania, jaki jest zasięg terytorialny suszy oraz kiedy zaczyna się lub kończy. Jej konsekwencje w postaci kosztów zawsze są ogromne, a skutki porównywalne z innymi wielkimi zjawiskami ekstremalnymi. W województwie świętokrzyskim mogą wystąpić trzy rodzaje suszy:

1. astronomiczna,
2. hydrologiczna,
3. meteorologiczna.

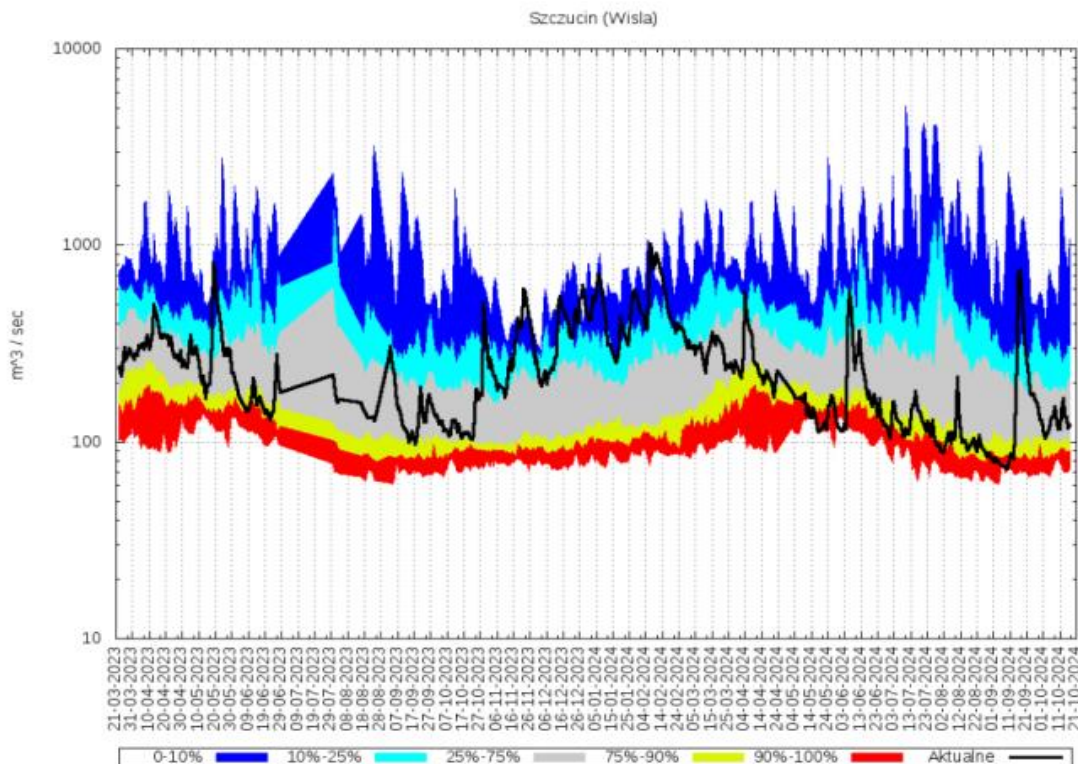
Mapa 8. Podatność gleb na suszę

Źródło: mapy.geoportal.gov.pl

Widoczny jest duży udział gleb o wysokiej podatności na suszę (kategoria 4), szczególnie w północnej i centralnej części mapy. Obszary zielone (kategoria 1), oznaczające najmniejszą podatność na suszę, występują w mniejszym zakresie, głównie w sąsiedztwie lasów i cieków wodnych. W Powiecie Sandomierskim dominują gleby podatne na suszę (kategoria 3 i 4), co oznacza, że rolnictwo w tych rejonach może być szczególnie narażone na niedobory wody.

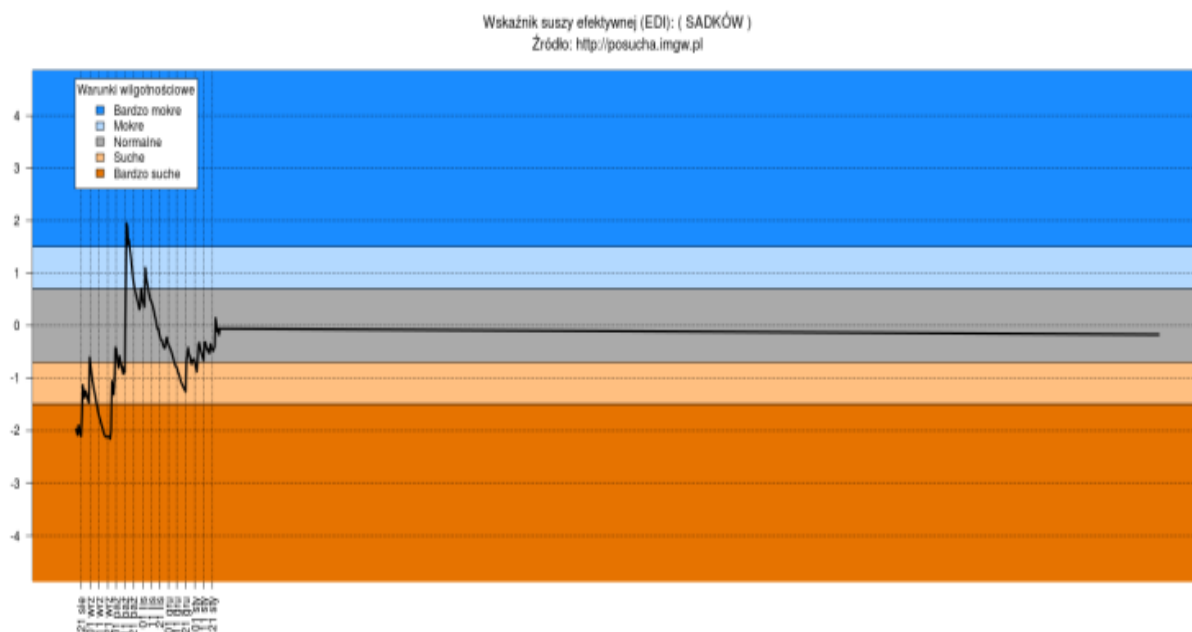
Wykres 3. Susza hydrologiczna dla Województwa Świętokrzyskiego

Źródło: *stopsuszy.imgw.pl*

Na terenie powiatu sandomierskiego brak jest punktu pomiarowego pozwalającego określić skalę zagrożenia suszą hydrologiczną. Najbliższy punkt pomiarowy ulokowany jest w Szczucinie, woj. małopolskiego. Powyższa rycina na podstawie wyników z ww. punktu obrazuje skalę zagrożenia suszą hydrologiczną dla województwa świętokrzyskiego. Na przedstawionej rycinie czarna linia znajdująca się w czerwonym obszarze lub poniżej 10% historycznych wartości (ciemny niebieski), wskazuje na suszę hydrologiczną. Oznacza to, że przepływ wody jest wyjątkowo niski, co może wpływać na ekosystemy, rolnictwo oraz zaopatrzenie w wodę. Na podstawie wykresu można zauważyć, że obecny przepływ (czarna linia) w wielu momentach spada do obszarów czerwonych i żółtych, co wskazuje na suszę hydrologiczną. Sytuacja taka jest typowa dla okresów długotrwałego braku opadów.

Wykres 4. Susza meteorologiczna dla Województwa Świętokrzyskiego - Sadków

Źródło: stopsuszy.imgw.pl

Na terenie Powiatu Sandomierskiego brak jest punktu pomiarowego pozwalającego zdiagnozować poziom suszy meteorologicznej dla powiatu. W miejscowości Sadków, woj. świętokrzyskie zlokalizowany jest najbliższy punkt monitoringowy suszy. Powyżej zaprezentowane dane wskazują, iż m.in. dla Powiatu Sandomierskiego nie stwierdzono zagrożenia suszą meteorologiczną. Ponadto na podstawie danych pozyskanych w miejscowości Sobków należy przyjąć, iż na terenie Powiatu Sandomierskiego wskaźnik zasycenia gleb wilgocią jest wysoki.

IV.2.5 Zagrożenie osuwiskami

Teren Powiatu Sandomierskiego w sposób szczególny zagrożony jest osuwiskami. Zjawisko to związane jest ze strukturą geologiczną obszaru i występującymi na tym terenie glebami lessowymi. Wody opadowe dość szybko infiltrują w głąb i spływają pod powierzchnią terenu sformowanego z gleb lessowych, zgodnie ze spadkiem powierzchni terenu. Gleba lessowa w niewielkim stopniu pochłania wodę. Zbiera się ona w osadach piaszczystych zalegających pod utworami lessowymi. W samych utworach lessowych występuje jednak sączenie wody w cienkich przewarstwiach piasków pylastych lub drobnoziarnistych. Sączenia te wywołują zjawisko sufozji. W wyniku podziemnego, mechanicznego wypłukiwania mineralnych cząstek szkieletowych w podłożu gruntowym tworzy się sieć kanałów, która powoduje, że nadległe warstwy gruntu pod wpływem własnego ciężaru, ulegają zapadaniu.

Na terenie powiatu zagrożenie osuwiskami dotyczy zdecydowanej większości obszaru. W „Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego” teren powiatu został w większości zaliczony do obszaru problemowego w zakresie środowiska przyrodniczego ze względu na zwiększoną koncentrację osuwisk oraz obszarów predysponowanych do występowania ruchów

masowych. Tereny podatne na występowanie osuwisk to głównie tereny lessowe w okolicach m. Sandomierza w gminach Dwikozy, Klimontów, Obrazów.

Występujące osuwiska i tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych ujęte są w ogólnopolskim projekcie pn. „System Osłony Przeciwosuwiskowej” (SOPO) realizowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny.

Na bazie obowiązujących przepisów na powiat nałożone są następujące zobowiązania w zakresie zagrożenia osuwiskami:

- obserwacja terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi i terenów, gdzie występują osuwiska
- prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi i terenów w miejscach, gdzie występują osuwiska
- zapewnienia pomocy w przypadku wystąpienia osuwisk dla osób poszkodowanych.

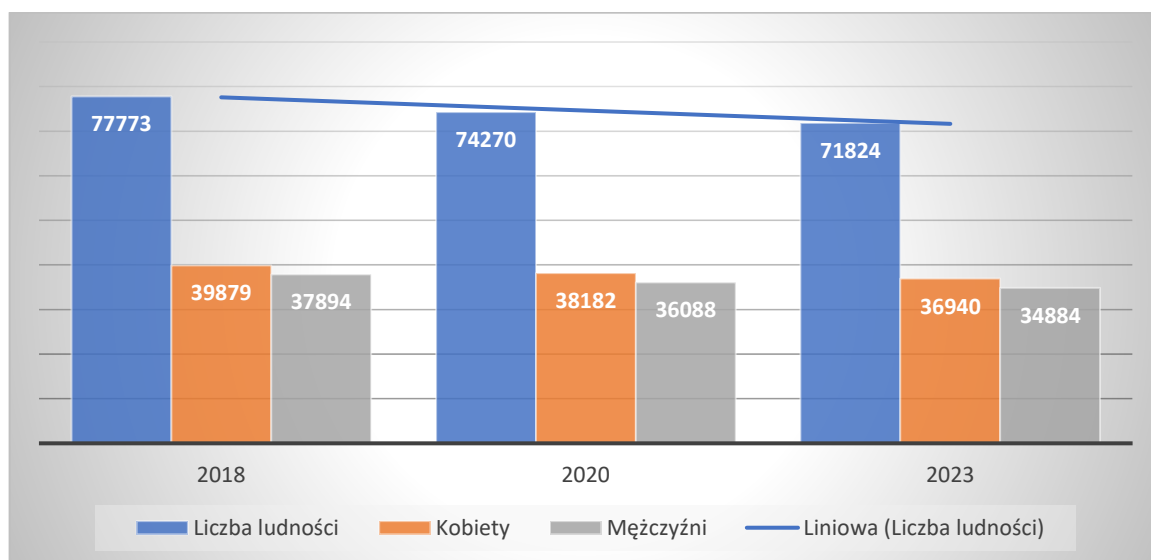
Zjawiska te wymagają szczególnej uwagi przy projektowaniu nowych obiektów infrastruktury oraz w okresach kumulacji niekorzystnych zjawisk atmosferycznych.

IV.3 Uwarunkowania społeczne

Na przestrzeni lat 5 lat spada liczba ludności na terenie Powiatu Sandomierskiego. Według prognoz tendencja ta utrzyma się w ciągu kolejnych lat. Prognoza ludności GUS pokazuje również, że odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w 2060 r. w województwie świętokrzyskim będzie na poziomie 35–36%, w Polsce 32,56%. W perspektywie do 2060 r. dla Powiatu Sandomierskiego odsetek osób w tej grupie wiekowej będzie na poziomie 37,88%.

Liczba osób w przedziale od 0-17 lat wg. prognozy zmniejszy się o 47,67% , a od 18-59 lat o 47,26%. Znacznie zwiększy się natomiast liczba osób powyżej 65r.ż o 8,77%, a osób powyżej 80 r.ż. aż o 86,02%.

Wykres 5. Liczba ludności w Powiecie Sandomierskim w latach 2019/2020/2023

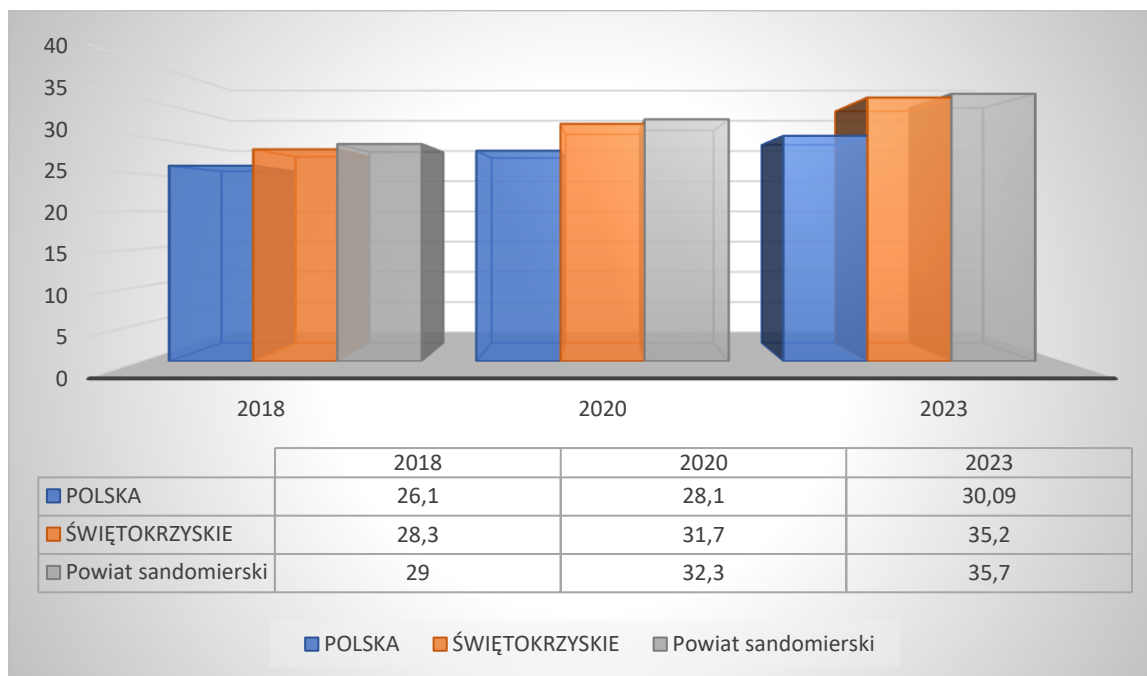

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

PROJEKT

Powiat Sandomierski to obszar szybko starzejącego się społeczeństwa. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi dla Powiatu Sandomierskiego wyniósł w 2023 r. 35,7 i jest zbliżony do wskaźnika dla województwa (35,2) oraz wyższy niż dla Polski (30,09).

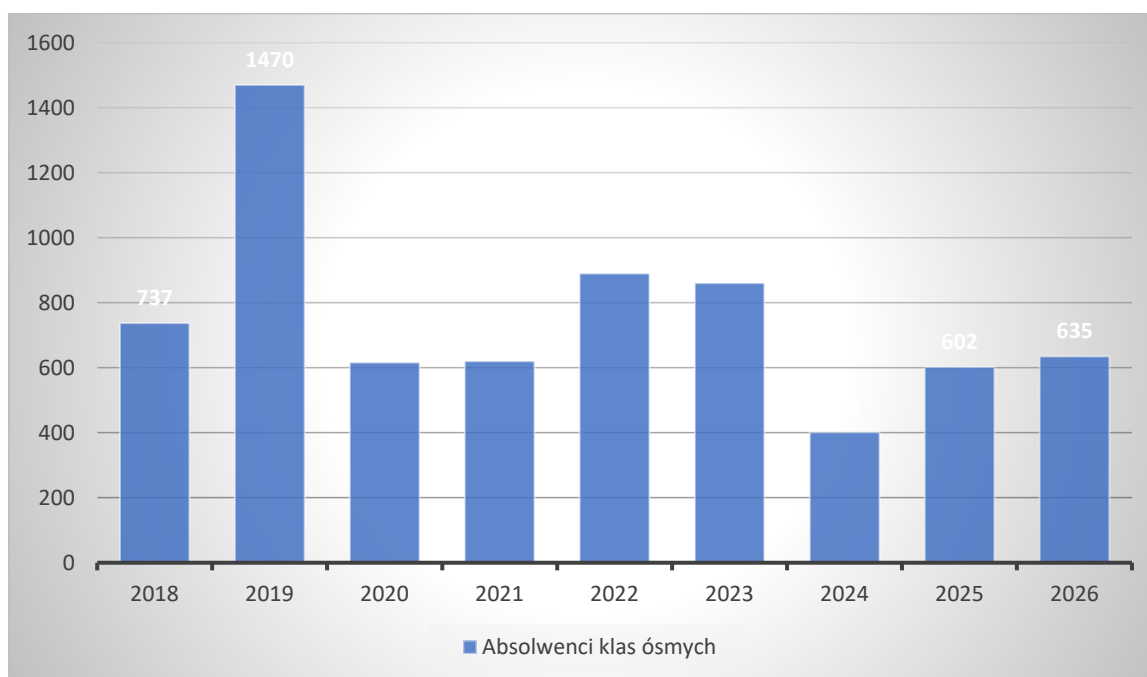
Wykres 6. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi dla Polski, województwa oraz Powiatu Sandomierskiego w latach 2018/2020/2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W konsekwencji powyższych obserwuje się spadek liczby młodzieży kierującej się do szkół średnich.

Wykres 7. Absolwenci klas ósmych w Powiecie Sandomierskim w latach 2018-2026

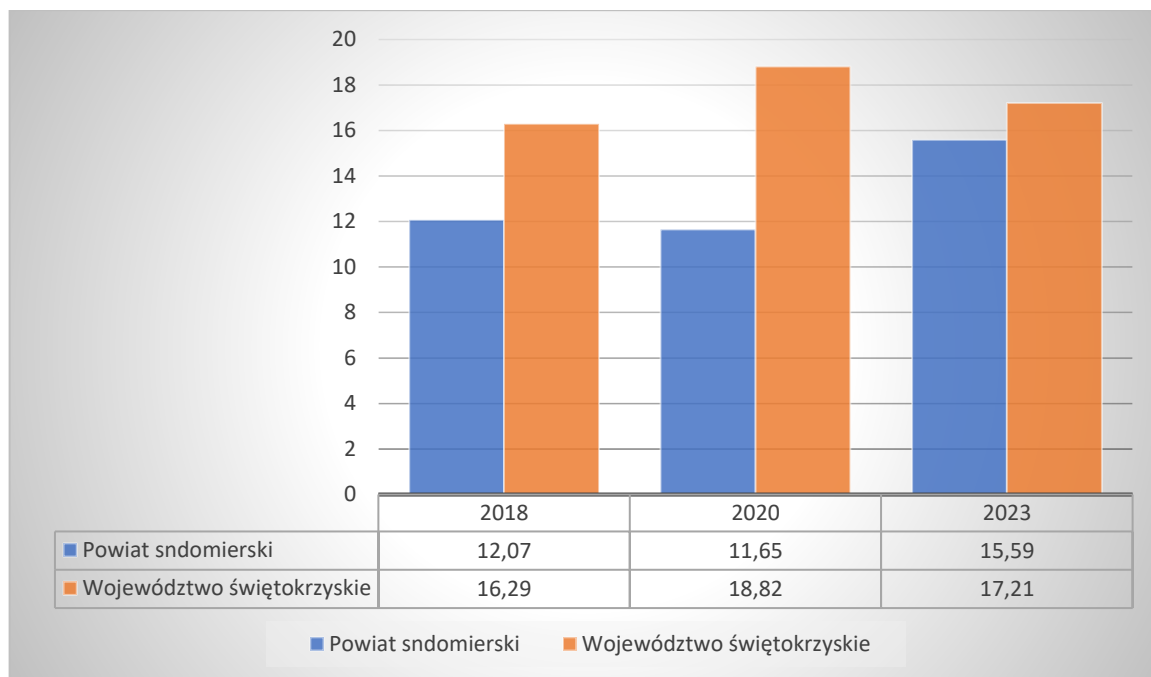

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Raportu o stanie Powiatu Sandomierskiego 2023 r.

P R O J E K T

W ostatnich kilku latach nastąpił wzrost liczby przestępstw popełnianych na terenie Powiatu Sandomierskiego., liczonych ogółem na 1000 mieszkańców.

Wykres 8. Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców Powiatu Sandomierskiego w latach 2018/2020/2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Poziom bezrobocia na terenie Powiatu Sandomierskiego na przestrzeni ostatnich 5 lat zmniejsza się. Świadczą o tym dane prezentowane przez Powiatowy Urząd Pracy.

Tabela 21. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu na dzień

Bezrobotni	2018	2020	2023
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	2 471	2 657	2 147
w tym kobiety	1 327	1 384	1 074
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy:	2 142	2 273	1 830
w tym kobiety	1 188	1 222	929
Długotrwale bezrobotne	1 332	1 522	1 173
w tym kobiety	798	869	630
Osoby z niepełnosprawnościami	134	118	106
w tym kobiety	67	55	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W analogicznym pięcioletnim okresie czasu zauważa się wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych z rejestrze REGON, z 6512 w 2018 r. do 7147 w 2023 r.

PROJEKT

Tabela 22. Podmioty w rejestrze REGON w Powiecie Sandomierskim w latach 2018/2020/2023

	Podmioty wpisane do rejestru REGON	Osoby fizyczne prowadzące dział. gosp.	Podmioty wykreślone z rejestru REGON	Podmioty nowo zarejestrowane w REGON
2018	6 512	4 841	388	502
2020	6 737	5 013	196	409
2023	7 147	5 314	274	401

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

V. KATALOG PLANOWANYCH DZIAŁAŃ W RAMACH REALIZACJI CELÓW STRATEGII

Zawożone w dokumencie cele, które postawiono przed Powiatem Sandomierskim na okres najbliższych ok. 6 lat realizowane będą między innymi poprzez realizację niżej określonych działań.

Tabela 23. Zestawienie planowanych projektów/ działań na terenie Powiatu Sandomierskiego w perspektywie do 2030 r.

Lp.	Nazwa projektu	Zakres realizacji projektu/zakres oczekiwanych zmian	Budżet projektu PLN	Źródło finansowania
Obszar społeczny - Usługi zdrowotne				
1.	Budowa i wyposażenie budynku centrum ambulatoryjno - zabiegowego Szpitala Specjalistycznego Ducha Świętego w Sandomierzu.	<p>Budowa i wyposażenie budynku centrum ambulatoryjno-zabiegowego dla potrzeb ambulatoryjnych i dziennych bloku operacyjnego, ambulatorium pomocy doraźnej, centralnej sterylizacji i oddziału intensywnej opieki medycznej.</p> <p>Inwestycje planuje się w następującej lokalizacji - działka nr ewidencyjny: 960/16, obręb 0004 Sandomierz Poscaleniowy, ul. Z. Schinzla 13, 27-600 Sandomierz. Na działce zlokalizowany jest kompleks połączonych ze sobą budynków szpitalnych. Budynki o różnym przeznaczeniu, formie architektonicznej. Projektowany budynek usytuowany będzie równoległe do istniejącego budynku ambulatoryjno-zabiegowego „A” ,w odległości ok. 21,5m od pawilonu specjalistycznego. Nowy budynek połączony zostanie z pozostałymi częściami kompleksu budynków szpitalnych poprzez trzy projektowane łączniki. W ramach inwestycji projektowane również dwie windy. Budynek pełnił będzie kilka funkcji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Na poziomie niskiego parteru: Ambulatoryjna 	70 000 000,00	Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021-2027

PROJEKT

		<p>Opieka Doraźna z ciepłą sienią dla 4 zespołów ratowniczych oraz Nocna pomoc doraźna,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Na parterze: Oddział anestezjologii i Intensywnej Terapii dla 14 stanowisk, 4 izolatki oraz Centralna Sterylizatornia, ➤ Na I piętrze: blok operacyjny z 7 salami operacyjnymi oraz sala wybudzeniowa, ➤ Na II piętrze: Na części kondygnacji maszynownia wentylacji, w pozostałej części taras techniczny. <p>Powierzchnia zabudowy: 1623,62 m². Kubatura objęta inwestycją: 24300,00 m³. W wyniku realizacji projektu nastąpi poprawa efektywności oraz jakości świadczonych usług.</p>		
2.	<p>Budowa Centrum Zdrowia Psychicznego II Etap – Budowa Budyńku Oddziału Stacjonarnej Opieki Psychicznego.</p>	<p>W północno -wschodniej części działki szpitala powstał budynek Centrum Diennej Opieki Psychiatrycznej – I etap. Do wybudowanego już budynku planuje się dobudowę Oddziału Stacjonarnej Opieki Psychiatrycznej. Budynek Centrum Zdrowia Psychicznego zaprojektowano jako kompleks brył powiązanych wspólną komunikacją.</p> <p>Podzielono go funkcjonalnie i przestrzennie na:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ istniejący już parterowy budynek Centrum Diennej Opieki Psychiatrycznej z wewnętrznym atrium ➤ projektowany obecnie dwukondygnacyjny, podpiwniczony Oddział Stacjonarnej Opieki Psychiatrycznej 	50 000 000,00	Fundusz Medyczny

PROJEKT

		<p>połączony tunelem podziemnym z całym kompleksem szpitala</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ projektowaną parterową Izbę Przyjęć przy Oddziale stacjonarnym ➤ istniejący parterowy łącznik pomiędzy częścią dzienną, a stacjonarną. <p>Projektowany II etap inwestycji – budowa budynku Oddziału Stacjonarnej Opieki Psychiatrycznej na 64 łóżka w tym Izba Przyjęć, Odcinek Obserwacyjno – Diagnostyczny, Odcinek Kobiet, Odcinek Mężczyzn, Odcinek Detoksykacji. W piwnicach pod budynkiem zaprojektowano archiwum zakładowe z niezależnym wejściem z zewnątrz na poziomie parteru i z tunelu komunikacyjnego. Powierzchnia zabudowy: 1381,54 m². Kubatura objęta inwestycją: 13 397,87 m³. W wyniku realizacji projektu nastąpi poprawa jakości świadczonych usług związanych ze zdrowiem psychicznym.</p>		
3.	Przebudowa instalacji termicznego przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych przy Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu.	Przebudowa istniejącej instalacji termicznej przekształcania odpadów medycznych i weterynaryjnych. W wyniku realizacji projektu zakłada się poprawę efektywności przetwarzania odpadów, zminimalizowanie emisji niekorzystnych substancji do atmosfery. W większym stopniu wykorzystane i zagospodarowane zostanie ciepło uzyskane z termicznego przekształcania odpadów oraz zminimalizowane zostanie zużycie energii do ich unieszkodliwiania. Planowane jest ponadto zastosowanie	30 000 000,00	Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021-2027

P R O J E K T

		turbin parowych, produkujących energię elektryczną.		
4.	Przebudowa lądowiska dla śmigłowców ratunkowych „Sandomierz-Szpital” w zakresie dostosowania do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2019r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego.	Przebudowa lądowiska dla śmigłowców ratunkowych „Sandomierz-Szpital” w zakresie dostosowania do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 czerwca 2019r. w sprawie szpitalnego oddziału ratunkowego.	400 000,00	Krajowy Plan Odbudowy
5.	Poprawa efektywności energetycznej budynków Szpitala Specjalistycznego Ducha Świętego w Sandomierzu z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.	W ramach projektu zakłada się poprawę efektywności energetycznej budynków A1, C, Zaplecza Technicznego Szpitala Specjalistycznego Ducha Świętego w Sandomierzu z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii. Zakłada się założenie kolektorów słonecznych, wymianę okien, wymianę instalacji C.O, wymianę pokrycia dachowego, ocieplenie elewacji budynków.	40 000 0000,00	Krajowy Plan Odbudowy; Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska
6.	ZOL – Budowa Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego – etap I	W ramach projektu zakłada się budowę Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego na działce będącej własnością Powiatu Sandomierskiego, obok Szpitala Specjalistycznego Ducha Świętego w Sandomierzu.	8 890 342,80	Rządowy Fundusz Polski Ład
7.	Poprawa jakości opieki onkologicznej	Celem projektu jest poprawa opieki onkologicznej, wzmocnienie infrastruktury medycznej oraz rozwój innowacyjnych rozwiązań w diagnostyce i leczeniu nowotworów w Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu.	60 000 000,00	Ministerstwo Zdrowia
Obszar społeczny - Usługi edukacyjne				
8.	Odsłonięcie i zabezpieczenie fragmentu prezbiterium kościoła Św. Piotra i Pawła oraz	Odtworzenie planu istniejącego od XII do XIX wieku kościoła Św. Piotra i Pawła na Wzgórzu Gostomianum w Sandomierzu. Pozostałości budowli znajdują	15 000 000,00	Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021 -

PROJEKT

	<p>odwzorowanie planu kościoła w formie muru na dziedzińcu Collegium Gostomianum</p>	<p>się około dwóch metrów pod powierzchnią ziemi ogrodu dendrologicznego. Odsłonięty zostanie fragment absydy, zabezpieczony, oświetlony i przykryty szkłem. Na powierzchni ogrodu nadbudowany zostanie mur o wysokości 90 cm, szerokości 70 cm i 100 cm fundamentu. Mur będzie odtwarzał 20 metrów planu kościoła. Dzięki temu stworzona zostanie przestrzeń dająca wyobrażenie tego, co znajduje się pod ziemią i służąca nie tylko zdobywaniu wiedzy, ale również integrująca i dająca wytchnienie w czasie zwiedzania Sandomierza. Uzupełnieniem prac rekonstrukcyjnych będą tablice informacyjne, model kościoła i Collegium Gostomianum z XVIII wieku dla osób z niepełnosprawnościami (opis w alfabecie Braille'a) oraz multimedialne, trójwymiarowe wyświetlacze hologramowe. Dzięki inwestycji powstanie nowoczesna infrastruktura kultury, odpowiadająca na potrzeby współczesnych odbiorców, zapewniająca użytkownikom komfortowe i bezpieczne warunki korzystania z oferty, sprzyjająca włączeniu społecznemu i edukacji kulturalnej, również poprzez eliminację barier w dostępie do kultury dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wzmocnienie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych poprzez rozwój infrastruktury przy Collegium Gostomianum sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w kulturze i w życiu społecznym.</p>	<p>2027; Krajowy Plan Odbudowy; Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego</p>
--	--	---	---

P R O J E K T

9.	Termomodernizacja Budynku szkół Liceum Ogólnokształcące nr. II im. T. Kościuszki i Szkoły Podstawowej nr 2 w Sandomierzu	Projekt dotyczy termomodernizacji budynku dydaktycznego. Termomodernizacja obejmuje docieplenie ścian, wymianę okien i drzwi oraz modernizację instalacji CO. Zgodnie z założeniami audytu energetycznego wykonanie kompleksowych prac budowlanych i instalacyjnych spowoduje m.in. podniesienie efektywności energetycznej budynku.	1 731 268,50	Krajowy Plan Odbudowy
10.	Modernizacja przyszkolnej infrastruktury sportowej II Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Sandomierzu	Inwestycja jest „ETAPEM 2B” dla całego zamierzenia budowlanego objętego pozwoleniem na budowę pod nazwą: „BUDOWA DŹWIGU OSOBOWEGO ZEWNĘTRZNEGO DLA BUDYNKU II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO IM. T. KOŚCIUSZKI WRAZ Z PRZEBUDOWĄ I REMONTEM CZĘŚCI BUDYNKU Z INSTALACJAMI WEWNĘTRZNYMI (WOD.-KAN., C.O., ELEKTRYCZNA, WENTYLACJI)”. Zakres remontu i przebudowy w etapie 2B obejmuje m.in salę gimnastyczną z zapleczem niezbędnym do realizacji funkcji sportowej obiektu (sanitariaty, szatnie, magazyny na sprzęt sportowy oraz pokoje nauczycieli WF), wraz ze wszystkimi niezbędnymi do funkcjonowania instalacjami. W zakres prac wchodzić będzie: montaż platformy przyschodowej na schodach pomiędzy budynkiem głównym szkoły a salą gimnastyczną, przebudowa zaplecza higieniczno-sanitarnego, z dostosowaniem do obowiązujących przepisów w tym w zakresie dostępności, remont ścian w sali gimnastycznej,	1 063 960,55	Program Sportowa Polska 2024; Ministerstwo Sportu i Turystyki

PROJEKT

		remont posadzek, ścian i sufitów w szatniach, pokojach trenerów i magazynach sprzętu, wymiana stolarki drzwiowej, wymiana instalacji centralnego ogrzewania, wody bytowej i hydrantowej, kanalizacji sanitarnej i instalacji elektrycznej, wykonanie instalacji wentylacji mechanicznej w zapleczu higieniczno-sanitarnym i sali gimnastycznej.		
11.	II LO w Sandomierzu – przebudowa i remont sanitariatów	Zakres projektu wynika z faktu zużycia się instalacji sanitarnych na przestrzeni lat i potrzeby ich dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a także z ustawowego obowiązku zapewnienia dostępności w obiektach publicznych. W Liceum wykonywane były prace remontowe, w trakcie których uszkodzono część instalacji doprowadzającej wodę. Instalacja wodno-kanalizacyjna nie były wymieniana od czasu powstania szkoły, czyli od 1927 roku.	759 528,18	PEFRON Dostępność Przestrzeni Publicznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021 - 2027; Rządowy Fundusz Polski Ład
12.	Modernizacja przyszłolnej infrastruktury sportowej II Liceum Ogólnokształcącego im. T. Kościuszki w Sandomierzu	Projekt zakłada odnowienie i rozbudowę przyszłolnej infrastruktury sportowej – boisk sportowych wraz z modernizacją zaplecza sportowego.	1 063 960,55	Program Sportowa Polska 2024; Ministerstwo Sportu i Turystyki
13.	Modernizacja kompleksu sportowego „Orlik” wraz z zapleczem szatniowo-sanitarnym przy ZSTiO im. Prof. Strzeleckiego w Sandomierzu	Zadanie polega na modernizacji boiska "Orlik" zlokalizowanego na terenie zespołu Szkół Ogólnokształcących i Technicznych im. prof. Z. Strzeleckiego w Sandomierzu. Zakres modernizacji obejmuje m.in.: remont nawierzchni boiska do piłki nożnej "Orlik" polegający na wymianie nawierzchni boiska, wymianie bramek oraz remoncie ogrodzenia boiska, remoncie boiska wielofunkcyjnego do	999 528,00	Program Modernizacji Kompleksów Sportowych Orlik 2024; Ministerstwo Sportu i Turystyki

P R O J E K T

		siatkówki i koszykówki, remoncie ogrodzenia boiska, zaplecza sanitarno-szatniowego. Zakłada się demontaż obecnego budynku z pozostawieniem fundamentów i montaż typowego kontenera socjalnego, stanowiącego zaplecze dla boisk zewnętrznych oraz wykonanie terenów utwardzonych.		
14.	Budowa zaplecza dydaktycznego na potrzeby praktycznej nauki zawodu wraz z niezbędnym wyposażeniem w ZSTiO im. Strzeleckiego w Sandomierzu	Projekt obejmuje budowę parterowego, niepodpiwniczonego budynku dydaktycznego, na potrzeby praktycznej nauki zawodu. W budynku będą znajdować się następujące pomieszczenia: sala dydaktyczna, stacja kontroli pojazdów, sala dydaktyczna, laboratorium elektrotechniki, zaplecze dydaktyczne, pomieszczenie porządkowe, WC damskie i męskie, WC personelu osób z niepełnosprawnością, kotłownia, pomieszczenia socjalne, garaż, szatnia, korytarz, wiatrołap, magazyn. Ponadto zakłada się wyposażenie wybudowanego zaplecza dydaktycznego w linię diagnostyczną podstawową SKP, tester zawieszenia (układ zawieszenia), urządzenie rolkowe (układ hamulcowy), płytę najazdową (zbieżność pojazdu), urządzenie do geometrii pojazdu, szarpak hydrauliczny, analizator i dymomierz, podnośnik hydrauliczny kanałowy, podnośniki samochodowe kolumnowe i nożycowe, oraz wyposażenie w ławki, krzesła. Realizacja projektu zapewni kompleksową infrastrukturę dydaktyczną dla profesjonalnej i nowoczesnej nauki zawodów.	4 149 497, 78	Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027
15.	Modernizacja kotłowni w Zespole Szkół Gastronomicznych	Kotłownia w Zespole Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich im. KEN w Sandomierzu wymaga	356 700,00	PEFRON Dostępność Przestrzeni

PROJEKT

	i Hotelarskich w Sandomierzu	całkowitej modernizacji. Aktualne kotły nie zapewniają możliwości ogrzania budynku. Nowe kotły przyczynią się do usprawnienia instalacji grzewczej, a także zmniejszenia kosztów ogrzewania. W ramach projektu planuje się modernizację kotłów grzewczych wraz z osprzętem.		Publicznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021 - 2027; Rządowy Fundusz Polski Ład
16.	Przebudowa dachu szkoły w Klimontowie po Liceum Ogólnokształcącym im. Urszuli Ledóchowskiej	Powiat jest właścicielem budynku w Klimontowie, w którym do niedawna działało liceum. Aktualnie w budynku ma siedzibę Fundacja „Szlachetne Anioły” pracująca z osobami z niepełnosprawnością. By zapewnić ciągłość zajęć i zabezpieczyć budynek przed zniszczeniami niezbędne jest dokonanie remontu dachu. Prace remontowe zostaną poszerzone o budowę 2 lukarn w elewacji frontowej. Dzięki temu zwiększy się powierzchnia użytkowa poddasza i zwiększy doświetlenie budynku.	848 023,29	PEFRON Dostępność Przestrzeni Publicznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021 - 2027; Rządowy Fundusz Polski Ład
17.	Termomodernizacja budynków dydaktycznych szkół średnich i zawodowych w Sandomierzu	Projekt dotyczy termomodernizacji dwóch budynków dydaktycznych. Budynek Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Sandomierzu na działce ew. nr 1510/12. Termomodernizacja obejmuje wymianę okien, drzwi, bram i montaż pompy ciepła. Budynek Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich im. Komisji Edukacji Narodowej w Sandomierzu na działce ew. nr 764/5. Termomodernizacja obejmuje montaż kotłów gazowych do C.O. i CWU, oraz wymianę okien i drzwi.	4 317 125,67	Krajowy Plan Odbudowy

P R O J E K T

18.	Modernizacja boiska sportowego w Zespole Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Sandomierzu	W ramach projektu zakłada się modernizację boiska sportowego przy szkole Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Sandomierzu polegającą m.in. na wymianie nawierzni i wyposażenia sportowego boiska.	250 000,00	PEFRON Dostępność Przestrzeni Publicznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021 - 2027; Rządowy Fundusz Polski Ład
Obszar społeczny - Usługi społeczne				
19.	Poprawa warunków pobytu podopiecznych i zwiększenie dostępności w Domu Pomocy Społecznej w Sandomierzu	W ramach projektu planuje się zainstalowanie windy dla osób z niepełnosprawnością w budynku DPS, remont pomieszczeń, części wspólnej w obiekcie, remont infrastruktury przeciwpożarowej, działania związane z termomodernizacją budynku w tym wymianę stolarki okiennej.	2 000 000,00	PEFRON; PEFRON Dostępność Przestrzeni Publicznej; Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego na lata 2021 - 2027
20.	Rozbudowa, modernizacja, dostosowanie do nowych standardów Domów dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie	W celu dostosowania Domów dla Dzieci i Młodzieży w Łoniowie do zmieniających się potrzeb planuje się remont łazienek, remont kotłów gazowych, infrastruktury gospodarczej.	220 000,00	Krajowy Plan Odbudowy; Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego
21.	Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej typu specjalistycznego	Zakłada się utworzenie placówki opiekuńczo -wychowawczej typu specjalistyczno-terapeutycznego dla 14 wychowanków. Placówka mieściła się będzie w Gminie Łoniów w sąsiedztwie już funkcjonujących Domów dla Dzieci i Młodzieży. Placówka zapewniała będzie specjalistyczną pomoc dla dzieci z niepełnosprawnościami	2 000 000,00	Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego 2021 -2027

PROJEKT

		w stopniu umiarkowanym i znacznym		
22.	Utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy	Zakłada się utworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla 55 osób z zaburzeniami psychicznymi. Siedziba ŚDS mieściła się będzie w Klimontowie w budynku szkoły, stanowiącej wcześniej Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych. Konieczność utworzenia ŚDS wynika ze zdiagnozowanych potrzeb zapewnienia wsparcia specjalistycznego dla osób z niepełnosprawnościami na terenie powiatu sandomierskiego. Mimo, że funkcjonują warsztaty terapii zajęciowej, większość osób uczestniczących w WTZ nie rokuje szans na aktywizację zawodową umożliwiającą im wejście na rynek pracy. Osoby te wymagają wsparcia w codziennej egzystencji, a także rehabilitacji społecznej i medycznej.	5 421 765,00	Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej; Regionalny Program Operacyjny woj. Świętokrzyskiego 2021 -2027
Obszar przestrzenny - Inwestycje drogowe				
23.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1724T Sulistawice-Niedźwice w miejscowościach Niedźwice, Beszyce od km 3+365 do km 4+115	Przebudowa nawierzchni jezdni, remont przepustu drogowego, odtworzenie poboczy.	1 048 143,99	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
24.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1704T Pierzchnica – Nowa Wieś w miejscowości Nowa Wieś od km 1+700 do km 2+461. Etap II	Kompleksowa przebudowa nawierzchni jezdni i poboczy z dostosowaniem jej do kategorii ruchu KR6.	1 514 423,42	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
25.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1704T Pierzchnica – Nowa Wieś w miejscowości Nowa Wieś od km 0+850 do km 1+700. Etap III	Kompleksowa przebudowa nawierzchni jezdni i poboczy z dostosowaniem jej do kategorii ruchu KR6.	2195480,72	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład

P R O J E K T

26.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1713T Wielogóra–Koprzywnica w miejscowości Chobrzany od km 4+362 do km 5+352	Przebudowa nawierzchni jezdni, remonty przepustów drogowych i na zjazdach, odtworzenie poboczy.	1 558 540,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
27.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1588T Pęczów-Usarzów w miejscowościach Śniekozy, Zakrzów od km 3+940 do km 4+930	Przebudowa nawierzchni jezdni, remont przepustu drogowego, odtworzenie poboczy.	1 811 807,17	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
28.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1690T Dębiany - Samborzec w miejscowościach Śmiechowice, Żuków od km 2+680 do km 3+722	Przebudowa nawierzchni jezdni, remonty przepustów drogowych i na zjazdach, odtworzenie poboczy, odtworzenie odwodnienia.	3 261 353,90	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
29.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1581T Sobótka Wilczyce w m. Wilczyce od km 2+659 do km 3+209.	Przebudowa nawierzchni jezdni, remonty przepustów drogowych i na zjazdach, odtworzenie poboczy, odtworzenie odwodnienia.	1 975 494,70	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
30.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1734T Sandomierz ul. Mickiewicza w miejscowości Sandomierz od km 0+809 do km 1+243	Kompleksowa przebudowa odcinka drogi powiatowej.	3 203 218,03	Ministerstwo Obrony Narodowej
31.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1721T Borek Klimontowski – Koprzywnica w miejscowości Koprzywnica od km 8+000 do km 8+716	Przebudowa nawierzchni jezdni, remonty przepustów drogowych i na zjazdach, odtworzenie poboczy.	1 225 308,14	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
32.	Remont drogi powiatowej nr 1713T Wielogóra - Koprzywnica w miejscowościach Wielogóra, Bilcza od km 0+845 do km 1+745	Przebudowa nawierzchni jezdni, odtworzenie poboczy.	639 906,39	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
33.	Remont drogi powiatowej nr 1695T Wilczyce - Romanówka w miejscowości	Przebudowa nawierzchni jezdni, odtworzenie poboczy.	286 407,00	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy

PROJEKT

	Gańkowice od km 6+548 do km 6+888			Fundusz Polski Ład
34.	Remont drogi powiatowej nr 1695T Wilczyce – Romanówka w miejscowości Gańkowice od km 7+600 do km 8+599	Przebudowa nawierzchni jezdni, odtworzenie poboczy.	1 418 562,81	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
35.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1599T Kolonia Okalina – Daromin w miejscowościach Pielaszów, Daromin od km 2+620 do km 3+170	Przebudowa nawierzchni jezdni, remont przepustu drogowego, odtworzenie poboczy.	699 309,12	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
35.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1688T Kleczanów - Zdanów w miejscowości Świącica od km 2+855 do km 3+437	Przebudowa nawierzchni jezdni, odtworzenie poboczy.	703 986,56	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
36.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1728T Ciszycza - Skotniki w miejscowości Skotniki od km 3+035 do km 3+360	Przebudowa nawierzchni jezdni, odtworzenie poboczy.	565 144,88	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
37.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1693T Czyżów Szlachecki - Nowy Garbów w miejscowościach Czyżów Szlachecki, Pawłów od km 1+633 do km 1+973	Przebudowa nawierzchni jezdni, odtworzenie poboczy.	327 387,13	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
38.	Przebudowa drogi powiatowej nr 1719T Koprzywnica - Łązek w miejscowościach Kępa Nagnajewska, Chodków Stary od km 8+715 do km 9+500	Przebudowa nawierzchni jezdni, odtworzenie poboczy.	963 393,49	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
39.	Modernizacja dróg powiatowych oraz parkingów na terenie Powiatu Sandomierskiego	Zakres projektu wynika z obowiązku ustawowego. Powiat zobowiązany jest do utrzymania, remontu i konserwacji dróg publicznych stanowiących jego własność.	2 113 272,67	Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Rządowy Fundusz Polski Ład
Obszar gospodarczy –Przedsiębiorczość				

P R O J E K T

<p>40.</p>	<p>Poprawa warunków obsługi i rozwoju planowanych spójnych funkcjonalnie terenów inwestycyjnych w Sandomierzu poprzez modernizację i budowę infrastruktury</p>	<p>Celem projektu jest stworzenie na terenie Miasta Sandomierz oraz Gminy Dwikozy układu komunikacyjnego do planowanych, spójnych funkcjonalnie terenów inwestycyjnych o powierzchni ponad 60 ha. W ramach inwestycji zakłada się przebudowę istniejących dróg, budowę nowych ciągów komunikacyjnych oraz infrastruktury pozwalającej na stworzenie dla inwestorów dogodnych warunków inwestowania oraz rozwoju działalności gospodarczych na działkach o łącznej powierzchni 38, 72 ha stanowiących własność Skarbu Państwa (działki ewidencyjne 934/126, 934/74 oraz 933 w obrębie ewidencyjnym nr 4 Sandomierz Poscaleniowy), 8,02 ha gruntów stanowiących własność Powiatu Sandomierskiego (działki ewidencyjne numer 960/16, 934/30 oraz 934/106 obręb ewidencyjny nr 4 Sandomierz Poscaleniowy) oraz gruntu o powierzchni 2,13 ha stanowiącej własność Miasta Sandomierz (działka numer 918 obręb numer 4 Sandomierz Poscaleniowy). Zakres inwestycji obejmie: przebudowę ulicy Długiej w Sandomierzu wraz z infrastrukturą oraz budowę nowych ciągów komunikacyjnych, wykonanie zjazdu z drogi wojewódzkiej (ul. Lubelska) do działki będącej własnością Powiatu Sandomierskiego numer 155/51 o pow. 2,10 ha. Przy przebudowywanej drodze znajduje się jedyna w województwie świętokrzyskim spalarnia odpadów medycznych (Kontrakt Programowy</p>	<p>27 643 795,82</p>	<p>Rządowy Fundusz Polski Ład</p>
------------	--	--	----------------------	-----------------------------------

PROJEKT

		Strategicznych Inwestycji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2021 -2027 przewiduje środki finansowe na modernizację spalarni (kwota 30 mln zł) i zwiększenie jej wydajności do 3400 ton odpadów medycznych na rok.		
41.	Realizacja przedsięwzięcia w ramach Klastra Energii Powiatu Sandomierskiego	W ramach projektu planuje się realizację szeregu działań przed inwestycyjnych związanych z realizacją planowanego projektu inwestycyjnego – budowy infrastruktury Klastra Energii Powiatu Sandomierskiego.	1 558 298,00	Krajowy Plan Odbudowy
42.	Działania inwestycyjne w zakresie budowy infrastruktury Klastra Energii Powiatu Sandomierskiego – projekt demonstracyjny	Powiat Sandomierski posiada pełnomocnictwa do występowania w imieniu członków Klastra Energii Powiatu Sandomierskiego, powołanego na podstawie porozumienia cywilnoprawnego z dnia 07.11.2022 do ubiegania się o środki finansowe. Projekt będzie realizowany na terenie JST należących do Klastra Energii Powiatu Sandomierskiego. W ramach projektu planuje się sfinansowanie instalacji fotowoltaicznych, stanowiących źródło wytwarzania energii elektrycznej z OZE wraz z infrastrukturą umożliwiającą odprowadzenie wyprodukowanej energii do magazynów, skąd wyprodukowana energia będzie trafiała na potrzeby najuboższych mieszkańców i budynków użyteczności publicznej. Zakłada się, iż: powstaną magazyny energii, sprzężone z jednostkami wytwórczymi energii z OZE, utworzony zostanie 1 magazyn energii wykorzystujący innowacyjną	62 169 469,91	Krajowy Plan Odbudowy

PROJEKT

		technologię zielonego wodoru, zakupiony zostanie i wdrożony system wspomagania zarządzania energią. Realizacji prac budowlanych towarzyszyć będą prowadzone równoległe działania promocyjne. Zakłada się organizację 36 wydarzeń: spotkań, warsztatów, wizyt studyjnych.		
Obszar społeczny - Dostępność usług publicznych				
43.	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu – dostępna przestrzeń publiczna	W ramach projektu planuje się dostosowanie budynku Starostwa Powiatowego do wymogów związanych z dostępnością.	650 000,00	PEFRON

Źródło: Opracowanie własne

Powyższa tabela zawiera najważniejsze inwestycje, które są planowane na terenie Powiatu Sandomierskiego, ale nie stanowi katalogu zamkniętego inwestycji i projektów.

V. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

Obszary Strategicznej Interwencji zdefiniowano w Ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. OSI to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne.

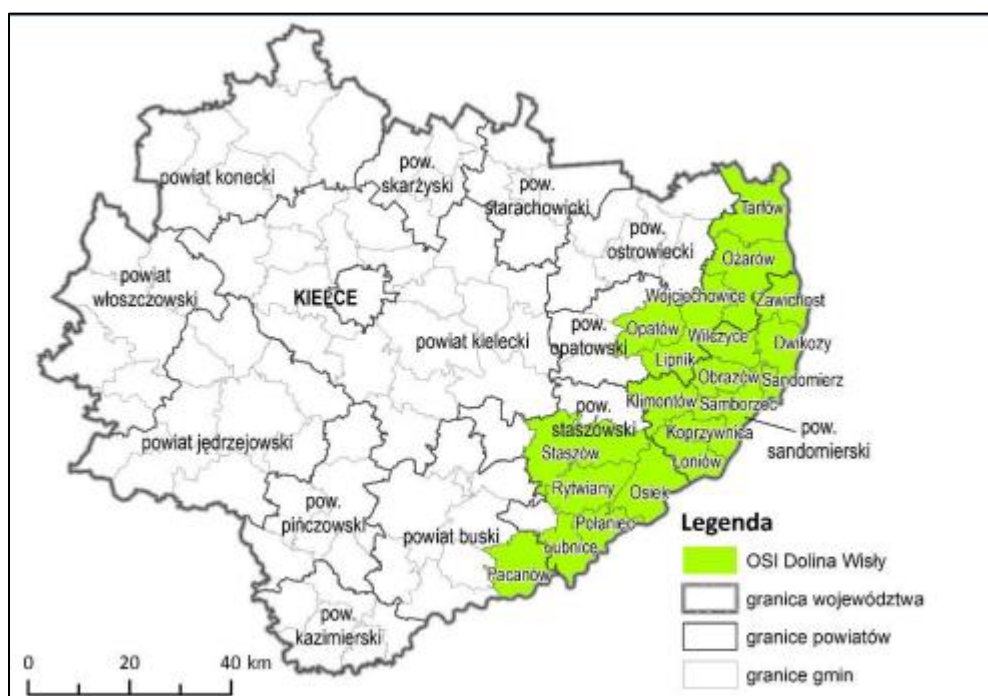
OSI na poziomie krajowym

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 wyznacza przynależność jednego miasta z terenu Powiatu Sandomierskiego (Miasto Sandomierz) do katalogu miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze, które cechuje regres w rozwoju, utrata funkcji społeczno-gospodarczych i administracyjnych, odpływ ludności, niekorzystne zmiany demograficzne, a także niewystarczająca dostępność terytorialna. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 nie odnosi się do jednostki Powiatu Sandomierskiego.

OSI na poziomie regionalnym

Zgodnie ze „Strategią Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+” samorząd województwa świętokrzyskiego będzie wspierał rozwój obszarów strategicznej interwencji, gdyż jest to warunkiem korzystnych przemian społeczno-gospodarczych regionu. Zawiązane porozumienia będą stanowić podstawę dla wykorzystania środków UE bądź krajowych w ramach instrumentów współpracy terytorialnej. W „Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+” Powiat Sandomierski stanowi część Obszaru Strategicznej Interwencji Dolina Wisły.

Mapa 9. Obszar Strategicznej Interwencji Dolina Wisły

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Gminy OSI łączy położenie w Dolinie Wisły oraz jej dopływów: Czarnej, Koprzywianki i Opatówki i jest to jeden z najważniejszych korytarzy ekologicznych w skali całego kraju (niemal w całości objęty ochroną jako obszary Natura 2000). Obszar OSI „Dolina Wisły” tworzy 23 podmioty w tym m.in. sam powiat sandomierski, a także gminy wchodzące w jego skład tj. Zawichost, Dwikozy, Sandomierz, Obrazów, Klimontów, Samborzec, Koprzywnica, Łoniów.

Obszar Osi Dolina Wisły charakteryzuje się:

- niskim odsetkiem korzystających z kanalizacji
- niewystarczającym wykorzystaniem walorów turystyczno-krajobrazowych
- znaczącą skalą odpływu ludności
- przeciętnymi (na tle regionu) wskaźnikami gospodarczymi
- wysokimi wskaźnikami kulturowymi, architektonicznymi i archeologicznymi
- wysokimi wskaźnikami korzystania z pomocy społecznej
- występowaniem terenów zagrożonych powodzią.

Planowane kierunki działań OSI, do którego należy Powiat Sandomierski:

- rozwój inteligentnej specjalizacji regionu, tj. nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa spożywczego, ze szczególnym uwzględnieniem sadownictwa i rolnictwa ekologicznego, w tym poprawa jakości produktów rolnych poprzez wspieranie innowacyjności i usług sieciowych w zakresie wykorzystania produktów rolniczych
- rozwój przetwórstwa owoców i warzyw
- rozwój turystyki w oparciu o zasoby kulturowe i przyrodnicze doliny Wisły, we współpracy z sąsiednimi regionami
- rozwój systemów oczyszczania ścieków i odpadów komunalnych

PROJEKT

- utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i zachowanie bioróżnorodności, w tym siedlisk półnaturalnych
- zabezpieczenie przed skutkami suszy, w tym dostosowanie rolnictwa do zmian klimatycznych
- budowa tras i ścieżek rowerowych
- wspieranie termomodernizacji zabudowy i wykorzystania energii odnawialnej w obiektach turystycznych i obiektach użyteczności publicznej
- ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych (w tym architektury regionalnej)
- wspieranie inicjatyw lokalnych poprawiających jakość życia
- rozwój podstawowych usług publicznych: społecznych, zdrowotnych oraz w zakresie edukacji, kultury, turystyki sportu i rekreacji
- rewitalizacja przestrzeni i budynków użyteczności publicznej
- poprawa dostępności do szerokopasmowego Internetu
- zapobieganie rozpraszaniu się zabudowy
- rolnicze wykorzystanie wysokiej jakości gruntów rolnych, ochrona przed zmianą ich przeznaczenia
- wspólne działania na rzecz promowania walorów obszaru OSI
- poprawa dostępności do infrastruktury kultury i obiektów dziedzictwa kulturowego
- koordynacja dokumentów planistycznych, programów ochrony i rozwoju
- tworzenie i promocja wspólnych marek lokalnych, ze szczególnym uwzględnieniem sadownictwa sandomierskiego i produktów turystycznych
- tworzenie grup producenckich.

Gminy wchodzące w skład Powiatu sandomierskiego wchodzą w skład jeszcze innych ponadregionalnych partnerstw, m.in.,

- Gmina Sandomierz, Dwikozy, Wilczyce, Obrazów, Samborzec stanowią część Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego
- Gmina Sandomierz wchodzi w skład Inicjatywy Czwórmieście.

Klaster Energii Powiatu Sandomierskiego

Klaster Energii Powiatu Sandomierskiego to porozumienie cywilnoprawne ośmiu gmin z terenu Powiatu Sandomierskiego. Celem istnienia klastra energii jest zapewnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego poprzez wspólne inwestycje klastrowe, integrację społeczności gminnej, pomoc przedsiębiorcom w zapewnieniu stabilnego źródła zasilania i edukację mieszkańców. Dbając o zrównoważony rozwój Klastra Energii Powiatu Sandomierskiego czynione są starania by do klastra przyłączyło się jak najwięcej nowych uczestników.

Zadaniem klastra jest stworzenie skutecznego mechanizmu do współpracy społeczności lokalnych, w tym osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, przedsiębiorców, właścicieli gospodarstw rolnych, lokalnego OSD oraz jednostek samorządu terytorialnego, w ramach realizacji zaplanowanych działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez redukcję zanieczyszczeń, poprawę bezpieczeństwa energetycznego i zawiązania spółdzielczości lokalnej.

VI. MECHANIZM WDRAŻANIA I INSTRUMENTY REALIZACJI STRATEGII

VI.1. Odpowiedzialność za realizację strategii

Ważnym elementem „Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2024-2030” jest współpraca wielosektorowa. Współpraca ma rzecz realizacji celów strategii obejmuje zaangażowanie zarówno sektora publicznego (władze samorządowe powiatu, starostwo powiatowe i jednostki mu podległe, jednostki samorządu terytorialnego), jak i sektora biznesowego (przedsiębiorcy, pracodawcy, instytucje otoczenia biznesu) i sektora społecznego (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, liderzy społeczni). Strategia jest dokumentem, który wskazuje wyzwania i określa kierunki działań.

„Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2024-2030” jest dokumentem zatwierdzanym uchwałą Rady Powiatu Sandomierskiego. W uchwale tej Rada Powiatu powierza Staroście Powiatu Sandomierskiego wykonanie jej postanowień. Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania „Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego do 2030 roku” tworzą:

- **Rada Powiatu Sandomierskiego** - organ uchwałodawczy, uczestniczący w procesie realizacji i analizy postępów realizacji strategii, ewaluacji a także podejmujący decyzje o przystąpieniu do jej aktualizacji
- **Starosta Powiatu Sandomierskiego** - organ wykonawczy, koordynujący działania, odpowiadający za integrację zasobów pozostających w dyspozycji powiatu
- **Wydział Organizacyjny, Spraw Obywatelskich, Ochrony Zdrowia i Inwestycji** - organ zarządzający wdrażaniem strategii, koordynujący realizację zapisów strategii, prowadzący monitoring, sprawozdawczość i ewaluację strategii oraz analizę potencjalnych źródeł finansowania celów, prowadzący działania informacyjne i promocyjne
- **Komórki organizacyjne powiatu oraz jednostki podległe** - realizują/ współrealizują poszczególne zadania strategiczne. Nadzór nad merytoryczną realizacją poszczególnych kierunków działań i przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii sprawować będą kierownicy jednostek lub komórek organizacyjnych urzędu.

VI.2. Mechanizm wdrażania i instrumenty realizacji strategii

Strategia rozwoju Powiatu Sandomierskiego jest dokumentem określającym kierunek działań samorządu do 2030 roku. Dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju powinny pozostać zgodne z jej zapisami, w celu zapewnienia spójności działań w kolejnych latach.

Do głównych instrumentów realizacji strategii zaliczamy:

- dokumenty dot. finansów - budżet powiatu, wieloletnia prognoza finansowa oraz plany inwestycyjne jednostek podległych
- dokumenty przestrzenne - plany zagospodarowania przestrzennego gmin objętych zasięgiem powiatu sandomierskiego
- dokumenty sektorowe – programy sektorowe/branżowe, plany, projekty uszczegóławiające priorytety
- dokumenty organizacyjno-zarządcze – regulaminy jednostek i procedury.

PROJEKT

Poniżej charakterystyka najważniejszych dokumentów wykonawczych powiatu.

Mapa 10. Dokumenty wykonawcze Powiatu Sandomierskiego – stan na rok 2023

Dokumenty wykonawcze	Okres obowiązywania	Uwagi
Program współpracy Powiatu Sandomierskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2023 rok	Uchwała nr LII/326/2022 Rady Powiatu w Sandomierzu z dnia 29 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Programu współpracy Powiatu Sandomierskiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2023 rok.	1. Celem głównym Programu jest i umacnianie pozycji lokalnego społeczeństwa obywatelskiego w realizowaniu zadań publicznych Powiatu służących rozwojowi Powiatu i jego mieszkańców. 2. Cele szczegółowe: 1) rozwój partnerskiej współpracy pomiędzy samorządem a sektorem organizacji pozarządowych, 2) poprawa jakości usług publicznych Powiatu z zakresu zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców Powiatu, 3) tworzenie systemowych rozwiązań dla ważnych problemów społecznych, 4) promocja społeczeństwa obywatelskiego, 5) zwiększenie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za stan lokalnej społeczności jak i całego Powiatu.
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sandomierskiego na lata 2021-2027	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sandomierskiego na lata 2021-2027 została przyjęta Uchwałą Nr XXXV/238/2021 Rady Powiatu w Sandomierzu z dnia 31 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sandomierskim na lata 2021-2027	Podstawowym założeniem Strategii jest podejmowanie działań przez samorząd lokalny we współpracy z partnerami lokalnymi w celu zrównoważonego rozwoju społeczności Powiatu Sandomierskiego.
Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sandomierskim na lata 2023-2028	Uchwała Rady Powiatu w Sandomierzu Nr LXII/378/2023 z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Powiecie Sandomierskim na lata 2023-2028	Celem Programu jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz skutków stosowania przemocy w Powiecie Sandomierskim. Działania oraz cele szczegółowe ujęte w programie są do osób i rodzin zagrożonych przemocą oraz do środowiska lokalnego i mają na celu podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na zjawisko przemocy.

P R O J E K T

<p>Powiatowy Program działań profilaktycznych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2023 -2028</p>	<p>Uchwała Rady Powiatu w Sandomierzu Nr LXII/379/2023z dnia 30 sierpnia 2023r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu działań profilaktycznych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową na lata 2023 -2028</p>	<p>Nadrzędnym założeniem programu są działania profilaktyczne mające na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, w szczególności w zakresie promowania oraz wdrażania prawidłowych postaw, metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.</p>
<p>Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sandomierskim</p>	<p>Uchwała Nr XXIX/203/2021Rady Powiatu w Sandomierzu z dnia 4marca 2021r. w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Sandomierskim na lata 2021-2023</p>	<p>Celem głównym Programu jest zbudowanie w Powiecie Sandomierskim zintegrowanego systemu pieczy zastępczej:-rozwój i wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej,-pomoc i wsparcie w procesie usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej,- podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.</p>

Źródło: dane Starostwo Powiatowe w Sandomierzu

VI.3. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

Dla efektywnego zarządzania wdrażaniem strategii konieczne jest odpowiednio zaprojektowane zbieranie, uaktualnianie, analiza i ocena danych dotyczących wdrażanych działań. Za monitorowanie i ewaluację Strategii odpowiedzialny jest Kierownik Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich, Ochrony Zdrowia i Inwestycji. Kierownik wykorzystując dane agregowane przez poszczególne komórki powiatu sporządza sprawozdania z monitoringu Strategii w systemie dwuletnim do 31 maja co dwa lata. Będzie to skoordynowane z nałożonym na powiaty, zgodnie z dyspozycją art. 30a ustawy o samorządzie powiatowym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie powiatu.

Naczelnik Wydziału Organizacyjnego, Spraw Obywatelskich, Ochrony Zdrowia oraz Kierownik Referatu Inwestycji i Zamówień Publicznych pozyskiwania środków zewnętrznych będzie też odpowiedzialny za opracowanie założeń i kryteriów ewaluacji, nadzorowanie jej realizacji i przygotowanie rekomendacji aktualizacji dokumentu strategii. Ewaluacja będzie obecna na każdym etapie wdrażania Strategii w celu systematycznego dostarczania informacji, czy zaplanowane działania przynoszą zamierzone efekty. Planowane są następujące działania ewaluacyjne:

- ocena przed realizacją strategii (ocena ex-ante)
- ocena w połowie okresu realizacji strategii (ocena mid-term) – przeprowadzona na koniec 2027 roku
- ocena na zakończenie (ocena ex-post) – przeprowadzona w 2030 roku.

Możliwe będzie też dokonywanie ocen bieżących (on-going), które będą skupiać się przede wszystkim na doraźnych problemach, aktualności i sprawności systemu wdrażania Strategii.

PROJEKT

Na podstawie wniosków z monitoringu i ewaluacji podejmowane będą decyzje dotyczące uzupełnień i aktualizacji Strategii. Aktualizacja „Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego do 2030” dokonywana będzie w oparciu o wymagania:

- ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
- ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
- ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Mapa 11. Zestawienie wskaźników monitorujących i ewaluacyjnych Strategię Rozwoju Powiatu Sandomierskiego do roku 2030

Cel: Zapewnienie mieszkańcom powiatu sandomierskiego dostosowanych do potrzeb, wysokiej jakości usług społecznych					
Lp.	Mierniki realizacji celu strategii	Źródło pomiaru wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa wskaźnika 2023 rok	Wartość docelowa wskaźnika do 2030 r.
1	Zdawalność egzaminu maturalnego w powiecie sandomierskim	Starostwo Powiatowe w Powiatowe	%	84	
2	Liczba nowo utworzonych kierunków kształcenia w szkołach średnich na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	
3	Liczba średniorocznie realizowanych projektów edukacyjnych rozwijających umiejętności i kwalifikacje zawodowe młodzieży w szkołach średnich na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	6	
4	Liczba zorganizowanych wystaw w Galerii Sztuki BWA	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	16	
5	Liczba uczestników wydarzeń kulturalnych na 1000 osób w powiecie sandomierskim	GUS	sztuka	718	
6	Liczba zorganizowanych lub współorganizowanych przez Starostwo Powiatowe w Sandomierzu imprez sportowych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	14	
7	Liczba zorganizowanych lub współorganizowanych przez Starostwo Powiatowe w Sandomierzu imprez kulturowych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	45	

PROJEKT

8	Liczba dzieci i uczniów korzystających z terapii w Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej działającej przy Starostwie Powiatowym w Sandomierzu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	osoba	257	
9	Liczba miejsc w DPS- ach na terenie powiatu sandomierskiego dedykowanych osobom w podeszłym wieku i przewlekle chorych somatycznie	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	150	
10	Liczba mieszkań treningowych działających na terenie powiatu sandomierskiego	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	1	
11	Liczba osób korzystających z wsparcia Warsztatów Terapii Zajęciowej	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	osoba	201	
12	Liczba działających na terenie powiatu sandomierskiego środowiskowych domów samopomocy	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	
13	Liczba działających na terenie powiatu sandomierskiego placówek opiekuńczo wychowawczych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	4	
14	Liczba działających na terenie powiatu sandomierskiego Warsztatów Terapii Zajęciowej	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	4	
15	Kwota pozyskanych środków na dosprzętowanie Szpitala Świętego Ducha w Sandomierzu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	PLN	1760462	
16	Kwota pozyskanych środków na finansowanie prac infrastrukturalnych na terenie Szpitala	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	PLN	2,2E+07	
17	Liczba osób korzystających z usług elektronicznych Starostwa Powiatowego/ PUP S-rz	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	osoba	209	
18	Kwota środków z budżetu powiatu sandomierskiego przeznaczonych na współpracę z NGO	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	PLN	60000	
19	Liczba ogłoszonych konkursów na wsparcie NGO	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	4	
20	Liczba zrealizowanych średniorocznie projektów finansowanych ze środków Starostwa Powiatowego w Sandomierzu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka		
21	Liczba zrealizowanych spraw w zakresie ochrony interesów konsumenckich	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	394	

PROJEKT

22	Liczba osób, którym udzielono wsparcia w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	osoba	788	= ↑
23	Liczba utworzonych, rozbudowanych przychodni specjalistycznych w Szpitalu Świętego Ducha w Sandomierzu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
24	Liczba lekarzy zatrudnionych w Szpitalu Świętego Ducha w Sandomierzu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	osoba	215	↑
25	Liczba średniorocznie wykonanych zabiegów rehabilitacyjnych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	70 648	↑
26	Liczba działających elektronicznych systemów rejestracji pacjenta do przychodni specjalistycznych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
27	Liczba utworzonych, zmodernizowanych miejsc bezpiecznych na wypadek sytuacji kryzysowych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
28	Liczba przeprowadzonych szkoleń dla mieszkańców powiatu sandomierskiego z zakresu zarządzania kryzysowego	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
29	Liczba mieszkańców powiatu sandomierskiego biorących udział w szkoleniach z zakresu zarządzania kryzysowego	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
30	Liczba średniorocznie dofinansowanych z budżetu Starostwa Powiatowego jednostek OSP	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	3	= ↑
31	Liczba organizowanych średniorocznie ćwiczeń praktycznych dla jednostek bezpieczeństwa obejmujących zakres zarządzania kryzysowego	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	1	= ↑
32	Liczba osób biorących udział w szkoleniach rozwijających umiejętności zwinnego korzystania z usług publicznych, e - usług	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
33	Liczba zrealizowanych projektów w Starostwie Powiatowym w Sandomierzu i podległych mu jednostkach w zakresie dostępności	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
Cel: Wzrost inwestycji, innowacji oraz zrównoważony rozwój powiatu sandomierskiego					

PROJEKT

Lp.	Mierniki realizacji celu strategii	Źródło pomiaru wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa wskaźnika 2023 rok	Wartość docelowa wskaźnika do 2030 r.
1	Liczba złożonych spraw dot. wniosków o wydanie pozwolenia na budowę w Wydziale Architektury i Budownictwa Starostwa Powiatowego w Sandomierzu (zgłoszenia)	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	2603	= ↑
2	Liczba nieruchomości stanowiąca zasoby mieszkaniowe w powiecie sandomierskim	GUS	sztuka	26 443	↑
3	Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie powiatu sandomierskiego	PUP Sandomierz	osoba	2147	↓
4	Liczba osób długotrwale bezrobotnych zarejestrowanych na terenie powiatu sandomierskiego	PUP Sandomierz	osoba	1173	↓
5	Liczba osób bezrobotnych do 30 r. z zarejestrowanych na terenie powiatu sandomierskiego	PUP Sandomierz	osoba	696	↓
6	Utworzenie ścieżek rowerowych, tras pieszych łączących kluczowe punkty turystyczne na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	kilometr	0	↑
7	Podmioty w rejestrze REGON na 10 tyś mieszkańców w powiecie sandomierskim	GUS	procent	18,88	= ↑
8	Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej na terenie powiatu sandomierskiego	GUS	sztuka	27 537	↑
9	Liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON	GUS	sztuka	401	= ↑
10	Liczba podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON	GUS	sztuka	274	= ↓
11	Różnica między liczbą podmiotów zarejestrowanych, a wyrejestrowanych w systemie REGON	GUS	sztuka	127	↓
12	Liczba nowych, utworzonych na terenie powiatu sandomierskiego średnich i dużych firm	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
13	Liczba nowo utworzonych miejsc pracy w wyniku inwestycji w średnich i dużych firmach na terenie powiatu sandomierskiego	PUP Sandomierz	sztuka	0	↑
14	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	GUS	współczynnik	-3	= ↑

PROJEKT

15	Liczba zorganizowanych, współorganizowanych działań (np. targów, misji, konferencji) dla branży rolniczej, winiarskiej	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	2	= ↑
Cel: Stworzenie przestrzeni, warunków technicznych sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu powiatu z poszanowaniem zasobów naturalnych i ochrony środowiska					
Lp.	Mierniki realizacji celu strategii	Źródło pomiaru wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa wskaźnika 2023 rok	Wartość docelowa wskaźnika w 2030 r.
1	Liczba utworzonych na terenie powiatu obszarów inwestycyjnych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
2	Utworzenie jednego lokalnego rozkładu jazdy komunikacji zbiorowej obejmujące go wszystkich przewoźników świadczących usługi na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
3	Liczba kursów pociągów na trasie Sandomierz - Warszawa	Polskie Koleje Państwowe	sztuka	2	↑
4	Liczba kilometrów przebudowanych lub wyremontowanych dróg powiatowych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	kilometr	16,097	= ↑
5	Liczba kilometrów przebudowanych lub wyremontowanych chodników na terenie powiatu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	kilometr	2,908	= ↑
6	Utworzenie parkingów z miejscami odpoczynku dla turystów usytuowanych przy lokalnych atrakcjach regionu	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
7	Liczba zrealizowanych szkoleń przy udziale powiatu w zakresie edukacji ekologicznej	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	0	↑
8	Liczba zakończonych projektów w zakresie OZE	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	2	= ↑
9	Liczba kilometrów zmodernizowanych wałów przeciwpowodziowych na terenie powiatu sandomierskiego	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	kilometr	0	↑
10	Liczba zrealizowanych zadań w zakresie usuwania skutków zmian klimatu, klęsk żywiołowych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	7	= ↑
11	Kwota środków przeznaczona na realizację zadań związanych z usuwaniem skutków zmian klimatu, klęsk żywiołowych	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	PLN	4757075	= ↑

PROJEKT

12	Liczba obiektów użyteczności publicznej, w których dokonano inwestycji w zakresie poprawy efektywności energetycznej	Starostwo Powiatowe w Sandomierzu	sztuka	2	
----	--	-----------------------------------	--------	---	---

Źródło: Opracowanie własne

VII. RAMY FINANSOWE REALIZACJI CELÓW STRATEGII

Cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działań zapisane w Strategii będą skutecznie realizowane pod warunkiem, że oprócz oddelegowania zasobów ludzkich i rzeczowych po stronie podmiotu wdrażającego oraz innych podmiotów instytucjonalnych zaangażowanych w realizację Strategii, zabezpieczone zostaną odpowiednie środki finansowe, adekwatne do zakresu zaplanowanych i realizowanych przedsięwzięć.

Najważniejszymi źródłami finansowania strategii będą montaż z wykorzystaniem m.in. poniższych źródeł:

- środki własne
- środki z budżetu Województwa Świętokrzyskiego
- środki z budżetu państwa, dostępne m.in. w ramach programów krajowych:
 - Rządowy Fundusz Polski Ład
 - Program Inwestycji Strategicznych
 - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
 - Rządowy Fundusz Inicjatyw Lokalnych
 - programy i rezerwy poszczególnych ministerstw
- środki krajowych funduszy celowych (np. NFOŚiGW, WFOŚiGW)
- środki Europejskiej Polityki Spójności, w tym Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego oraz polityk, programów i instrumentów, w tym m.in. :
 - Fundusze Europejskie dla Świętokrzyskiego na lata 2021-2027
 - Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej na lata 2021-2027
 - Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027
 - Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki na lata 2021-2027
 - Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy na lata 2021-2027
 - Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko na lata 2021-2027
- instrumenty centralnie zarządzane przez Komisję Europejską:
 - programy LIFE
 - Horyzont Europa, itp.
- Inne mechanizmy finansowe:
 - Mechanizmy Finansowe EOG
 - Norweski Mechanizm Finansowy
 - Szwajcarsko-Polski Program Współpracy
- środki krajowych i międzynarodowych instytucji finansowych m.in. z kredytów lub innych finansowych instrumentów zwrotnych i bezzwrotnych, uzyskanych za pośrednictwem instytucji finansowych takich jak m.in. Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy, Bank Gospodarstwa Krajowego
- środki prywatne, partnerów zaangażowanych w realizację przedsięwzięć wpisujących się w kierunki działań strategicznych.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom. Szacowanie wartości realizacji założonych w Strategii kierunków działań jest zmienne w czasie, a pozyskiwanie finansowania na realizację celów rozwojowych zależne będzie od aktywności

władz powiatu i pracowników merytorycznych. Niezbędny jest zatem bieżący monitoring źródeł finansowania dla zaplanowanych inwestycji i działań.

VIII. KORELACJA ZAŁOŻEŃ STRATEGII Z KLUCZOWYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI

„Strategia Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2024 - 2030” jest spójna z prawodawstwem krajowym, ponadregionalnym oraz regionalnym. W procesie prowadzonych analiz uwzględniono poniższe opracowania strategiczne:

- Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce
- Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku)
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
- Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+.

Tabela 24. Korelacja celów określonych w Strategii Rozwoju Powiatu Sandomierskiego na lata 2024 - 2030 z kluczowymi dokumentami planistycznymi

Dokument strategiczny	Zbieżne założenia, cele, obszary, priorytety
Cel strategiczny: Zapewnienie mieszkańcom powiatu sandomierskiego dostosowanych do potrzeb, wysokiej jakości usług społecznych	
Projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ CP 4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym, budowa gospodarki opartej na wiedzy o silnym wymiarze społecznym (ryunku pracy, edukacji, systemu ochrony zdrowia, kultury i turystyki) ➤ CP 5. Europa bliżej obywateli, wsparcie działań na rzecz rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cel 3: Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt ➤ Cel 4: Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie ➤ Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi ➤ Cel 11: Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu ➤ Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

PROJEKT

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obszar: Spójność społeczna: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy ➤ Obszar: Kapitał ludzki i społeczny: działania w obszarze edukacji; Promocja profilaktyki zdrowotnej, poprawa jakości służby zdrowia; Bardziej społeczni obywatele ➤ Obszar: Spójność społeczna: programy pozwalające na aktywizację niewykorzystanych potencjałów zasobów ludzkich. Poprawa dostępności do usług społecznych
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów ➤ 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie ➤ Cel operacyjny 4.1. Rozwój systemu zarządzania strategicznego rozwojem ➤ Cel operacyjny 3.2. Powszechnie dostępne wysokiej jakości usługi społeczne i zdrowotne w środowisku lokalnym
Cel strategiczny: Wzrost inwestycji, innowacji oraz zrównoważony rozwój powiatu sandomierskiego	
Projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ CP 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa, wyższy poziom produktywności gospodarki (wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw) ➤ CP 3. Lepiej Połączona Europa, rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej
Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cel 8: Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywnie zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi ➤ Cel 9: Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność ➤ Cel 12: Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji ➤ Cel 16: Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu ➤ Cel 17: Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obszar: Małe i średnie przedsiębiorstwa: Wsparcie gospodarstw rolnych i producentów rolno spożywczych. Nowe formy działania i współpracy ➤ Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: działania horyzontalne, skierowane na poprawę warunków dla rozwoju przedsiębiorczości ➤ Obszar: Rozwój zrównoważony terytorialnie: rozwój kraju poprzez indywidualne potencjały poszczególnych terytoriów ➤ ➤ Obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem: Budowa zintegrowanego systemu planowania rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym ➤ Obszar: Spójność społeczna: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy

P R O J E K T

<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo ➤ 2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego ➤ 2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym ➤ 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach
<p>Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki ➤ Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu ➤ Cel operacyjny 4.2. Budowa rozpoznawalnej marki regionu świętokrzyskiego ➤ Cel operacyjny 4.3. Wzmacnianie partnerstwa i współpracy na rzecz rozwoju województwa
<p><i>Cel strategiczny: Stworzenie przestrzeni, warunków technicznych sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarzem powiatu z poszanowaniem zasobów naturalnych i ochrony środowiska</i></p>	
<p>Projekt Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce (cele polityki spójności)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ CP 1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa, wyższy poziom produktywności gospodarki (wzmacnianie potencjału przedsiębiorstw) ➤ CP 3. Lepiej Połączona Europa, rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej ➤ CP 2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa, obniżenie emisyjności i adaptacja do zmian klimatu (wsparcie OZE, efektywności energetycznej, ochrony środowiska i zrównoważonej gospodarki wodno-ściekowej)
<p>Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego ➤ Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych ➤ Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna ➤ Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu
<p>Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego ➤ Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych ➤ Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna ➤ Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu
<p>Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego ➤ Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych ➤ Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna ➤ Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu

PROJEKT

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

- Cel operacyjny 2.1. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego
- Cel operacyjny 2.2. Adaptacja do zmian klimatu i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych
- Cel operacyjny 2.3. Energetyka odnawialna i efektywność energetyczna
- Cel operacyjny 3.3. Wzmocnienie spójności przestrzennej i społecznej regionu

Źródło: Opracowanie własne

Spisy

Spis tabel.

Tabela 1. Dane demograficzne dla powiatu sandomierskiego w latach 2018/2020/2023.....	9
Tabela 2. Stan liczby ludności w powiecie sandomierskim w podziale na gminy w latach (2018/2020/2023)[os.]	9
Tabela 3. Saldo migracji ogółem na 1000 ludności w województwie i w powiecie sandomierskim w latach 2018/2020/2023	10
Tabela 4. Ludność wg. ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w województwie oraz w powiecie sandomierskim w latach 2018/2020/2023	10
Tabela 5. Liczba uczniów/wychowanków w szkołach i placówkach w Powiecie Sandomierskim.....	12
Tabela 6. Zdawalność egzaminu maturalnego w powiecie sandomierskim na tle województwa świętokrzyskiego w latach 2018-2023	12
Tabela 7. Dofinansowanie z PFRON z zakresu rehabilitacji społecznej w latach 2018/2023.....	15
Tabela 8. Lecznictwo szpitalne i ambulatoryjne w Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu w latach 2018/2020/2023	15
Tabela 9. Najczęściej występujące rozpoznania medyczne wg ICD – 10 będące przyczyną zgonów w 2023 w Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu	16
Tabela 10. Podmioty w rejestrze REGON w powiecie sandomierskim w latach 2018/2020/2023.....	18
Tabela 11. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu na dzień	18
Tabela 12. Korzystający z instalacji wodociągowej i kanalizacyjnej w % ogółu ludności w powiecie sandomierskim w latach 2018/2020/2023[%]	21
Tabela 13. Odpady komunalne i zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w powiecie sandomierskim w latach 2018/2020/2023	21
Tabela 14. Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w powiecie sandomierskim w latach 2018/2020/2023	22
Tabela 15. Analiza SWOT	23
Tabela 16. Układ celów i kierunków działań realizacji strategii w obszarze społecznym.....	30
Tabela 17. Układ celów i kierunków działań realizacji strategii w obszarze gospodarczym	34
Tabela 18. Układ celów i kierunków działań realizacji strategii w obszarze przestrzennym.....	35
Tabela 19. Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP) na terenie powiatu sandomierskiego	49
Tabela 20. Jednolite Części Wód Podziemnych.....	53
Tabela 21. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Sandomierzu na dzień	61
Tabela 22. Podmioty w rejestrze REGON w powiecie sandomierskim w latach 2018/2020/2023.....	62
Tabela 23. Zestawienie planowanych projektów/ działań na terenie powiatu sandomierskiego w perspektywie do 2030 r.	63
Tabela 24. Korelacja celów określonych w Strategii rozwoju powiatu sandomierskiego na lata 2024 - 2030 z kluczowymi dokumentami planistycznymi.....	92

Spis map

Mapa 1. Czasy dojazdu do Kielc siecią dróg krajowych i wojewódzkich.....	39
Mapa 2. Układ komunikacyjny Województwa Świętokrzyskiego	40
Mapa 3. Układ komunikacyjny dróg powiatowych w nawiązaniu do układu komunikacyjnego powiatu prezentuje poniższa mapa.	42
Mapa 4. Uwarunkowania głównych elementów rozwoju energetyki na terenie Województwa Świętokrzyskiego	44
Mapa 5. Delimitacja obszarów funkcjonalnych w województwie świętokrzyskim.....	46

PROJEKT

Mapa 6. Mapa zagrożenia powodziowego dla powiatu sandomierskiego.....	55
Mapa 7. Mapa zagrożenia powodziowego dla powiatu sandomierskiego.....	55
Mapa 8. Podatność gleb na suszę	56
Mapa 9. Obszar Strategicznej Interwencji Dolina Wisły.....	80
Mapa 10. Dokumenty wykonawcze powiatu sandomierskiego – stan na rok 2023	83
Mapa 11. Zestawienie wskaźników monitorujących i ewaluacyjnych Strategię Rozwoju powiatu sandomierskiego do roku 2030	85

Spis wykresów

Wykres 1. Drogi dla rowerów w powiecie sandomierskim na 10 tys. ludności w latach 2018/2020/2022[km]	38
Wykres 2. Drogi powiatowe wg typu nawierzchni w latach 2018/2020/2022 [km]	41
Wykres 3. Susza hydrologiczna dla województwa świętokrzyskiego	57
Wykres 4. Susza meteorologiczna dla województwa świętokrzyskiego - Sadków	58
Wykres 5. Liczba ludności w powiecie sandomierskim w latach 2019/2020/2023	59
Wykres 6. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi dla Polski, województwa oraz powiatu sandomierskiego w latach 2018/2020/2023.....	60
Wykres 7. Absolwenci klas ósmych w powiecie sandomierskim w latach 2018-2026.....	60
Wykres 8. Przestępstwa stwierdzone przez Policję ogółem na 1000 mieszkańców powiatu sandomierskiego w latach 2018/2020/2023.....	61